

דברי הכנסת

הישיבה השלוש-מאות-ושישים-ושבע של הכנסת השלוש-עשרה

יום שני, כ"ו בתמוז התשנ"ה (24 ביולי 1995)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:01

תוכן העניינים

הצהרת אמונים של חבר הכנסת א' כ"ץ-עוז

אזכרה לשר לשעבר, סגן שר הביטחון חבר הכנסת מרדכי גור, זיכרונו לברכה, במלאות שבעה למותו

הודעת הממשלה על מינוי חבר הכנסת א' דיין לסגן שר החוץ

הודעת יושב-ראש הכנסת

הצעות סיעות הליכוד, מפד"ל, צומת, יהדות התורה ומולדת להביע אי-אמון לממשלה בשל: טיפולה הכושל בתחום המדיני-הביטחוני; עמדתה לגבי עתידם של קבר רחל בפרט והמקומות הקדושים בכלל; מדיניות הממשלה לגבי עתידם של אתרים המוכיחים את הקשר של העם היהודי לארץ-ישראל; יחסה לקבר רחל ולמכלול הנושאים הדתיים; . עמדתה לגבי המקומות הקדושים ליהדות, קבר יוסף בשכם וקבר רחל בשערי בית-לחם, ומסירתם לשליטת אש"ף

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעות סיעות הליכוד, מפד"ל, צומת, יהדות התורה ומולדת להביע אי-אמון לממשלה בשל: טיפולה הכושל בתחום המדיני-הביטחוני; עמדתה לגבי עתידם של קבר רחל בפרט והמקומות הקדושים בכלל; מדיניות הממשלה לגבי עתידם של אתרים המוכיחים את הקשר של העם היהודי לארץ-ישראל; יחסה לקבר רחל ולמכלול הנושאים הדתיים; עמדתה לגבי המקומות הקדושים ליהדות, קבר יוסף בשכם וקבר רחל בשערי בית-לחם, ומסירתם לשליטת אש"ף

הודעת היושבת-ראש

שאלות ותשובות

דרישה לבחינות מאחיות עולות מחבר העמים

הטיפול הרפואי של אנשי צבא הקבע

התאבדויות בקרב עולים חדשים

ביטוח חולי סרטן

הצעת חוק ועדות רפואיות, התשנ"ה-1995

(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)

הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 42), התשנ"ה-1995

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת ועדת הכספים להסיר מסדר-יומה של הכנסת את: . הצעת חוק רשות השידור (פטור מאגרה למחוזרים לכבלים), התשנ"ד-1994; הצעת חוק רשות השידור (ביטול אגרת הרדיו והטלוויזיה), התשנ"ג-1992

הצעת חוק בנק ישראל (תיקון מס' 19), התשנ"ה-1995

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת חוק התגמולים (ילד שנתייתם עקב מעשה אלימות במשפחה), התשנ"ה-1995

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצהרת אמונים של חבר הכנסת א' כ"ץ-עוז

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת ביום שני, כ"ו בתמוז התשנ"ה, 24 ביולי 1995.

חברי הכנסת, אין זו הפעם הראשונה וגם לא השנייה ולא השלישית שבה נפתחת ישיבת הכנסת ביום טראגי, יום של דמים, יום של זעקות ושל שכול. הלוואי שיכולנו לומר, שזו הפעם האחרונה. המלים דלות מלבטא את ההרגשות, את התחושות, ולכן אומר רק זאת: המוות הכה בנו שוב. רשימת הקורבנות גדולה וגדלה. הכנסת כולה מאוחדת היום סביב האבל על הקורבנות החפים מפשע ושולחת ברכת רפואה שלמה לפצועים וניחומים מקרב הלב לכל משפחות הנפגעים.

חברי הכנסת, אני מתכבד להודיע לכנסת, שעל-פי סעיף 43(א) לחוק-יסוד: הכנסת, עם פטירתו של סגן שר הביטחון וחבר הכנסת לשעבר מרדכי גור, זכרו לברכה, יבוא במקומו חבר הכנסת אברהם כ"ץ-עוז מסיעת העבודה.

לפי סעיף 15 לחוק-יסוד: הכנסת, אני מזמין את חבר הכנסת אברהם כ"ץ-עוז לעלות לבמה. בבקשה.

חבר הכנסת אברהם כ"ץ-עוז, אקרא לפניך את הצהרת האמונים של חבר הכנסת, ואתה תשיב: מתחייב אני. וזה נוסח ההצהרה:

אני מתחייב לשמור אמונים למדינת ישראל ולמלא באמונה את שליחותי בכנסת.

אברהם כ"ץ-עוז (העבודה):

מתחייב אני.

(חותם על הצהרת האמונים)

היו"ר ש' וייס:

בשם הבית כולו, בהצלחה.

אזכרה לשר לשעבר, סגן שר הביטחון חבר הכנסת מרדכי גור, זיכרוננו לברכה, במלאות שבעה למותו

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו נעבור עכשיו לאזכרה לחבר הכנסת וסגן שר הביטחון מרדכי גור, זכרו לברכה, במלאות שבעה למותו. יישאו דברים ראש הממשלה וחבר הכנסת אריאל שרון, לפני משורת הדין, ועל כך כבר עמדנו ביום קרות האסון עצמו או יום אחריו.

אנחנו פותחים קצת את השורות ומאפשרים לחברי כנסת נוספים, במסגרת קצרה של שתיים-שלוש דקות, לבטא את רגשות הבית. אני יודע, שכל חברי הכנסת רצו להשתתף גם בקטע הזה. אני אפילו לא צריך להסביר, מדוע אין לנו אפשרות לעשות זאת. אני מבקש לקבל את ההחלטה כפי שהיא, תאמינו לי שהיא התקבלה בניסיון של שיקול דעת ושל הגינות כלפי הבית עצמו.

חברי הכנסת, אנחנו אמרנו דברים קצרים לזכרו של מוטה גור בישיבתנו לפני שבוע, ביום שני שעבר. חלק מאתנו, חבריו, מוקיריו, פקודיו נתנו ביטוי לרגש הכאב ולרגש האבל גם בלוויה עצמה וגם בדברי הניחומים ובדברי האבל שהשמיעו ביום קרות האסון וגם אחריו.

לי לא היתה הזדמנות להשתתף בפואמה ובאתוס הצבאי של חברנו הטוב והאהוב מוטה גור. כמו כולם ידעתי על הדברים, קראתי עליהם, שמעתי חלק מהם מפיו בהזדמנויות שונות, אבל לא הייתי שותף אישי לפעילות הייחודית שלו במערכות ישראל. אני יודע, שחלק גדול מחברי הבית היו שותפים לדרכו בפועל – כמפקדיו, כחבריו למטה, כפקודיו הישירים או כפקודיו העקיפים.

אמרתי דברים בשם הבית בעת טקס ההלוויה בבית-העלמין. אני רוצה רק לספר לכם סיפור אחד קטן, עוד הפעם – מאישיותו ודמותו של מוטה.

לפני שנים אחדות יצאה קבוצה של חברי כנסת ושרים ביום השואה לטקס המסורתי בבירקנאו. אנחנו יצאנו בדרכים שונות, אבל התקבצנו כולנו שם. קרה שהייתי לאורך כל הדרך עם מוטה גור. יצאנו מן הארץ מוקדם בבוקר, ב-05:00, במטוס, הגענו לבירקנאו בשעת הטקס בצהריים, ובתום הטקס הקשה, המייסר, הנורא מכול, וכך זה תמיד, העמידה ממשלת פולין לרשותו של מוטה גור לימוזינה של שירותי הצבא ואפשרה למוטה גור ולי, יחד אתו, והיתה אתנו גם עיתונאית שהצטרפה לאותו מסע, להגיע עד 22:00 לזרחה כדי לחזור באותו לילה הביתה.

והיה לי אתו מסע של ארבע שעות בפולין, עם כל העומס הנורא של מסע שמתחיל בבירקנאו. מוטה גור פתח את סגור לבו וסיפר לנו לא רק על רגשותיו אלא על משפחתו, על המשפחה מצד ריטה, משפחה יוצאת פולין, על כל היחס שלו להווי הדחוס הזה, המיוחד הזה, של יהדות פולין, של יהדות מזרח-אירופה.

בדרך הוא אמר: הייתי רוצה לאכול פלאפל פולני. עצרנו ליד פונדק דרכים ואכלנו שם ארוחה קלה פולנית, אם תרצו יהודית טיפוסית, מסוג אותן הארוחות שה"ידישע מאמע" שלנו, הסבתות שלנו, היו

מאכילות אותנו בילדותנו. גם אז הוא דיבר באיזו ערגה, באיזה חום, באיזו אהבה – בעיקר בכאב – על האסון הנורא שפקד אותנו בתקופת מלחמת העולם השנייה. זה היה מוטה גור סקרן, רצה לדעת כל דבר, לקח מפה ליד, כמעט סביב כל עיירה שעברנו היה לו זיכרון משפחתי, סיפור משפחתי.

מוטה גור שקשור בעבותות לגורלו של העם היהודי. וכאשר אתה שומע את ההערות האלה מצד אנשי צבא, מצד לוחמים – וזה קרה לי כמה פעמים כאשר הייתי שם עם ראשי הצבא שלנו, או מי שהיו מצביאים לפני היותם ראשי מדינה. כך קרה לנו גם לפני שנתיים וחצי כאשר היינו, קבוצת חברי כנסת, בהם קצינים לשעבר, עם ראש הממשלה, במקומות ההם, שבהם נפער הפצע מחדש, והכאב על כך שלא היה לנו אז הכוח ולא היתה לנו מדינה לנסות להתמודד עם הזוועה ההיא. זה כאב, זה תסכול, בצד הזעם המתמשך.

ארבע שעות של ערגה יהודית, של התרפקות על העבר, של חום יהודי ושל סקרנות. לא הייתי אומר זאת בהלוויה, אבל אני חושב, שאחרי שבעה ימים אפשר להוסיף זאת לסיפורים הנפלאים על מוטה שלנו. הנהג, עם כל ניסיונו, התבלבל קצת בדרך. פולין היא ארץ גדולה, וזה מרחק של כ-450 ק"מ. הוא חיפש דרך לקצר כדי שנגיע במועד לשדה התעופה וכדי שנוכל לעלות במועד על מטוס "אל על", לשוב למולדת שלנו. מוטה גור לקח את המפה כמו קצין, ובמהירות יוצאת מן הכלל השתלט על החומרים. עזרתי לו, תרגמתי לו את השמות מפולנית, ובסיוע המצביא והלוגיסט, מוטה גור, הגענו גם בזמן שם, באזור שהוא מימיו לא היה בו.

מוטה גור ייזכר בחוויה הלאומית שלנו וגם בחוויה הפוליטית כאישיות יוצאת דופן, כמגשר הגדול, כמי שגם בעת ויכוח נוקב, וכאשר יש גם בנו שסע על רקע של חיפוש משותף של עתיד טוב יותר לכולנו, מצא את המלים והתנהג כך שיכולנו לקיים את הוויכוח. אישיות בוגרת, חדורה ברצון, ולמרות חילוקי הדעות מלוכדת סביב שאלות היסוד של זהותנו וקיומנו הלאומי, כפי שצריך לנהוג. זה יצא אצלו טבעי, כי זה היה האיש.

בשם הבית כולו אני מבקש להביע בפני המשפחה היקרה שיושבת כאן אתנו – ריטה, הילדים, האחים וכל השבט שיושב כאן אתנו – את רגשות הכאב, ממש כאב, והתנחומים של הבית כולו על מותו של מוטה גור, זיכרונו לברכה.

אני מזמין את ראש הממשלה לשאת דברים. אדוני ראש הממשלה, בבקשה.

ראש הממשלה ושר הביטחון י' רבין:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ריטה, בני משפחתו של מוטה, נצטרפו הזמנים שאנו מעלים כאן בכנסת את זכרו של מוטה ביום שבו התרחש טרור רצחני חסר הבחנה כלפי ישראלים באשר הם ישראלים. צירוף נסיבות כואב, קשה, אבל יש בו משום הייחוד שבו אנו מעלים את זכרו של מוטה גור.

מוטה היה דמות מיוחדת בדרכו, הן בצבא והן בחייו שלאחר הצבא. מוטה היה לוחם מעולה ואדם בעל רגישות מיוחדת בתחום האנושי, הן לגבי פקודיו ומפקדיו והן לגבי אויביו. מגיל צעיר היה מוטה לוחם – ב"הגנה", בפלמ"ח, במלחמת העצמאות, הוא החל את פעילותו הצבאית כמפקד מחלקת

ג'יפים בגדוד הפשיטה של חטיבת הנגב. הוא ידע, שבלי נכונות להילחם לא נגיע לשום דבר במדינת ישראל – עוד בטרם קמה.

הוא היה לוחם מעולה בכל שירותו הצבאי, כנגד טרור, טרור משתנה, ובעת המלחמות – מלחמת העצמאות, מבצע "קדש". שיא פעילותו הצבאית היה כאשר פיקד על חטיבת הצנחנים והגיע לכך שיכול היה להודיע לעם ולעולם: הר-הבית בידינו.

מוטה היה מפקד, לוחם, בכל התחומים שכיהן בהם. ראיתי בליל שישי האחרון כמה מרשימותיו כמפקד רצועת-עזה וכוחות צה"ל בצפון סיני ב-1967 וב-1968 – קודם כול רשימות ביטחון, אבל רגישות והבנה גם לבעיותיו של הצד השני. הוא לחם במלחמות ישראל ולחם בטרור בגדוד הצנחנים בפיקודו של אריק שרון בפעולות התגמול, כרמטכ"ל עת היה צריך להתמודד עם פעולת הפיגוע הטרוריסטית החמורה ביותר מבחינת מספר הקורבנות הישראליים באוטובוס הדמים ב-1978, כאשר 35 ישראלים נרצחו בפעולת פיגוע טרוריסטית, ולהגיב כרמטכ"ל צה"ל ב"מבצע ליטני".

מוטה עמד במלחמות ישראל הן במלחמות מול צבאות מדינות ערב והן במלחמות מול הטרור, וידע: אין מנוס ממלחמה כשאין ברירה. אבל כאשר יש אפשרות, הוא ידע שצריך לחפש דרכים כדי למנוע מלחמות – לא במחיר ביטחונה של ישראל, לא במחיר ביטחונם של אזרחי ישראל.

כרמטכ"ל צה"ל המליץ מוטה בפני הממשלה – קודם בפני שר הביטחון דאז – על פעולת החילוץ של בני ערובה ישראלים הנועזת ביותר אולי שהיתה אי-פעם במדינת ישראל – "מבצע אנטבה". לא בקלות, לא בלי מבחן, לא בלי התנסות אישית עם הכוח המבצע. באותו ליל שישי שקדם למוצאי שבת שבה בוצעה פעולת "אנטבה" נחת עם הכוח המבצע בשארם-אל-שיח' כתרגיל מודל לראות האם הדבר ניתן, האם למחרת יוכל להמליץ בפני הממשלה על ביצוע הפעולה. והוא אמר: בטרם אהיה משוכנע, כרמטכ"ל צה"ל, שאכן ניתן לבצע את הפעולה ולהביא את בני הערובה חיים ברובם, לא אמליץ לממשלה לבצע זאת.

מוטה שידע מלחמות ונפצע בפעולות התגמול, מוטה שידע ללחום, ידע לכאוב את אובדן חייליו והמפקדים ששירתו תחת פיקודו רצה, כמו רבים בתוכנו, להגיע לפתרון הסכסוך. הוא ידע גם להבין, גם בשעות כאב, את הצד השני. די אם נקרא את אשר כתב, את אשר אמר, כדי להעריך את דמותו המיוחדת: לוחם מעולה ואדם רגיש. די אם נקרא את ספריו לילדים. אינני מכיר איש צבא בדרגה כה בכירה – כפי שהיה מוטה – שהחליט לכתוב ספרים לילדים; ולא בכדי. מתוך כוונה, מתוך רצון להציב לנוער בישראל, לילדים בישראל, עולם של ערכים, עולם של ערכים שלכאורה יש ניגוד ביניהם: מחד גיסא, לחימה ללא חת כאשר צריך, מאידך גיסא – הקניית ערכים אנושיים, התייחסות לפרט, התייחסות לאדם, התייחסות לכאבו.

הכרתי את מוטה הרבה שנים. הכרתי אותו לאחר שנפצע בפעולת ח'אן-יונס, הכרתי אותו בשירותו הצבאי. היינו יחדיו לפני 32 שנה בקונגו, כדי לשכנע את מובוטו לאמן את צנחניו בישראל. הכרתי אותו כמפקד גולני בפעולת נוקייב, הכרתי אותו כראש אגף מבצעים במטה הכללי, הכרתי אותו בכל תפקידיו, אבל יחד פעלנו בשלוש השנים האחרונות במשרד הביטחון, בעת שכאב את המציאות – כאב את מחלתו. לא ראיתי אנשים רבים, אם בכלל ראיתי מישהו, שידע לעמוד על משמרתו, לבצע את תפקידיו בכאב ובסבל אישי כפי שכאב מוטה בשלוש השנים האחרונות. ראיתי אותו עושה מאמצים על-אנושיים לצאת לספורים, להשתתף בדיונים, לצאת למסעות בחוץ-לארץ, להשתתף בתהליכים מורכבים וקשים, בכאב ובסבל אישי שידע להבליעו, לא להבליטו, לא לתת לאחרים לחוש שאכן הוא סובל.

אחרי מותו ביקרתי אצל ריטה, אצל משפחתו. ריטה שאלה אותי: האם מוטה דיבר פעם על מחלתו, או האם אתה דיברת אתו? אמרתי לה: לא הוא דיבר אתי ולא אני דיברתי אתו, כי ידעתי דבר אחד – אין אדם אחראי יותר ממוטה. אילו הרגיש שאיננו יכול למלא את תפקידו, לפני כל אדם אחר הוא היה בא ואומר לי זאת. זה היה מוטה. הלואי שרבים יהיו כמוהו.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לראש הממשלה. חבר הכנסת אריאל שרון.

אריאל שרון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בני משפחתו החמה והמלוכדת של מוטה, כנסת נכבדה, רק שבוע חלף מאותו יום שבו היה מותו של מוטה הידיעה המדהימה ביותר שיכולה היתה ליפול עלינו. זעזוע קשה אמיתי. מאז לא היה לנו יום שקט אחד, והיום בשבוע זה הוא הנורא מכולם.

ארץ יפה ונפלאה יש לנו, אך ארץ קשה, ארץ אוכלת יושביה. מבחוץ חרב אויב, מבפנים יד איש באחיו. במציאות הזו, שלא השתנתה זה למעלה מ-100 שנים, חי ופעל מוטה גור. רק בראי התקופה אפשר להבין את דרכו של האיש המיוחד הזה.

לא הייתי חברו של מוטה. דרכינו הצטלבו פעמים רבות, בתקופות מיוחדות וקשות שרוב יושבי הבית הזה לא זכו להכירן ולעולם לא יוכלו להבין אותן. פגישות, פעילות משותפת שנמשכה שנים, לעתים ארוכה, לעתים קצרה, לעתים רק חלפנו זה על פניו של זה, לעתים לא אמרנו שלום זה לזה.

לפני שבוע: בית-העלמין בקריית שאול, ליד הקבר הטרי. אני מול ריטה רעייתו. מבט בעיניים, חיבוק, נשיקה: עם כל היריבות שהיתה ביניכם, מוטה אהב אותך מאוד. גם אני אהבתי אותו, השבתי. אני יודעת, מוטה ידע, אמרה ריטה. שני משפטים שאמרו הכול.

1945: יולי לפני 50 שנה, בצומת נגבה, חבורת נערים בני 17. תרמילי גב, מזוודות עץ, מכנסי חאקי קצרים, התרגשות בלב. אנחנו חשים שסיימנו תקופה, ומשהו יתרחש, משהו גדול שאיננו יודעים מהו, שאנחנו נהיה שותפים לו. בינינו אחד, כמעט ילד, בן 15 – מוטה. בעל עיניים עזות, חצופות מעט, מתגרות. פנינו לקיבוץ רוחמה, אז היישוב היהודי המרוחק ביותר בארץ-ישראל. חולפים על פני ג'וליס, כווכב, חוליקאת, בריר, הוג', נוסעים בדרך עפר לאורך ואדי נהדר – ואדי מג'נון. רוחמה: שני צריפים, כמה אוהלים, יישוב יהודי שנהרס על-ידי הערבים וקם, ושוב נהרס על-ידם, ושוב הוקם. אנחנו בשערי הנגב, חבל ארץ מבוטר, סחוף רוח ושיטפונות. אנחנו בקורס מ"כים.

1952: ירושלים. שנינו סטודנטים באוניברסיטה, אחרי מלחמת העצמאות. זיכרונות. מי נפל במלחמה, מי עוד אתנו. רבים כבר אינם. פעולות טרור קשות. ברור לנו ששום דבר לא הסתיים.

1954: תל-השומר. אני מג"ד 890, פצוע לאחר פשיטה על הכוחות המצריים ליד דיר-אל-בלח. המצרים סייעו אז לטרור הפלשתיני, שהלך וגבר. לפתע מגיע מוטה לבית-החולים, יושב לידי ואומר בקצרה: אתם נלחמים, יש לכם נפגעים רבים, אני מרגיש שאני חייב להיות אתכם. זה מוטה.

מאותו יום הוא היה אתנו. מ"פ ומג"ד בצנחנים במשך שנים של פעולות התגמול ובמלחמת סיני ב-1956. הוא נפצע כשפיקד על הכוח שתקף ופוצץ את מפקדת הכוחות המצריים עמוק בעורף האויב, בפעולת ח'אן-יונס. פשט ברפיח. פיקד על אחד הכוחות העיקריים בפשיטתנו על הצבא המצרי בעזה, שהיתה מוקד לטרור הפלשתיני – טרור היה מגיח משם, מגיע עד פרברי תל-אביב ופוגע בנו קשות.

בפעולת קלקיליה, שבאה אחרי רצח שני פועלים יהודים בפרדס ליד קדימה וכריתת אוזניהם, נשא של מוטה בעול העיקרי – פיצוץ משטרת קלקיליה, מטה של הצבא הירדני. אבדות כבדות לשני הצדדים.

נסתיימה תקופה. הטרור הפלשתיני מוליכנו למבצע "קדש" ב-1956, ואחר כך אל מלחמות אחרות. במבצע "קדש" מוטה מג"ד בחטיבה שלנו, מסתער וכובש את נח"ל, עומד בראש הכוח שנקלע לקרב המר במיתלה. חרף הפגיעה ברגלו, צונח עם גדודו בא-טור בואכה שארם-אל-שיח'.

הצנחנים – אז גדוד 890 ואחר כך חטיבת הצנחנים, יחידות אחוזות סופה. מפעולה לפעולה, ממבצע למבצע, אנחנו מבצעים כמעט לבדנו את פעולות התגמול. חטיבה אחת, וקודם לכן גדוד אחד, הקנו לצה"ל רמת לחימה, ערכי לחימה ושיטות לחימה שלא ידע לפני כן. הצנחנים פעלו, קבעו סטנדרטים חדשים של לחימה וסחפו את כל צה"ל אחריהם.

נדמה לי, שבשנים ההן, שנות פעולות התגמול, כשהיינו מפקדי הצנחנים באמצע שנות ה-20 לחיינו, אז הותוותה, במידה רבה, דרכנו. ובחבורת המפקדים הזאת בלט מוטה כמחנך, כמפקד וכלוחם עז נפש. איש של עקרונות, ישר עם עצמו.

דרכו מאז ידועה. הוא הצטיין כמח"ט גולני, כרמ"ח מבצעים, משחרר הר-הבית, אלוף פיקוד הצפון, רמטכ"ל צה"ל, שר בממשלה. כל תפקיד – ברצינות הגדולה ביותר.

זיכרונות של פגישות ועוד פגישות. לפני שנתיים, באזכרה ליד אנדרטת הצנחנים, מוטה מחבק את לילי רעייתי ואותי ואומר בקול חנוק: הביטו מסביב, כמעט רק אנחנו נשארו מאותה תקופה. דמעות היו בעינינו, זלגו על לחיינו. גם זה היה מוטה.

איש מיוחד היה מוטה. גם כשהיה חלוק עליך, גם כיריב, ידעת, שיש על מי לסמוך, יש על מי להישען.

הוא הבין מה שרבים עדיין לא מבינים, שכדי להגיע לשלום עם ערבים, שלום שכולנו רוצים בו, צריך קודם כול שלום והסכמה רחבה בין יהודים.

מעולם לא הסתכלתי עליו כעל יריב פוליטי. בהביטי בו תמיד עלה לנגד עיני אותו לוחם גדול של הימים ההם, אותו חייל אמיץ לב.

בימים הקשים שלפנינו הוא יחסר לכולנו.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לך מאוד, חבר הכנסת אריאל שרון.

חברי הכנסת, כפי שאמרתי, נאפשר עוד לקבוצה קטנה מחברי כנסת רבים שרצו ליטול חלק בהתכנסות הזאת לבטא את רגשותיהם. אני מבקש להצטמצם במסגרת של שתיים-שלוש דקות, כדי שלא אצטרך להעיר הערות בקשר לזמן.

חבר הכנסת אורי אור, אחרי – חבר הכנסת אסעד אסעד, ואחרי – חבר הכנסת רן כהן.

אורי אור (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ריטה, בני משפחת גור היקרים, לפני שבוע הלך מוטה, הלך חולה אך עדיין זקוף. תקופה ארוכה כאב, סבל, אך המשיך להקשיב, לדבר, להשפיע. כאשר הבין מוטה שכוחו אוזל, החליט לבדו ועזב אותנו.

בשבעת הימים שעברו, לרבות היום, שמענו כולנו, מי שלא ידע וכמובן אלה שידעו, על דרכו הארוכה והמפוארת של מוטה. אינני רוצה לחזור. הדברים נאמרו. אני רק רוצה לומר, שלכל אחד מאתנו יש זיכרונות ממוטה שלו. לכל אחד זיכרונות לפי גילו, בהתאם לתקופה שעבד עם מוטה, בהתאם למבצעים, בהתאם לתקופות השירות. ראש הממשלה, חבר הכנסת שרון ורבים אחרים פה שמדברים ושלא מדברים – יש להם פינה משלהם למוטה.

אני רוצה להזכיר שתי תקופות, שתיהן תקופות של משבר. האחת, מוטה מפקד אוגדה בגזרת התעלה. מלחמת ההתשה. נפגעים. משבר בציבור. "מלכת האמבטיה". הפגזות. פשיטות קומנדו. לילה כזה, אני מג"ד צעיר, ויש פשיטה. מוטה המפקד. קשה, נפגעים. מוטה לא מוציא מלה, מסתכל, מקשיב, נותן לנהל את הקרב. שואל שאלה אחת, רואה שיש שליטה ולא מפסיק להקשיב, אבל לא מדבר. בסוף הלילה מוטה נוסע, מגיע לגדוד, משוחח עם הלוחמים, בודק את הפצועים ונשאר לישון עם החיילים בגזרת התעלה כל הלילה.

תקופה אחרת, מלחמת יום הכיפורים. שוב תקופה של אובדן אמון של מערכת שלמה בצבא, בהנהגה צבאית. אובדן הנהגה, תחושה שאין מנהיג. תחושה של ניפוץ אלילים כולל ומקיף את כולם. כשלעצמו, אין רע בניפוץ אלילים, אולי זה אפילו טוב. הבעיה היא שעם האלילים נופצה שורה ארוכה של תמרורים. מוטה הבין שמה חסר בצבא זה תמרורים. הוא פתר זאת בדרכו שלו, להיות, להתבונן, לחוש ולשוחח. לא היה תרגיל, לא היה אירוע שלא ראית את מוטה עם הכלי הראשון, עם הסייר הראשון. כל הזמן מדבר, מקשיב ונותן אמון. בתקופה זו, שבה היה מוטה רמטכ"ל, הוא נתן את עצמו כאבן פינה, אבן פינה שבנתה מחדש את הצבא ואת האמון במערכת הצבאית.

מוטה שכזה הוא שיהיה בזיכרוני כל הזמן.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת אורי אור. חבר הכנסת אסעד אסעד, ואחריו – חבר הכנסת רן כהן.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, משפחת מוטה היקרה, צר לנו, שביום שאנחנו מעלים את זכרו של מוטה קורה אסון גדול בלב לבה של מדינת ישראל, על-ידי אנשים מטורפים שפוגעים בחפים מפשע. אני שולח את תנחומי למשפחות השכולות ומאחל החלמה לפצועים.

את מוטה, אדוני היושב-ראש, הכרתי לפני כ-25 שנה, כאשר הייתי קצין צעיר ומוטה היה אלוף פיקוד צפון. הייתי אז מפקד יחידת סיור שעבדה באזור הצפוני. בתקופה ההיא היתה פעילות מוגברת של מחבלים שתקפו מוצבים, יישובים וסיורים. אנחנו עבדנו בשטח.

מוטה הופיע תמיד בשעות לא מקובלות וישב עם החיילים. כשהגיע, נהג לומר: תאסוף את החיילים, אני רוצה לשוחח אתם. כשהגענו מסיור בשטח או ממארב שהיה מארב חודר, הגיע מוטה לפנות בוקר או בשעות הלילה המאוחרות והיתה לו היכולת לשבת, לשמוע ולהאזין לחיילים, וכפי שהוא נהג לומר, גם ללמוד מהם.

אולי אני מגלה סוד – בשנת 1972 כפרי, בית-ג'אן, חובר לרשת החשמל בזכותו של מוטה. באחת השיחות שהיו לו עם החיילים, בנוכחותי, הוא הסתכל עלי – אולי הייתי עצוב – ושאל: למה אתה עצוב, אסעד? אמרתי לו: כי אני חי חיים כפולים, כשאני מגיע למקום שבו אני משרת, יש לי חשמל גם באוהל. אבל כשאני הולך הביתה – הבן הקטן שלי לומד לאור עששית. הוא אומר לי: מה אתה אומר? על מה אתה מדבר? אמרתי לו: בבית-ג'אן, הכפר שבו אני גר, אין חשמל. לא עבר יותר משבוע ימים, ומוטה זימן אותי עם אנשי חברת החשמל בלשכתו בפיקוד צפון ונתן הוראה, שכפר בית-ג'אן יחובר מייד לרשת החשמל. זה מוטה.

מוטה היה לא רק מפקד אלא גם אדם, הוא היה חבר שהצליח לשמוע, להאזין וללמוד גם מהחיילים הצעירים.

יכולתי לעמוד כאן שעות ולספר על מוטה, כי הקשר ביני לבין מוטה נמשך גם כשהגעתי לכנסת. תמיד שוחחתי אתו והתייעצתי אתו. אבל מקוצר הזמן אסתפק ואומר: מוטה יחסר לנו, יחסר למדינת ישראל ובוודאי לבני העדה הדרוזית. הוא פתח את שורות צה"ל, אז, בשנות ה-70, והכול יודעים לאן הגיעו היום בצה"ל הקצינים הדרוזים הצעירים של אז, בזכותו של מוטה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת אסעד אסעד. חבר הכנסת רן כהן, אחריו – חבר הכנסת חנן פורת, אחריו – חבר הכנסת משה פלד, ואחריו – אחרון חבר הכנסת רחבעם זאבי. שתי דקות – שתי דקות וחצי לכל דובר.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, רבותי השרים, חברות וחברי הכנסת, קשה במיוחד לומר דברים לזכרו של מוטה גור, זכרו לברכה, ביום המר והנורא הזה. יש בזה כאב מיוחד ואבל מיוחד.

סגן שר הביטחון, רב-אלוף, שר לשעבר, מוטה גור, זכרו לברכה, ייזכר בינינו גם בתפארת חייו וגם בטרגדיה של מותו.

אני לא שירתי עם מוטה גור בסדיר או בקבע, פגשתי בו בתור איש מילואים ונקשרתי אליו.

מוטה גור היה – וכמה קשה לומר, מוטה גור היה – מיוחד במשפחת הצנחנים ומיוחד במשפחת המדינאים והפוליטיקאים, ומיוחדות זו לא הפכה אותו לאחר אלא לאחד ממנהיגינו ולאחד משלנו ומאתנו.

הרבה פעמים חשבתי על מוטה, דמיינתי לעצמי, שבעצם בעמים אחרים ובמדינות אחרות, שהביטחון בהם מובן מאליו, אולי איש כמוטה גור, חכם, תמיר, עתיר כשרונות, היה לאיש רוח, לסופר, פרופסור, או אולי נשיא אוניברסיטה, והכול בשל רגישותו האנושית, חוכמתו, תבונתו, סבלנותו, סקרנותו לידע, לחדש, לצעיר, למיוחד, אהבתו לשפה ובעיקר אהבת האדם שבו. כל אלה היו הופכים את מוטה, במקומות אחרים, מוטה שנודע יותר מכול כצנחן ולוחם, איש מלחמה ומבצעים, אולי יותר לאיש הרוח מאשר לאיש הכוח.

אבל בארץ המיוחדת הזאת, שבין לוחמיה משוררים ובין מדעניה, רופאיה ומשורריה הרגישים ביותר והמבריקים ביותר צנחנים, טייסים, שריונאים ושאר לוחמים, בארץ הזאת מוטה גור היה, באופן טבעי, השילוב הארץ-ישראלי הנפלא של אדם שהוא סמל לדור של לוחמים שהם אוהבים, של אנשים קשוחים הרגישים עד דמעות, של אנשים עזי נפש ויפי נפש.

השילוב הזה הוא שהפך את מוטה גור, בטבעיות, ללוחם הכמה לשלום, של מי שראה במלחמה הכרח, הוא שהפך את מוטה להיות מיישור שראה בשלום לא רפיון, לא חולשה, לא כניעה, כי אם פסגת ההצלחה של הלוחם, משאת נפש ממש.

לריטה ולילדים ולמשפחה – תמיד יהיה לנו נפלא וקשה להיזכר במוטה, בשל חייו הנפלאים ובשל מותו הקשה כל כך, לכם וגם לנו.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת רן כהן. חבר הכנסת חנן פורת, בבקשה.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בני משפחת מוטה היקרים, מוטה היה חבר ומפקד אהוב. רק שבוע עבר מאז יום מותך, וכה הרבה קורבנות ידענו מאז, אסון רודף אסון, עוד זה מדבר וזה בא: הטייסים במצולות ים, המטיילים בוואדי קלט, הנרמסים בפסטיבל ערד, ועתה עוד שותת דמם של קורבנות הטרור של האוטובוס ברמת-גן.

דווקא בימים כאלה אנחנו זקוקים כל כך לדמות כה אבהית, לבבית ועם זאת חזקה וסמכותית כפי שהיית אתה, מוטה. אנו זקוקים למי שידע לאחות קרעים דווקא בימים כאלה, שבהם עצבי העם מתוחים עד להתפקע.

נזכור אותך, מוטה, כמפקד, כמפקדי במלחמת ששת הימים, את קריאתך שהדהדה, הר-הבית בידינו, וחשמלה את הלבבות של כל עם ישראל.

אזכור אותך, מוטה, על גדות התעלה במלחמת ההתשה, שיחת רעים אל תוך הלילה, עם הרבה גילוי לב ופתיחות רבה, שבת שלמה, שעה שניסית לשמוע ולהשמיע.

עוד אזכור אותך, מוטה, כרמטכ"ל בימי סבסטיה, בתשעה באב, מחפש את הדרך למנוע עימות, יורד לפרטים ולפרטי פרטים מתוך חרדה גדולה אל יהי קרע בינינו. ואתה, עם הרבה אכפתיות וגם סימפתיה כלפי מפעל ההתיישבות ביש"ע. אותה סימפתיה ליוותה אותך עד יום מותך האחרון. גם בשעה שלא יכולת תמיד להשפיע, ניסית בכל יכולתך לעזור בגדר ביטחון ולעתים אפילו רק בטפיחת רעים על שכם להבין, לכאוב ולאהוב עמנו.

אני מבקש לסיים בשתי צוואות, נקודות מפגש אחרונות שלי עם מוטה. האחת כאן בכנסת, בשעה שיזמנו יחדיו את החוק ליום ירושלים, חוק שיקבע, שיום ירושלים יהיה חג כיום העצמאות, יהא חג של שביתה ממלאכה, כדי שנזכור ונזכיר את הימים האלה. זיכרון שני שמלווה אותי כצוואה – היה זה בין הר-הצופים לבין הר-הזיתים, בשעה שחנכנו את בית-אורות ואתה, מוטה, סיפרת על שחרור הר-הבית, צופים אל הזיתים, אל נחל קדרון, אל ההיכל, ועמדה שם ערה, אשתו של גיורא אשכנזי, השם ייקום דמו, מפקדי, שנפל שם במקום, וסיפרה על כך, על גיורא, שלא היה דתי, אבל היה הישר שבאדם, והיא הוסיפה ואמרה: לא בני, אבל נכדי אולי ילמד כאן ויעלה נר נשמה, ופרצה בבכי. אתה, מוטה, חיבקת אותה חיבוק עז, ודמעות בעיניך, וכל הקהל מחה דמעה.

לך אמור להם, מוטה, לאלה שעמם אתה נפגש בשמי מרומים, בגבעת-התחמושת, בבית-הספר לשוטרים, במוזיאון רוקפלר, באוגוסטה-ויקטוריה, שאנחנו זקוקים להם כל כך בימים הקשים האלה, שבזכותם ובזכותך ירושלים שלנו לנצח.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת חנן פורת. חבר הכנסת משה פלד. חבר הכנסת רחבעם זאבי – האחרון.

משה פלד (צומת):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, משפחת גור היקרה, ברגע זה הרשו לי היתקלות חפזה: אני צריך לשכנע, להוכיח – הר-הבית בידינו, וירושלים היא בירת ישראל לנצח, ואתם עשיתם את זה, ואם יבוא מישהו וינסה לקחת – לא ייקח. לא ייקח כי לא תיתנו, לא תיתנו, כי אין צדק לתת. כולה, בצדק, שלנו. לא שאלתם ולא בדקתם, והסתערתם, וזכיתם. בזה עשיתם את ירושלים שלנו; בזה הכתבתם את אופיה. ירושלים היא עיר של אמת ושל שלום. אתם עשיתם אותה. שלכם היא לנצח. אלה היו מלותיו האחרונות של מוטה במליאת הכנסת, והן, בעצם, צוואתו האחרונה.

נטלתי לי זכות להזכיר את מוטה בשמם של משחררי ירושלים במלחמת ששת הימים, בשמם של מאות הלוחמים והמפקדים שהעריצו אותו כמפקדם, שאהבו אותו כמנהיגם וראו בו בעיקר חבר וידיד פתוח ורגיש שתמיד אפשר לפנות אליו, לשטוח מצוקות, ולקבל תשובות, שכן איש אמת היה מוטה, איש שפיו ולבו שווים.

ירושלים היתה משאת נפשו, ירושלים היתה אהבתו וגאוותו, ירושלים אהבה את מוטה, התייחסה אליו בדיוק כפי שמתייחסים אל אדם של אמת, אדם של ביטחון ושל שלום.

החטיבה כולה, מוטה, חטיבה 55 כולה, מבטיחה לך לעמוד על משמר ירושלים בחזקת שומרי החומות, להבטיח את ביטחונה ואת ריבונותה של מדינת ישראל בירושלים ואת היותה לנצח נצחים ציפור הנפש ומשאת הנפש של העם היהודי.

החטיבה כולה מרכינה ראשה בכאב ומצדיעה לך באהבה ובגאווה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לך מאוד. בבקשה, חבר הכנסת רחבעם זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, חברי הכנסת הנוכחים, משפחת גור היקרה, הכרתי את מוטה בעודנו נערים בירושלים, כשהוא היה עדיין מרדכי גורבן. אחר כך נפגשנו בצה"ל, בפעולות התגמול, כשהוא מפקד פלוגת צנחנים ומפקד גדוד הנח"ל המוצנח ומח"ט גולני.

מוטה הנהיג את אנשיו באומץ ובחברות, הוא הלך בראשם והכיר כל אחד מהם וידע את בעיותיו. שמעתי אותו מתדרך את אנשיו, שמעתי אותו בקשר, ליוויתי אותו בפעולות רבות. עבדנו ביחד באג"ם גם הסכמנו וגם חלקנו איש על רעהו, אבל הכול ברמה ובסגנון האופייניים למוטה.

במלחמת ששת הימים בישרתי למוטה על החלטת מוצב הפיקוד העליון, על שינוי במשימת החטיבה שלו, חטיבת הצנחנים במילואים. במקום לצנוח באל-עריש, בסיני, כמתוכנן, עליו לעלות לקרב לשחרור ירושלים. הוא היה מאושר, אבל מאופק. הוא ידע, שלחימה בשטח בנוי תתבע קורבנות רבים מהחטיבה, אבל הוא גם ידע, שזו משימת הדורות, לשחרר את ירושלים.

מוטה היה היהודי שזכה להגיד: הר-הבית בידינו, אמירה שנכנסה באותיות של אש ודם לספר דברי הימים שלנו.

היינו אלופים עמיתים, הוא בפיקוד הצפון ואני בפיקוד המרכז, היה לנו גבול משותף בדרום עמק בית-שאן, והיינו נפגשים בתפר הזה ומחליפים חוויות וניסיון. לא היתה תחרות אלא חברות.

מוטה היה רמטכ"ל ב"מבצע ליטני" וב"מבצע יהונתן" לשחרור חטופי המטוס באנטבה. הוא לא התנשא והמשיך להיות עם האנשים גם כרמטכ"ל.

מוטה עשה את כל תפקידיו בהשקט, בבטחה ובנאמנות. הוא היה נאמן לדרך, לצה"ל ולפקודיו. יחסיו עם המתיישבים היהודים ביש"ע הם שם דבר.

מוטה ייצג את שר הביטחון בכנסת, הוא עשה זאת בנועם ובהגינות, עד אשר גם אנשי האופוזיציה כיבדוהו. ישבתי והקשבתי לו בכל התשובות על השאלות וההצעות לסדר, לא החסרתי מלה שלו, כאילו הוא מדבר רק אלי.

ראינו אותו בסבלו כי רב ככל שהידרדר מצב בריאותו, אבל הוא התעקש לבוא לכנסת חרף הקושי הפיסי והכאב, לצעוד לעבר הדוכן ולהשיב על שאלות של חברי הכנסת. הוא ישב שעות רבות במליאה והקשיב, רק לאחרונה הוא הרשה לעצמו לקרוא, לפעמים, קריאות ביניים, וגם אותן הוא עשה בצורה הולמת, בעברית מצוינת ומתוך כבוד לזולתו.

מוטה היה איש חסון, תמיר ויפה, איש ספר שקרא וכתב, ספרא וסייפא. מוטה היה חייל ואדם, קצין מטה ומפקד, סופר ומדינאי. מוטה היה יריב פוליטי שנעים להתווכח אתו ולהתעמת אתו.

מוטה יחסר לנו בימים הקשים שמחכים לנו, ועל שכמותו נאמר: חבל על דאבדין ולא משתכחין.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת זאבי.

חברי הכנסת, בשמכם אני רוצה לומר למשפחה שנמצאת כאן אתנו, פעם נוספת, שאנחנו משתתפים מאוד בצערה. האבל הוא של כולנו. אם בבית הזה, בית שיש בו ערוצים לפתרון מחלוקות, אבל מושמעות בו גם מחלוקות קשות – וזה מה שיקרה בוודאי בעוד עשר דקות – יש אחדות כזאת של תחושת אבל וכאב, זה כשלעצמו אומר הכול.

אנחנו נצא להפסקה של שתי דקות, ומייד נחדש את הישיבה.

(הישיבה נפסקה בשעה 17:02 ונתחדשה בשעה 17:07).

הודעת הממשלה על מינוי חבר הכנסת א' דיין לסגן שר החוץ

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני מחדש את הישיבה.

אני מבקש את תשומת לבכם, חברי. הודעת הממשלה על מינוי סגן שר החוץ. ימסור את ההודעה – שר החוץ. כבודו, בבקשה. מייד לאחר מכן אנחנו ניגשים להצעות האי-האמון.

שר החוץ ש' פרס:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד להודיע לכנסת, לפי סעיף 34(א) לחוק יסוד: הממשלה, כי הממשלה, בישיבתה בכ"ה בתמוז התשנ"ה, 23 ביולי 1995, החליטה לאשר את מינויו של חבר הכנסת אלי דיין לסגן שר במשרד החוץ.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה, אדוני שר החוץ.

כמקובל לפי התקנון, עם מסירת ההודעה נכנס סגן השר לתפקידו. אנחנו מאחלים לו הצלחה.

הודעת יושב-ראש הכנסת

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, עלי לקרוא עוד מסמך מבחינת הסדר. אני קיבלתי עכשיו מכתב מחבר הכנסת אורי אור, וזה תוכנו. המכתב פשוט צריך להיכנס לפרוטוקול.

"חידוש הדיון בהצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 6) (הוראת שעה) (שירות במשטרה ושירות מוכר), התשנ"ה-1995. ועדת החוץ והביטחון החליטה בישיבתה היום, לפי סעיף 124(א) לתקנון הכנסת, לחדש את דיוניה בהצעת החוק הנדונה. אודה לך אם תודיע על כך בכנסת."

הודעתי. ובזאת יורדת הצעת החוק מסדר-יומה של הכנסת. תודה רבה.

הצעות סיעות הליכוד, מפד"ל, צומת, יהדות התורה ומולדת להביע אי-אמון לממשלה בשל: טיפולה הכושל בתחום המדיני-הביטחוני; עמדתה לגבי עתידם של קבר רחל בפרט והמקומות הקדושים בכלל; מדיניות הממשלה לגבי עתידם של אתרים המוכיחים את הקשר של העם היהודי לארץ-ישראל; יחסה לקבר רחל ולמכלול הנושאים הדתיים; עמדתה לגבי המקומות הקדושים ליהדות, קבר יוסף בשכם וקבר רחל בשערי בית-לחם, ומסירתם לשליטת אש"ף

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, עכשיו אנחנו מתחילים בסעיף הבא של סדר-היום שלנו. יש לנו, חברי הכנסת, חמש הצעות אי-אמון.

הצעות סיעות הליכוד, מפד"ל, צומת, יהדות התורה ומולדת להביע אי-אמון לממשלה בשל: 1. טיפולה הכושל בתחום המדיני-הביטחוני; 2. עמדתה לגבי עתידם של קבר רחל בפרט והמקומות הקדושים בכלל; 3. מדיניות הממשלה לגבי עתידם של אתרים המוכיחים את הקשר של העם היהודי לארץ-ישראל; 4. יחסה לקבר רחל ולמכלול הנושאים הדתיים; 5. עמדתה לגבי המקומות הקדושים ליהדות, קבר יוסף בשכם וקבר רחל בשערי בית-לחם, ומסירתם לשליטת אש"ף.

אני מזמין את ראשון הדוברים והנואמים, חבר הכנסת בנימין נתניהו.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, יש לי שתי הערות. א. ראש הממשלה מצא לנכון, ונראה שהוא צודק, מבחינתו, לדווח למפלגתו על אירועי היום. מדובר בכל זאת באירועים חמורים בצורה בלתי רגילה. אני חושב, שזה מבזה את הכנסת. אדוני היושב-ראש, אתה ממונה על עבודת הכנסת. אנחנו פותחים בדיון על הצעת אי-אמון, שר החוץ נמצא כאן, הוא מייצג את הממשלה, לפי התקנון הכול בסדר, אבל הכנסת הזאת מבזה. אני לא רואה חבר כנסת אחד ממפלגת העבודה.

דב שילנסקי (הליכוד):

אין אף שר, פרט לשר החוץ.

$$\dots T_1 \dots T \dots T$$

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בן-אלישר, תסיים, אני לא רוצה להפסיק אותך.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

הממשלה מבזה את הכנסת, אבל זה שראש הממשלה נוסף על הביזוי עושה את החרפה הזאת ומדווח למפלגה –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בן-אלישר, הקשבתי לך. ברשותך, אני רוצה להגיב. אני מתאר לעצמי, שדוברי האפוזיציה, איש איש על-פי דרכו, יתייחסו גם לעניין הזה. גם ברגעים קשים כאלה אני צריך לפעול על-פי התקנון ולא לעשות חריגות לשום כיוון, לא לטובת איש ולא לרעת איש, חלילה.

משה נסים (הליכוד):

יש תופעה של החרמת הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

יש לי הרגשה, שחלק מחברי הכנסת עדיין לא יודעים שפתחנו את הישיבה. ברשותכם, אמתין עוד דקה, נצלצל, ובעוד דקה נתחיל. השרים כאן בוודאי מכובדים עלינו, מה עוד שמדובר בשר החוץ שגם

ישיב על ההצעות. אני מביע רצון מתמיד, שיהיו שרים רבים בבית הזה וחברי כנסת רבים בכל ישיבות המליאה. בכל הכבוד, זה לא נושא לדיון.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

אין לי תשובה על רוב השאלות. תודה. עוד צלצול.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

בעניין זה גמרנו.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא בעניין זה.

היו"ר ש' וייס:

מייד אתפנה ואטפל בעניין של ועדת הכנסת.

מיכאל איתן (הליכוד):

הערה אחת. אדוני היושב-ראש, רציתי לבקש שיישמר, לפחות, הכלל שאתה קבעת, שלא תהיינה הצבעות בזמן הדיון במליאה.

היו"ר ש' וייס:

חלילה, לא תהיינה. כל פעם שאני מאפשר לוועדות לקיים התייעצות בזמן מליאה – אני לא אוהב את הרעיון – אני מתנה זאת בכך שזה לא יפגע בשום אופן באפשרות של חברים להצביע. יתר על כן, כשיש שם דיון קצר מאוד אני מבקש, שרוב חברי הוועדה יוכלו להשתתף גם בדיון עצמו.

משה קצב (הליכוד):

תואיל להודיע לוועדת הכנסת את ההודעה שלך.

היו"ר ש' וייס:

מייד אעשה זאת. אעביר גם לראש הממשלה את הדברים שאמרת.

חברי הכנסת, אנחנו פותחים בדיון. ראשון הדוברים – חבר הכנסת בנימין נתניהו. בבקשה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בימים הקשים שאנחנו עוברים עכשיו, לא פעם הגיעו אלי פניות מכמה מחברי האופוזיציה שאמרו: נחרים את הכנסת, נחרים את המוסד הזה – –

היו"ר ש' וייס:

חלילה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

– – הוא איננו מייצג את העם.

שר החוץ ש' פרס:

לא שומעים אותך.

בנימין נתניהו (הליכוד):

לא שומעים? אני מדבר בקול נורמלי לחלוטין. עכשיו שומעים?

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

בקדנציה הזאת הכול אפשרי.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני שר החוץ, אמרתי, שבימים הקשים שעוברים עלינו קיבלתי לא פעם פניות מכמה חברים באופוזיציה וגם מציבור התומכים שלנו להחרים את הכנסת, לעזוב את המוסד הזה, הוא בלאו הכי איננו מייצג, לממשלה יש מיעוט בעם ורוב בכנסת, והיציאה שלנו מאולם הכנסת היא הדרך הטובה ביותר לבטא את המציאות הזאת. כך אמרו לי. בכל פעם כשהתייעצתי עם חברי הגענו למסקנה, שהכנסת היא הזירה שבה הקואליציה, האופוזיציה, ראש הממשלה, ראש האופוזיציה וחברי הכנסת משני צדי הבית יביאו דברם לעם, יתעמתו אחד עם השני גם במגמה למצות את הדיון הציבורי וגם במגמה למצות את האמת.

אני רואה בחומרה רבה את העובדה, שביום כזה, שיש בו, בוודאי, יסודות שצריכים לאחד את העם, בשיא הטרגדיה, בוחר ראש הממשלה למסור את דברו לסיעת מפלגת העבודה, בוחר בפורום מפלגתי, והלכה למעשה בוחר להחרים את הפורום הלאומי. אדוני היושב-ראש, אני מקווה, שתעביר לראש הממשלה את הדרישה של האופוזיציה כולה – אני מרשה לעצמי להאמין שגם של כמה חברים מן הקואליציה אף-על-פי שהם אינם מתבטאים כך – לשנות את הנוהל הפסול הזה.

משה קצב (הליכוד):

הוא פוחד מהכנסת.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, כבר הודעתי גם לחבר הכנסת בן-אלישר שהדברים יעברו לראש הממשלה. אני מתאר לעצמי שהוא גם שומע אותנו עכשיו.

משה קצב (הליכוד):

תמיד קל יותר להופיע בסיעת העבודה, אין שם ביקורת.

היו"ר ש' וייס:

רבתי, אנחנו בתוך העניין, והעניין עצמו גדול דיו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

זה לא ראש הממשלה, זה חוצה ישראל.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חברי הכנסת של האופוזיציה, אני מודה לכם, חבר הכנסת שילנסקי ואחרים, על עזרתכם.

דב שילנסקי (הליכוד):

נהנינו מההברקה של חבר הכנסת עוזי לנדאו.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אני משוכנע שביום הזה איש מאתנו לא נהנה משום דבר.

היו"ר ש' וייס:

רבתי, גם קריאת עידוד מצד סיעתו של חבר הכנסת בנימין נתניהו מפריעה, ואני אומר זאת בעדינות.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הבית, המלים המתבקשות בשעה זו, המלים עצמן, כבר מסרבות להישמע לנו. נדמה כאילו המלים הללו כבר זועמות על המשתמשים בהן, צועקות עלינו מתוך לבנו, מתוך פצעי חיינו: מספיק, כמה פעמים עוד אפשר לומר מזעזע, נורא, מחריד. והמלים אומרות: מספיק, עשו משהו. אבל יש ביטוי אחד שאיננו מתעייף, איננו מתיישן ואיננו נעשה משומש מדי – האחדות שבכאב, האחדות שבאבל, האחדות המחברת את כולנו בבית הזה ובמיליוני בתים בארץ-ישראל שלנו, האחדות שבזעם על פשע הטרור שממשיך להכות בנו ללא רחם.

תחושת הזעם והכאב המאחדת היום את העם כולו איננה נובעת רק ממה שקרה הבוקר בלב היישוב היהודי בארצנו, ברמת-גן, היא נובעת גם ממה שקרה אתמול ושלשום וממה שעומד לקרות מחר ומחרתיים. וזה יקרה אם רגשות הכאב ותחושת האחדות לא יהפכו לאחדות המעשה.

היום זה דברה של התנועה הלאומית בארץ-ישראל, היום זה מה שפורץ מלב לבה של ההיסטוריה הציונית בארצנו: לעשות מעשה, להיאבק בטרור. אם מאוחדים אנחנו בהיותנו קורבן לטרור הערבי, הרי שבעתיים הגיע הזמן שנהיה מאוחדים במאבק לחיסולו של טרור זה.

אדוני היושב-ראש, במקום לעודד את הטרור הערבי ולהעניק לו פרסי עידוד מכל הסוגים, הגיעה השעה שנתאחד כאן כדי לשים לו קץ: פעולות במקום אשליות, אומץ-לב במקום התרפסות של נכנעים, היאחזות יציבה בכל רחבי ארצנו במקום נסיגה מבוהלת. אבל, כדברי נשיא המדינה עזר ויצמן, קודם כול לחשוב. הצעת האי-אמון בממשלה כמוה כהצעת אמון בחשיבה. לחשוב, רבותי חברי הכנסת, לחשוב, לחכות עוד רגע, לא להיחפז, להכיר את המצב ואת המציאות, להבחין בסימני ההתרעה המסוכנים בהמשך דרככם, לשמוע את איתותי האזהרה המגיעים לכל אוזן פקוחה מן הפצצה המתקתקת של מדיניותכם.

הנה המדיניות שלכם, הנה מה שאמר יצחק רבין ב-5 במאי 1994, כשחתם על הסכמי קהיר, שימו לב למלים: בסמטאות ח'אן-יונס ובחוצות רמת-גן ובבתי עזה ובכירות חדרה, ברפיח ובעפולה, נולדה הבוקר מציאות חדשה: מאה שנים של סכסוך פלשתיני-ישראלי באות אל קצן. כך אמר ראש הממשלה מר רבין. עפולה, חדרה ורמת-גן הפכו לזירות של טרור פושע. זו המציאות של חיינו. על איזה שלום אתם מדברים?

שמעתי היום, אמרו לי שאחד משרי הממשלה שלך התראיין ברדיו ואמר: טוב, המטרה היום היא לא להפסיק את הטרור, מטרת השיחות היא להשיג שלום ולהפסיק את הכיבוש. פתאום היעד של הפסקת הטרור נעלם, הוא מתחיל להתמסמס. ואם היתה איזו הפחתה רגעית של מספר הפיגועים – אני לא מדבר על קטלניותם – אתם יודעים יפה מאוד, בניגוד למה שאמרת בסיעת העבודה, שגורמי הערכה הבהירו לכם, כפי שהבהירו גם לנו, שהדבר הזה הוא תוצאה של הסכם בין ה"חמאס" ובין ה"פתח" להשיג – כפי שמכנים זאת אותם גורמי הערכה – אתנחתה, פסק זמן, כדי להשיג הישגים מדיניים. ובדיוק כמוני שמע ראש הממשלה אותם גורמי הערכה שהבהירו, שאש"ף וה"חמאס" הגיעו להבנה ביניהם להשעות את הטרור, או, יותר נכון, לא לפגע בתוך עזה ומתחום עזה – בשאר המקומות זה בסדר, גם ברמת-גן זה בסדר – וזאת כדי לקבל מישראל עוד שטחים, שמהם, יודעים כולנו, יימשך הטרור אחר כך ביתר שאת.

לכן, אין פלא שגם בההבנה הזאת המרצחים אינם יכולים וגם אינם צריכים להתאפק, אינם צריכים לכבוש את יצרם, אינם צריכים לכבוש את הדחף לרצוח את היהודים.

גברתי היושבת-ראש, מי שמשלה את עצמו, שהדחף הזה ייעלם כשניסוג מיהודה ושומרון, כשתקום שם מדינת אש"ף-חמאס עם עשרות אלפי לוחמים חמושים; מי שמשלה את עצמו, שהטרור ייעלם כשנפקיד את ביטחוננו ואת לבה של ארצנו בידי אותם אנשים; מי שמשלה את עצמו לא למד כלום וגם לא ילמד כלום. אם אתם באמת חושבים, שתקימו כאן, בשלבים, מדינה פלשתינית, אדוני שר החוץ, אם האדון אמין אל-הינדי, מתכנן רצח הספורטאים במינכן, הוא ידאג לביטחון היהודים, והוא יילחם בטרוריסטים – לא למדתם כלום. ואם אינכם שועים למה שאמר היועץ המשפטי של הממשלה שלכם,

מיכאל בן-יאיר, ביום שישי, שאש"ף מסרב באופן שיטתי להסגיר 14 רוצחים – אנחנו דורשים אותם – הוא מפר בזאת עוד הפרה של הסכם אוסלו. אם אינכם רואים זאת, גם את זה, לא למדתם כלום.

מה שאתם צריכים ללמוד, מה שחייב להיות נר לרגלי כולנו הוא, שהביטחון צריך להישאר בידינו. זו הדרך היחידה להדוף את הטרור היום ולעשות שלום אמת בעתיד. והארץ הזאת, מר פרס, צריכה להישאר בידינו. זו איננה ארץ ערבית, זו ארץ היהודים, ארצו של עם ישראל, עליה חלמנו דורות כה רבים: על הכותל המערבי, על מערת-המכפלה, על קברי אבותינו וכן גם על קברי אמותינו, על קבר רחל.

ביחד אנחנו מציעים היום לקחת פסק זמן לבדיקה ולחשיבה. תעשו מהפך מחשבתי, תתעוררו בזמן. ביחד אנחנו צריכים לשאול: למה צריך הציבור הישראלי לתת כל כך הרבה ולקבל כל כך מעט? ביחד אנחנו צריכים לקבוע את חיסול הטרור בראש סולם העדיפויות הישראלי המזרח-תיכוני והעולמי.

חיסול הטרור, גברתי היושבת-ראש, בראש סולם העדיפויות שלנו פירושו מדיניות אחרת או ממשלה אחרת, שתתחיל להגן על חיי יהודים במדינה הזאת. אם הממשלה הזאת תשנה כיוון לשמירה על הארץ ועל חיי אזרחיה, נתמוך בה בכל לב. אך מאחר שהיא אינה מראה שום סימן שהיא תשנה את מדיניותה, אנחנו מציעים לכנסת להביע אי-אמון לממשלה הנוכחית.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אני מזמינה את חבר הכנסת זבולון המר להגיש את הצעת האי-אמון מטעם המפד"ל. בבקשה. אחריו – חבר הכנסת רפאל איתן.

זבולון המר (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, האי-אמון של היום איננו אי-אמון פוליטי רגיל, הוא איננו רק אי-אמון של מפלגות. האזרחים שכואבים, חרדים, זועמים, שהתפרצו במקום האירוע, הם שמביעים אי-אמון. העם היהודי, האזרח הישראלי ברחוב, האמא שדואגת, הם מגישי האי-אמון. הממשלה יודעת זאת באופן הברור ביותר, כל אחד מחבריה מודע לאמת המדויקת הזאת, כי אתם המקבלים את הזעם ואת התגובות.

רצינו למחות היום על ניתוק העם ממחוזות אבותיו, על הביטחון שמתערער, על סיכון חיי המתנחלים, על הפיכת ערי הארץ לערי ספר, על המרת גבולות בני-הגנה בגבולות מזמיני התקפה, על נטישת קבר רחל אמנו ושאר האתרים ההיסטוריים והמקומות הקדושים, על קריעת חלקים מריבונותה של ירושלים, על הסירוב לשאול את העם קודם חתימת ההסכם עם אש"ף – כולם טעמים כבדי משקל שמצדיקים הפלה של הממשלה והליכה אל העם.

אבל הבוקר הכול נעשה מוחשי ומחור. הכול מחוויר מול הרצח ההמוני שבוצע שוב על-ידי ה"חמאס" באוטובוס ברמת-גן. כי מה יותר מהטבח הזה מעיד על התערערות הביטחון בלב הארץ ועל האשליה

של מזרח תיכון חדש? המתים עדיין מונחים לפנינו, ולכן יהיו דברינו מאופקים לכבודם ולכבוד הפצועים שאנחנו מתפללים להבראתם.

אני קורא לראש הממשלה, לחברי הממשלה ולחברי הכנסת, ברגע של כאב ושל אמת: הקשיבו לקולו של העם, האזינו לנהמת הלב של הציבור, שמעו את הקול שבוקע מלבו ומפיו של נשיא המדינה, שאיננו דובר האופוזיציה אלא סמל וביטוי למה שהעם מרגיש. עצרו, חשבו, השעו את השיחות עד לבירור מעמיק וחשבון נפש. העריכו מחדש, ובשום אופן אל תמשיכו במשא-ומתן תחת טרור רצחני.

גדעון שגיא (העבודה):

דברים אלה אמר הנשיא?

חיים דיין (צומת):

לא, זאת אומר העם.

זבולון המר (מפד"ל):

זאת אני אומר, והנשיא מתבטא בהחלט באותה רוח.

גדעון שגיא (העבודה):

הנשיא לא אמר זאת.

זבולון המר (מפד"ל):

בהחלט. אתה יודע מה? קבל את מה שהוא אומר.

הממשלה חייבת להפסיק את השחרור ההמוני של האסירים. אני רוצה לומר לממלא-מקום ראש הממשלה ושר החוץ: לשיטתכם, שמבחינה בין שוחרי השלום של אש"ף – אנחנו חולקים על כך – למתנגדיו של השלום מה"חמאס", תודיעו חד-משמעית, שלא תשחררו את אסירי ה"חמאס" המודיעים שהם הם הרוצחים ברמת-גן. אנחנו מאמינים, שאש"ף וה"חמאס" מחלקים ביניהם את העבודה שבין ה"טובים" וה"רעים", בקריצה. אבל אתם, שמאמינים בהבחנה, בזאת תיבחנו: תודיעו שלא ישוחררו אסירי ה"חמאס", תודיעו גם שאינכם סומכים עוד על אש"ף שיטפל בטרור נגדנו בערים שעזבנו ובערים שהממשלה מתכוונת לעזוב. תודיעו שלא תיתנו ידכם לחממות לטרור ולערי מקלט למבוקשים. פקחו עין – האם נוח לאש"ף שה"חמאס" יפגע בנו כאשר המשא-ומתן מתעכב כדי להלחץ אותנו.

חברי הכנסת, אנו דורשים מהממשלה לתבוע את הסגרת הרוצחים מוואדי קלט ומרמת-גן ואת כל 14 המבוקשים על רצח וגם את הסגרתו של הרוצח, "המהנדס", יחיא עיאש, שמקלטו בעזה, וטביעות אצבעותיו בעפולה, בחדרה, בדיזנגוף, בבית-ליד, ועכשיו בוואדי גם ברמת-גן. אנו דורשים מהממשלה להתפכח מהאשליה שהמודיעין המסכל של רג'וב יעשה עבורנו את העבודה. הוא ידאג, כפי שהוא עושה, לטפל במתנגדי ערפאת ב"פתח" ובמשתפי הפעולה עמנו נגדנו, ובשום אופן הוא לא יטפל ב"חמאס".

ובכלל, ההסכם אתו מעולם לא נדון בכנסת ולא הובא לאישור הבית, וחובת הממשלה לחשוף בפני הכנסת גם את המסמך וההסכם הרומאי הזה.

גברתי היושבת-ראש, רציתי לדבר היום על קבר רחל אמנו המבכה על בניה, אבל אינני יכול. האבלות החדשה בבתיים רבים דוחקת כאילו את האבלות הישנה, וליד הקבר עתיק היומין ייכרו מחר קברים חדשים של נפגעי רמת-גן. דמעות רחל מתערבבות בדמעות של כולנו.

תוכיח הממשלה את רגישותה, תחבר את קבר רחל לירושלים, אל תפקיר אותו למי שהוא איננו שייך לו. תוכיח הממשלה את יושרה ותגיב על דברי הרשע והאיוולת של השרה אלוני. הרצח ברמת-גן מוכיח, מי הם פה הסרבים, מי הרוצחים ומי הקורבנות.

מוטב היה אילו היתה הממשלה עצמה מבקשת את הכרעת העם. אבל מאחר שהיא איננה מתכוונת לכך, תחליט הכנסת שעל הממשלה ללכת.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אני מזמינה את חבר הכנסת רפאל איתן להגיש הצעת אי-אמון מטעם צומת. אחריו – חבר הכנסת אברהם ורדיגר.

רפאל איתן (צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בפתח דברי אשלח ניחומים לנפגעים, למשפחות, לאבלים.

עוד אנחנו מעסיקים את עצמנו באשליות של תהליך, נחתה על ראשנו הוכחה נוספת – מי הם, למה הם שואפים, מה היא מטרתם של הרוצחים הללו, ששום הסכם, תהליך, הידברות או ויתורים לא ירוו את צימאונם לדם יהודים ואת תאוותם לרצח לשמו, כדי לערער את רוחנו ולפגוע בביטחוננו, שלא נהיה כאן.

על הממשלה להפסיק מייד כל מגע ושיחות על ארץ-ישראל, עד שנדע על מה הם מוכנים להתפשר, לוותר, ללכת לקראתנו, כדי שניתן להם שלום שחלק מאתנו חושבים שהם כה זקוקים לו. אבל אולי זה בלעדינו.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מדבר כחילוני. סיעת צומת מעלה את הצעת האי-אמון בממשלה על רקע האפשרות שאתרים היסטוריים בתולדות העם היהודי ושורשיו בארץ-ישראל יופקרו לאויביו, שכל כוונתם, מעשיהם ותקוותם – למחות כל זכר והוכחה לקשר של העם היהודי לארצו, ארץ-ישראל.

רק לנו אתרים היסטוריים כאלה, שבמרוצת הדורות ומתוך אמונה עמוקה ויציבה הפכו בחלקם לקדושים לציבור גדול כאן ובתפוצות. במקום לטפח אתרים אלה ולהפכם לכוח מלכד, הממשלה גורמת במדיניותה לאובדנם ולהשמדתם.

ברמת-הגולן נתגלו 24 בתי-כנסת. בגליל יש רק 20. קצרין, בית-כנסת ויישוב חשוב, מהווה הוכחה לזכותנו שם. גמלא, היישוב שנפל לאחר מלחמה כבדה, נתגלתה, נחפרה ומשמשת עדות חזקה לגבורתם של תושביה, לוחמיה. איך אפשר להעלות על הדעת את הפקרתה לאויב? האם קבר יוסף בשכם, שהוא חלק מהתהוות האומה, יוזנח לאויב?

המבנה הראשון בארץ-ישראל ממערב לירדן, לאחר יציאת מצרים, הוא המזבח של יהושע בן נון בהר עיבל. הוא הוכחה שאין כמוה לשום עם בעולם. אין אתר כזה לשום עם בעולם, לשום אומה קיימת עלי אדמות במהלך ההיסטוריה, כמתואר בספר הספרים. ואת המקום הזה יפקירו הממשלה ועושי דבריה.

ירושלים, על כל אתריה, מבניה, שביליה וקדושתה, תהיה מונחת על שולחן הדיונים תמורת הזיוף שבתהליך. זו תוצאה של אובדן חושים ועיוורון המציאות.

וקבר רחל, ומערת-המכפלה, ובית-הכנסת הגדול בסוסיא – כל אלה מחוברים ברצף ההיסטוריה, שזורים בשדרת גב ההר.

מי שמפקיר מקומות אלה מפקיר את מקורותיו, שורשי קיומו, אמונתו בצדקת הדרך ודבקו במולדתו. את אלה רוצים הערבים, כדי שלבנינו ולדורות הבאים תהיה הארץ הזאת זרה ומרוחקת; בעזרתם של שרי הממשלה.

לשלום אין ערך בלי ערכים, והערכים טמונים תחת שכבות היסטוריות המספרות לנו, המדברות אלינו וקוראות לנו: אל תפקירו אותנו, כי בכך חיסלתם את הלאומיות ואת הקשר של העם הזה לאדמתו.

לכו לבחירות עכשיו, והעם יחליט אם מדיניותכם מקובלת או נדחית. הרי אתם יודעים, מה הוא עומקה של התהום שאתם יוצרים עכשיו בעם. ואם אינכם יודעים, זה חמור שבעתיים, כי אתם מנותקים. רק העם יכריע. אם תישלל ההכרעה מהעם, ניקלע לנתיב ללא מוצא, מסוכן ומאיים.

ההיסטוריה שייכת לכולם, גם לתפוצות. על כן קבע המחוקק בסעיף 97 את הצפוי למי שיסגיר שטחים ריבוניים לאויב. ואלה, השטחים שאני מדבר עליהם, מה יותר ריבוני מהם לעם היהודי? תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת אברהם ורדיגר. אחריו – חבר הכנסת רחבעם זאבי.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, באנו היום, שלומי אמוני ישראל, לזעוק זעקה גדולה ומרה על מחדליה של הממשלה הזאת, העושה "שלום", כביכול, תוך כדי שפיכת דם יהודי, דמם של חפים מפשע, כאשר הטרור הפלשתיני משתולל בחוצות מדינתנו ומפיל קורבנות שווא מדי יום ביומו. זו ממשלה הדוהרת אל התהום, המתפרקת מכל נכסיה הדתיים, הלאומיים, ההיסטוריים, מאדמתה, אדמת קודש, שניתנה לנו מורשה מאת השם יתברך, ומובילה את העם הזה, העם היושב בציון, לעתיד מפקפק ומסוכן אשר סופו מי ישרנו.

באסון הדמים של הבוקר, בפיצוץ האוטובוס במבואות רמת-גן, נפלו שישה חללים ונפצעו יותר מ-25 אנשים, ואחדים מהם במצב אנוש. המקום ינחם את המשפחות השכולות וירפא את הפצועים הזקוקים לרחמי שמים. והכול קורה, רבותי חברי הכנסת, בין המצרים, בין י"ז בתמוז לתשעה באב.

חברי הכנסת, כה אמר השם, אומר הנביא ירמיהו, קול ברמה נשמע, נהי בכי תמרורים, רחל מבכה על בניה, מיאנה להינחם על בניה, כי איננו. כה אמר השם, ממשיך הנביא ירמיהו, מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה, כי יש שכר לפעולתך, ויש תקווה לאחריתך, נאום השם, ושבנו בנים לגבולם.

קשר מיוחד קיים בין ישראל לקברי אבותיו הקדושים בארץ הקודש, זכות אשר אין ברייה ושום כוח אינו יכול לחלוק עליה, כי הם שייכים לעם ישראל על דורותיו – מערת-המכפלה, קבר יוסף הצדיק, קבר רחל אמנו, אשר שגורים בפי העם היהודי בתפילותיהם. האם יש למישהו הכוח להפקיע את הזכות הזאת, אשר קיימת לעולמים? קשר מיוחד קיים בין ישראל לאמא רחל, קשר רגשי בן אלפי שנים. נבואתו של ירמיהו הנביא מבטאה זאת בשירה ובתפילה. רחל אמנו מבכה מאות דורות את גורלם המר של בניה היוצאים לגלות ארוכה וקשה, וקברה של רחל אמנו הפך אבן שואבת לעולי הרגל היהודים עוד טרם שוחרר הקבר מכבלי הגלות במלחמת הישועה. הקשר המרגש הזה נמשך גם כאשר הדרכים המובילות לקברה של רחל ולמערת-המכפלה היו נעולות בפני היהודים בפקודת המשטר ההאשמי, אשר בכוח ניתק אותנו ממקומותינו המקודשים.

האם יעלה על הדעת, רבותי חברי הכנסת, שדווקא שלטון יהודי וצבאו אשר ניצחו במלחמת ששת הימים ניצחון מוחלט, וזכה להחזיר את העטרה ליושנה, יעז לגרום לכך שזכותנו זאת תישלל מאתנו, זכות אשר הקנתה לנו בדמים, תרתי משמע? ולמען השלום המדומה אשר את תוצאותיו אנו כבר רואים בפועל, נתנתק ממקומות של תחינות ותפילות, אשר עליהן חזו נביאינו את נבואותיהם ובעלי חזון חלמו את חלומותיהם, ושטחי ארצנו, על המקומות המקודשים, יימסרו לשונאינו, לשופכי דם יהודי?

ואומנם יש לה, לרחל אמנו, על מה לבכות ולספוד לבניה. יום-יום יש לה להתאבל על כך, שאת המעשה של ניתוק גורם שלטון יהודי, המתיר את הקשר אשר התהדק בין עם ישראל לאבותיו במשך כ-30 שנה.

לו היתה ממשלה זו, ובמיוחד ראש הממשלה, קשובים יותר, קצת מתאמצים יותר, עומדים יותר על כבוד עמנו, מסורתנו, אמונתנו בשם יתברך אשר נתן לנו את הארץ הזאת מורשה לקהילת יעקב – היתה ללא ספק משיגה את צירוף המובלעת של קבר רחל המרוחקת כמה מאות מטרים מהר-גילה, ברצף טריטוריאלי לבירתנו ירושלים.

האם יש לכם הזכות, רבותי, בלי לשאול את פי העם, לנטוש את יהודה ושומרון תוך הפקרת האוכלוסייה היהודית לחסדי שונאינו? האם אין יהודה ושומרון ועתידם זכאים למשאל עם? למה על הגולן כן משאל עם, ועל יהודה ושומרון לא? הרי זו נחלת אבותינו.

יבוא העם וישפוט, האם ההתפרקות מנכסי עמנו והוויתורים המפליגים עד כדי הקמת מדינה פלשתינית, ויתור אחרי ויתור, האם כך הצגתם אתם, אנשי העבודה, את הנושאים בפני בוחריכם, או שמא נגדרתם, ואתם ממשיכים להיגרר, אחרי השמאל הקיצוני, הקומוניסטים והערבים? האם לכך התכוונתם בהתייצבותכם בפני הבוחר שלכם?

אבל לא רק בנחלת אבותינו פגיעתכם. צר לנו לקבוע, כי גם בנושאים דתיים ומוסריים חל כרסום מאז עלייתכם לשלטון. ציבור שומרי תורה השומר על הגחלת – אין יקר לו מאשר אוהלי התורה, ועל התייחסות נאותה והתחשבות בצורכיהם לא נוותר. לא נסכים לייבוש הפעילות התורתית בכל המישורים, לא נסכים להתנכלות לעולם התורה, ליחס של אי-כבוד לא נסכים. אין אנו אזרחים מדרגה שנייה, ואין אנו אוכלי לחם חסד – לידיעתכם ולידיעת כל הנוגעים בדבר.

יש גם לצפות ליחס אנשי יותר וליותר דרך-ארץ לנושאי דגל התורה, ומותר גם לראש הממשלה להתייחס בכבוד ובהערכה הראויה לתושבי י"ע והגולן, ולא לכנותם בכינויים מעליבים. אין גם שום עסקות בין חברי כנסת מיהדות התורה והממשלה, סחר מכר של הצבעה נגד חוק שריון רמת-הגולן, תמורת ויתור כלשהו בנושא קבר רחל. כל נושא הוא נפרד, כך נפעל וכך גם נתייחס לעניין.

רבותי חברי הכנסת, היום יום קשה לעם ישראל, חללים ברחובותינו, דם יהודי נקי נשפך – לא רק בוואדי קלט, כי אם גם ברחוב ז'בוטינסקי ברמת-גן כבר מסוכן לעבור. שמעתי שהממשלה כאילו נאותה לדחות את שיחות השלום בים-המלח ביום אחד. הממשלה אינה מתחשבת לא ברצונו של נשיא המדינה, הקורא היום להשעות את שיחות השלום המדומה, עד שיובהרו דברים, וגם לא בדעת הקהל היהודית במדינתנו, כאילו המנגינה צריכה להימשך. אבל, רבותי, מנגינת האבל אינה מפסיקה – היא ממשיכה.

בממשלה כזו אין לנו אמן, היא אינה מייצגת את הרוב בעם, והיא אינה זכאית לאמון.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אחרון הדוברים – חבר הכנסת רחבעם זאבי. לאחר מכן תשובת השר, ולאחר מכן הדיון. תשובת שר החוץ שמעון פרס תינתן לאחר דבריו של חבר הכנסת רחבעם זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

גברתי היושבת בראש, חברי הכנסת הנוכחים, קיבלנו הבוקר "פריסת שלום" מהמזרח התיכון החדש של פרס, ברחובה של רמת-גן. מי שגירש אותנו בטרור ובאינתיפאדה מרמאללה ומשכם רוצה לגרש אותנו באותן שיטות גם מרמלה ומרמת-גן. ערפאת השקרן והמתעתע מעזה אמר אחרי הפיגוע בצומת השרון: כולנו מתאבדים. הוא לא מטפל בטרור ה"ג'יהאדי" וה"חמאסי" אלא למראית עין בלבד, הוא שחרר את כל עצירי "החזית" שנעצרו אחרי הרצח בוואדי קלט.

אנחנו תובעים ממשלת ישראל להפסיק לאלתר את השיחות והמשא-ומתן עם אש"ף ולקיים הערכת מצב מחדש; להפסיק את שחרור המחבלים ולהפסיק את מסירת מחוזות המולדת לאויבינו ולמבקשי נפשנו.

לא לה שהביעו תמיהה וסימן שאלה, מדוע הגשנו הצעת אי-אמון בממשלה בנושא המוזר של נאמנות לקבר יוסף ולקבר רחל: הקברים האלה הם כמשל והם כסמל. מי שמוכן לוותר על קברי אבות, מזלזל גם בקברי הבנים. אין לו שורשים במסורת ישראל, והוא איננו נאמן לארץ-ישראל. הוא נמצא כאן בטעות או במקרה, הוא לא מוכן להילחם למען המולדת, ומוטב לו ולנו שיקום וילך, ושייקח אתו בלכתו גם את כל החזונות הזרים, ואת פסילי העכו"ם, ואת פסטיבלי הבעל, ואת חגיגות העשתורת, ואת חבריו החדשים מעזה ומה"אוריינט האוס", וגם את הפרסים הנובלים. שילך ויעזוב אותנו לנפשנו. אנחנו נמשיך לבנות ולהילחם על ארץ-ישראל בלעדיו ובלי "המזרח התיכון החדש".

יורם לס (העבודה):

למי אתה עושה פה טרנספר חדש? למי אתה עושה פה טרנספר?

רחבעם זאבי (מולדת):

מצאנו בבראשית רבה את הדברים הבאים: "ותמת רחל ותקבר בדרך אפרתה" – מה ראה אבינו יעקב לקבור את רחל בדרך אפרת? אלא צפה יעקב אבינו שהגלויות עתידות לעבור שם, לפיכך קברה שם, כדי שתהא מבקשת עליהם רחמים. זהו שנאמר: "קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה".

ואכן, הגלויות עברו ליד קבר רחל – היו אלה מתיישיבי גוש-עציון בימי טרם המדינה, והיו אלה לוחמי הפלמ"ח שנזעקו להגנת הגוש, והיו אלה מחדשי היישוב בגוש-עציון ומתיישיבי חברון וקריית-ארבע ואפרת ובנותיהן. הם עברו על פני קברה של רחל, והתקיים בהם הכתוב בפתיחתא דאיכה רבתי:

"אמר הקב"ה: בשבילך, רחל, אני מחזיר את ישראל למקומן – – כה אמר ה', מנעי קולך מבכי – –
– ושבו בנים לגבולם". חבל שלא למדתם זאת לפני מסעותיכם לאוסלו ולקהיר.

בשנת 1622, לפני 373 שנים, הרשה המושל הטורקי של ירושלים ליהודים להקים קירות אבן ליד
מצבת קברה של רחל אמנו. בשנת 1841, לפני 154 שנה, היה היישוב היהודי בארץ-ישראל דל,
ורובם של היהודים ישב בארבע ערי הקודש, חיו מנדבות "החלוקה" והתפללו לבוראם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מי שמר אז על קבר רחל?

רחבעם זאבי (מולדת):

ובכל זאת ניאותו הטורקים לבקשתו של משה מונטיפיורי – – –

משה פלד (צומת):

אל תדבר על קבר רחל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מי שמר אז על קבר רחל?

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

איפה אתה היית אז?

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אני מבקשת להפסיק.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מי שמר אז על קבר רחל ועל המקומות הקדושים? אתה שמרת?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דראושה, אני מבקשת להפסיק.

יוסף בא-גד (מולדת):

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אני מבקשת מכם להפסיק.

דוד מנע (הליכוד):

הם שמרו, כמו שהם שמרו גם על הכותל המערבי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הם שמרו על כל המקומות, לא אתה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דראושה, אני מבקשת להפסיק. הזמן הוא של חבר הכנסת זאבי, בבקשה.

דוד מנע (הליכוד):

כמו ששמרו על הכותל המערבי.

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת לאפשר לחבר הכנסת זאבי לדבר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

המוסלמים שמרו על הסדר.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דראושה, אני מבקשת להפסיק.

דוד מנע (הליכוד):

שמעת איך שמרו על הכותל המערבי?

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת להפסיק. חבר הכנסת דראושה, אל תכריח אותי לקרוא אותך לסדר.

משה פלד (צומת):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת פלד, חבר הכנסת דראושה, אני מבקשת להפסיק. תודה. אני מבקשת לאפשר לחבר הכנסת זאבי לדבר. חבר הכנסת דראושה, אני קוראת אותך לסדר פעם ראשונה; אני קוראת אותך לסדר פעם שנייה.

רחבעם זאבי (מולדת):

את לא מבינה שהוא עושה הצגות לערבים שיושבים ביציע? הוא צריך את זה מטעמים אלקטורליים. תזרקו אותו החוצה; אותי כבר היית זורקת.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זאבי, הזמן הוא שלך, בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

ובכל זאת ניאותו הטורקים לבקשתו של משה מונטיפיורי לתקן את קבר רחל, מפני שהכירו בכך שהקבר הוא רכושם של היהודים.

אבל מה שהיה תקף לגבי המושל הטורקי המוסלמי לפני 373 שנים ולפני 154 שנים איננו תקף אצל שרי מועצת היהודים פרס ורבין. קבר רחל לא מזיז להם, והם ויתרו עליו בשביל פרס נובל, כי מי שהתחיל לזוותר – יוותר על הכול, עד הסוף: גם על הגולן, וגם על ירושלים ועיר ציון וגם על הציונות וגם על הדגל וגם על ההמנון וגם על הביטחון וגם על החיים.

האגדה מספרת, שכאשר עמדו בני ישראל לצאת ממצרים הכול היו עסוקים בביזה, בכסף ובזהב, ואילו משה רבנו היה מסתובב בעיר ומחפש את ארונו של יוסף הצדיק. הוא עמד בין הארונות וצעק: יוסף! יוסף! מייד נזדעזע ארונו של יוסף, ומשה נטלו, וכך זכה יוסף להיקבר ליד שכם. והאגדה מוסיפה ומספרת, כי בעת שבני ישראל עברו את ים-סוף, ראה הים וינוס, מפני שראה את ארונו של יוסף, בזכות עצמותיו של יוסף נקרע הים לישראל. אולי גם אנחנו צריכים לצעוק בקול גדול: יוסף! יוסף! עד שתזדעזע הממשלה, ותיקרע מסכת האטימות שלה.

ממשלת רבין המומרצת, המובילה למפלה ולחורבן, איננה שוקטת וחותרת בכל מאודה לפירוק המדינה. בשורה רודפת בשורה: הממשלה מתכוונת לשחרר אלפי מחבלים; ערביי מזרח-ירושלים ישלמו את מסיהם לרשות הפלשתינית; תותר כניסתם של עוד רבבות "שוטרים" פלשתינים עם בני משפחותיהם לערי יהודה ושומרון; "משטרה" פלשתינית פועלת במזרח-ירושלים; הרוצחים מואדי

קלט מצאו מקלט ביריחו וג'בריל רג'וב איננו נוגע בהם; הרשות הפלשתינית איננה משלמת חובותיה לישראל עבור חשמל, מים וטלפון; אש"ף, בחוצפתו הרבה, מודיע, שהוא יתיר תפילת יהודים בכותל המערבי; ושמעון פרס מבלה את לילותיו עם ערפאת ומתמסר לו, ושמעון פרס הולך לוועידת פסגה בקהיר בלי שיונף שם דגל ישראל.

על רקע כל אלה מתגמדת ונמחקת הביקורת שהשמיעו במקומותינו על היהודים שצעדו בכניעה אל רכבות המוות כשהם בלי נשק ובלי מדינה. מה כי נלין עליהם, על המסכנים והרעבים והמפוחדים, שהלכו ל"מזרח החדש" שהבטיחו להם, אם מועצת היהודים של ישראל העצמאית והחזקה צועדת אל הרכבות שמובילות ל"מזרח תיכון חדש"?

חז"ל אמרו, כי שלושה מקומות אין אומות העולם יכולות להונות את ישראל ולומר להם גזולים הם בידיכם, ואלו הם: מערת-המכפלה וקבורתו של יוסף ובית-המקדש. דברי חז"ל אלה אינם מעניינים את הנביא הגדול של "המזרח התיכון החדש", כמו שלא מעניינת אותו גם ההבטחה האלוקית שיש לנו על הארץ הזו, וגם לא החזון הציוני על שיבת ישראל לארצו, וגם לא דברי אבות הציונות, וגם לא דברי מנהיגו, דוד בן-גוריון, וגם לא דבריו שלו עצמו, וגם לא סבלם של החלוצים שמתו בקדחת ובחרב, וגם לא דם הבנים שנספג באדמת הטרשים של ההר ובחוליות של השפלה, כי הוא נתון כעת בדהירת אמוק בלי מעצורים, שתכליתה להקים כאן מדינת רוצחים פלשתינים, להמליך עליה את המתעתע והרוצח ערפאת, להכניס את היהודים לגטו בגבולות אושוויץ, ולהתהדר בפרס הנובל.

אוי לאיש הזה, וארורה דרכו, הוא וחבריו יעמדו בבוא היום לדין וייתנו את הדין. כן, כל שרי ממשלת הכניעה וההשפלה, הם ופקידיהם יעמדו לדין.

אין לנו אמון בממשלה הזאת, וכי כיצד יכולים להיות אמון ואמונה בממשלה שבגדה בהבטחותיה, שמעלה באושיות הציונות, שהפקירה את אזרחיה, שהשתעבדה לאינטרסים זרים, שפנתה עורף לעמה, שהתמכרה לאויביה, שזנחה את ארצה, שהסגירה מחוזות המולדת לזרים, שהשליכה מסורת ישראל-סבא, שהשטן השטין בדמה? תודה.

היו"ר ע' מאור:

אני מזמינה את שר החוץ, השר שמעון פרס, להשיב בשם הממשלה. בבקשה.

שר החוץ ש' פרס:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אכן יום עצוב לנו היום הזה, ובראש ובראשונה נתון לבנו למשפחות השכול, לפצועים בבתי-החולים, לאלה שנפגעו באוטובוס הדמים הנורא הזה.

אבל, אני חייב להגיד, שזה לא האוטובוס הראשון שנפגע במבואות תל-אביב ורמת-גן.

רחבעם זאבי (מולדת):

נחמה גדולה.

שר החוץ ש' פרס:

היו לנו אוטובוסים כאלה גם קודם לכן, ואין לזה שום קשר לתהליך השלום. הם היו גם קודם.

סילבן שלום (הליכוד):

כמה אוטובוסים היו מאז הסכם אוסלו?

שר החוץ ש' פרס:

אבל לפני שאתייחס לדברים שנאמרו כאן אני חייב לחזור על כמה דברים יסודיים שנשכחו, כנראה, מזיכרונם של הדוברים.

מאז קמפ-דיוויד אין ריבונות ביהודה ושומרון. כל הממשלות, לרבות ממשלת הליכוד, לא הטילו ריבונות ישראלית על יהודה ושומרון. לא חל גם היום שום שינוי במצב הזה. אין סיפוח, ואין ויתור על ריבונות. נשאר המצב הבסיסי היסודי הקיים מאז הסכם קמפ-דיוויד.

שנית, אמרנו תמיד, שביטחונה של ישראל מתחיל מנהר הירדן. לא חל שום שינוי גם בעניין הזה. מנהר הירדן מערבה יש רק צבא אחד, והוא צבא-הגנה לישראל. הוא אחראי לביטחון החיצוני, הוא אחראי לביטחון הישראליים, והוא אחראי למלחמה בטרור, ואין בלתו באחריות הזאת.

משה פלד (צומת):

אתם קושרים את הידיים לצבא הזה.

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה להגיד דבר שלישי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתם סירסתם אותו.

שר החוץ ש' פרס:

גברתי היושבת-ראש, אני מבקש.

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת להפסיק את קריאות הביניים.

משה פלד (צומת):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת פלד, אני מבקשת להפסיק.

רפאל אלול (העבודה):

מה קרה לך?

משה פלד (צומת):

מה קרה לך? תשמע מה שהוא אומר. אתה שומע מה שהוא אומר?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת פלד, אני מבקשת להפסיק. אל תכריח אותי לקרוא אותך לסדר. תפסיק עם קריאות הביניים. אדוני השר, בבקשה.

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה להגיד לחברים מהמפלגות הדתיות – קבר רחל הוא מקום מקודש לכל עם ישראל, ללא הבדל מפלגה וללא הבדל השקפה בעולם היהודי.

לגבי קבר יוסף לא חל שום שינוי במצב הנוכחי הקיים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דראושה, שר החוץ משיב. אני מצטערת, זכות התשובה עכשיו לשר החוץ. אני מבקשת לא לדבר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הוא כל הזמן יושב וצועק.

משה פלד (צומת):

נציג ערפאת.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת פלד, אני מבקשת להפסיק.

שר החוץ ש' פרס:

לא חל שום שינוי – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זאבי, אני מבקשת להפסיק. חבר הכנסת פלד, אני מבקשת להפסיק.

שר החוץ ש' פרס:

לא חל שום שינוי לגבי קבר יוסף. אותם הנהלים ואותם המנהגים שהיו קיימים עד עכשיו ימשכו גם בעתיד.

לגבי קבר רחל אני רוצה להבהיר הבהר היטב: האחריות לביטחון לתפילות בקבר רחל תהיה בידי צבא-הגנה לישראל. התעוררה הבעיה, איך יגיעו מירושלים לקבר רחל, ואנחנו החלטנו שתהיה דרך באבטחתו של צה"ל שתוביל לקבר רחל. בזאת, לפי דעתי, יורדת כל הפרשה מעל הפרק.

משה נסים (הליכוד):

דרך חדשה?

דוד מנע (הליכוד):

דרך הרשות הפלשתינית?

שר החוץ ש' פרס:

אנחנו שומעים לדעת אנשים — — —

יהושע מצא (הליכוד):

אפשר גם בהליקופטרים.

רחבעם זאבי (מולדת):

אפשר גם בתמונות.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אני מבקשת. אתם עוד לא הקשבתם.

שר החוץ ש' פרס:

אני יודע שזה לא נעים לשמוע שנפתרה הבעיה, אבל זאת העובדה.

דוד מנע (הליכוד):

נפטרה.

רחבעם זאבי (מולדת):

נפטרה.

שר החוץ ש' פרס:

הדרך לקבר רחל – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זאבי, אני מבקשת להפסיק.

שר החוץ ש' פרס:

– – תהא באחריות צה"ל. אין זה הכרחי שזה יהיה דווקא הכביש הקיים. תהיה אולי דרך אלטרנטיבית אחרת ומיוחדת למתפללים היהודים, שיוכלו להגיע מירושלים לקבר רחל באין מפריע.

אני יודע שיש הרבה מאוד אנשים שהעניין לגביהם רציני מאוד, ולא רק לצורכי פולמוס, ועל כן גם חיפשנו פתרון ומצאנו אותו.

עכשיו אני רוצה להעיר, בקיצור, על ההערות אחרות. להציע היום להפסיק את השיחות זה בעצם – –

משה גפני (יהדות התורה):

מתי יעשו את הכביש העוקף?

רחבעם זאבי (מולדת):

עוד מעט יהיה עוקף ארץ-ישראל.

היו"ר ע' מאור:

השאלה היתה לשר החוץ.

בבקשה, אדוני שר החוץ.

שר החוץ ש' פרס:

יש דרך קיימת, והדברים יסודרו בטרם יחול שינוי בשטח.

עכשיו אני רוצה להגיד דבר נוסף: מי שמציע היום להפסיק את השיחות, מציע להעניק פרס למבצעי הפשע. אנחנו לא ניכנע ולא ניבהל ולא נעניק להם שום פרסים.

משה פלד (צומת):

— — —

שר החוץ ש' פרס:

לא התחייבתי להשמיע לך דברים אחרים ממה שאני חושב, וגם לא אבהל מקריאות ביניים, גם לא אבהל מאיומים ומדברים אחרים.

יוסף בא-גד (מולדת):

אבל אתה רואה לבד שהשיטה הזאת נכשלה.

שר החוץ ש' פרס:

אני חוזר ואומר: לא נעניק פרס למבצעי הפשע. גם הריאיון הזה עם אבו-עיאש – אני רוצה להזכיר, שרוב הזמן הוא לא היה דווקא בשטחי האוטונומיה. יש לנו בעיה לפעמים לעלות על עקבות מרצחים. נעלה על עקבות כולם, ואיש לא יתחמק ממעשיו הפושעים.

משה פלד (צומת):

המפקדה של ה"חמאס" נמצאת ברבת-עמון.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת פלד, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

דוד מנע (הליכוד):

15 רוצחים נמצאים ברצועת-עזה, ולא הסגירו אותם עד היום.

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה להוסיף ולומר – אלה שמציעים להפסיק ולחשוב יכולים להפסיק ולחשוב. אנחנו חשבנו, ואין אנחנו זקוקים להפסקה כדי לחשוב פעם נוספת. הבעיה המרכזית היא, שבין הים לבין הירדן יש כ-4.5 מיליוני יהודים, ויש כ-3.5 מיליוני אנשים שאינם יהודים. אנחנו יודעים מה יקרה בעוד עשר שנים. אנחנו יודעים להעריך, פחות או יותר, כבר היום. מי שמציע לספח את כל השטחים צריך, בעצם, להעניק זכות הצבעה לאנשים האלה, ופירושו של דבר ליצור כנסת שיש בה 40% לא יהודים. איזו כנסת זו תהיה? ציונית? יהודית? ימות המשיח?

משה פלד (צומת):

איפה שמעת את זה?

שר החוץ ש' פרס:

אני לא צריך לשמוע משום מקום.

משה פלד (צומת):

אני לא שמעתי על זה.

שר החוץ ש' פרס:

אתה לא שמעת על זה. יש לך בעיות עם שמיעה.

ובכן, אנחנו לא ויתרנו על שום דבר שהיה בידינו. עזה מעולם לא היתה בידינו. היותנו בעזה הייתה בזבוז טהור של זמן, של אמצעים ושל היגיון. תודה לאל, אף אחד לא מציע שנחזור לעזה, אף-על-פי שגם בעזה יש רצפת בית-כנסת. העובדה היא, שיש בעזה כמיליון תושבים שאינם יהודים על חבל ארץ צר, עמוס, עייף, עני, ללא פתרון, ללא פרספקטיבה. הוא הדין גם בשטחים מסוימים ביהודה ושומרון. לא כולם. אנחנו לא עושים שינוי בריבונות, שכן אין ברגע זה ריבונות על יהודה ושומרון. אנחנו לא עושים שינוי במצב האסטרטגי, שכן אין שינוי במצב האסטרטגי.

השאלה האמיתית העומדת לפנינו היא, האם עלינו לנהל את החיים בשכם או ברמאללה או בג'נין או בטול-כרם.

לימור לבנת (הליכוד):

תנהלו אותה ברמת-גן, בחדרה, בעפולה, בבית-לید.

שר החוץ ש' פרס:

המרחק מקלקיליה לכפר-סבא לא נקבע במפה החדשה. זה מרחק שכבר קיים שנים על שנים. אני לא רואה את כפר-סבא אומללה לעומת ג'נין או לעומת קלקיליה או לעומת טול-כרם. אין בלבי לא הפחדים שמנסים להפיח ולא התיאורים הזועמים והחריגים שישנם.

אני חוזר ואומר: אנחנו לא רואים מזרח תיכון ללא בעיות, אנחנו רואים מזרח תיכון עם בעיות קשות מאוד, ובגלל זה אנחנו צריכים לארגן את המזרח התיכון מחדש.

יהושע מצא (הליכוד):

מזרח תיכון חדש.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת.

שר החוץ ש' פרס:

אני יודע, שיש מפלגות של זיכרונות, אבל גם צריכות להיות מפלגות שרואות את המצב נכוחה. היום מה שמדאיג, או צריך להדאיג את העם בישראל זה הכורים הגרעיניים באירן יותר מאשר ההיערכות הצבאית אפילו בסוריה. זה מה שמטריד אותנו ומדאיג אותנו. אנחנו לא רוצים להפסיד את צביונה היהודי של מדינת ישראל, ואנחנו לא רוצים להפסיד את הצורך להתארגן התארגנות אסטרטגית חדשה במזרח התיכון.

אני רוצה להגיד, אני לא יודע מי מדבר בשם העם, העם בחר בשתי מפלגות – – –

משה קצב (הליכוד):

אדוני שר החוץ, נוכח הפיגועים יש לך בשורה חדשה, או שאתה חוזר על אותם מזמורים?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת קצב, ברשותך.

שר החוץ ש' פרס:

העם בחר בשתי מפלגות, ושתייהן הציגו תוכנית של אוטונומיה. ההבדל הוא, שאנחנו עכשיו מבצעים את המנדט שהעם נתן לרוב המכריע של הכנסת.

דוד מנע (הליכוד):

איזה רוב מכריע?

שר החוץ ש' פרס:

אין שום הבדל, לא יעזור שום דבר.

לימור לבנת (הליכוד):

דוד מנע (הליכוד):

דראושה זה רוב מכריע? הנה הרוב המכריע.

שר החוץ ש' פרס:

אין שום הבדל בין האוטונומיה שהציג הליכוד לבין האוטונומיה שאנחנו מציגים היום.

דוד מנע (הליכוד):

הרוב המכריע זה דראושה?

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אני מבקשת.

שר החוץ ש' פרס:

הרוב המכריע – מצביעי הליכוד ומצביעי המערך, מפלגת העבודה ומרצ – הצביעו בעד תוכנית אוטונומיה.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אני מבקשת להפסיק.

לימור לבנת (הליכוד):

דוד מנע (הליכוד):

זה הרוב המכריע.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הרבה זמן תישארו באופוזיציה.

שר החוץ ש' פרס:

יש כאלה אומרים: הצענו אבל לא התכוונו.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דראושה, עכשיו משיב שר החוץ. אנא, אפשר לו. תודה.

שר החוץ ש' פרס:

יש חברים בבית שאמרו: הצענו אוטונומיה, אבל לא התכוונו לבצע. אפשר לעשות משאל עם, האם על מפלגה להציע משהו כדי לא לבצע, או מה שהיא צריכה זה לבצע את אשר היא הציעה.

יהושע מצא (הליכוד):

איפה הסתירו אותך בבחירות?

שר החוץ ש' פרס:

תוכנית האוטונומיה, לא יעזור שום דבר, הליכוד חתם עליה, התחייב עליה קבל עם ועולם ועדה. היא כתובה על נייר, ואי-אפשר לברוח ממנה.

לימור לבנת (הליכוד):

שר החוץ ש' פרס:

אי-אפשר להגיד לעם: אמרנו, אבל לא התכוונו. חתמנו, אבל זה לא מחייב.

לימור לבנת (הליכוד):

זאת לא האוטונומיה.

שר החוץ ש' פרס:

אנחנו לא נרשה, למרות כל הצעקות, להפוך את המדינה הזו למדינה דו-לאומית; להרוס עד היסוד את עצם הגיונה הציוני, ההיסטורי והיהודי.

לימור לבנת (הליכוד):

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת להפסיק.

שר החוץ ש' פרס:

אנחנו לא דוגלים בטרנספר.

דוד מנע (הליכוד):

גם אנחנו לא דוגלים בטרנספר.

שר החוץ ש' פרס:

ואם יש כאן טרנספריסטים, שיציגו קודם כול את הרוב שלהם בעם.

גברתי היושבת-ראש, דעתנו נחושה, לא יבהיל אותנו שום דבר.

רחבעם זאבי (מולדת):

איפה הסתירו אותך בזמן הבחירות?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זאבי, אני מבקשת להפסיק. אל תכריח אותי לקרוא לך לסדר.

שר החוץ ש' פרס:

את המחשבות עשינו. חשבנו לפני שיצאנו לדרך. אין לנו שום צורך, לא בהפסקה, לא בחרטה ולא במנדט. חשבנו לפני שעשינו, יצאנו לדרך לאחר שהתחייבנו, ואנחנו לא נפסיק את הדרך הזאת עכשיו.

יהושע מצא (הליכוד):

בבחירות הסתירו אותך.

שר החוץ ש' פרס:

אתם טועים. הצלחנו להפוך את ה"פתח" מארגון טרור לארגון הלוחם לטרור.

דוד מנע (הליכוד):

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת להפסיק. חבר הכנסת מנע, אני מבקשת להפסיק.

שר החוץ ש' פרס:

עדיין יש ארגוני טרור אחרים.

דוד מנע (הליכוד):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת מנע, אני מבקשת להפסיק. אל תכריח אותי לקרוא אותך לסדר.

שר החוץ ש' פרס:

אנחנו נגיע הן לשלום, הן למדינה דמוקרטית ויהודית – – –

דוד מנע (הליכוד):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת מנע, אני קוראת אותך לסדר פעם ראשונה.

שר החוץ ש' פרס:

קודם שאלו למה ראש הממשלה לא מופיע בכנסת. איך אפשר להופיע בכנסת? צעקות כאלה, קריאות ביניים כאלה, אי-אפשר להגיד חמישה משפטים. אתם אומרים רק מה שאתם אומרים, אנחנו לא הפרענו לכם.

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת להפסיק.

שר החוץ ש' פרס:

כל הזמן השמצות, עלבונות, הפרעות, קריאות ביניים. איך אפשר למסור הודעה מסודרת כאן?

משה קצב (הליכוד):

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת קצב, אני מבקשת להפסיק. חבר הכנסת זאבי, אני קוראת אותך לסדר פעם ראשונה.

שר החוץ ש' פרס:

מי שרוצה לכבד את הכנסת, ינהג כחבר כנסת מכובד. מי שרוצה כנסת מכובדת, יכבד את הכנסת, ואז יהיה אפשר למסור כאן הודעות מסודרות וראויות לשמן, גם כשיש ויכוח, בלי קריאות ביניים ובלי צעקות.

משה קצב (הליכוד):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת קצב, אל תכריח אותי לקרוא אותך לסדר. אני מבקשת להפסיק.

שר החוץ ש' פרס:

גברתי היושבת-ראש ---

יהושע מצא (הליכוד):

ערפאת מכבד אותך.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת מצא. בבקשה, אדוני השר.

שר החוץ ש' פרס:

אני לא אענה על כל קריאות הביניים הוולגריות האלה. הן לא מעניינות אותי.

משה קצב (הליכוד):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת קצב, אל תכריח אותי לקרוא אותך לסדר.

שר החוץ ש' פרס:

אני רואה, שראש האופוזיציה, לאחר שנאם, איננו יושב כאן.

דוד מנע (הליכוד):

הוא יושב כאן. עוד הפעם טעית.

סילבן שלום (הליכוד):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת סילבן שלום.

שר החוץ ש' פרס:

מי שרוצה הודעה בכנסת, ייצור כנסת שאפשר למסור בה הודעות.

גברתי היושבת-ראש, אנחנו לא נכריע, לא לפי צעקות ביניים, לא לפי השמצות. יצאנו לדרך לאחר ששקלנו אותה. ושום דבר לא ישנה את דרכנו.

יהושע מצא (הליכוד):

אתה נכנע לטרור.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת מצא, אני קוראת אותך לסדר פעם ראשונה.

שר החוץ ש' פרס:

אני מציע להוריד את ההצעות מסדר-היום.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה לשר החוץ שמעון פרס. אנחנו מתחילים את הדיון. אני מזמינה את חבר הכנסת אורי אור, ראשון הדוברים. אחריו – חברת הכנסת ענת מאור, אנוכי. חמש דקות לכל דובר.

היו"ר ד' שילנסקי:

נחכה עד שהציבור יירגע. אני מבקש מחברי הכנסת שעומדים לשבת או לצאת ומאלה שיושבים – לא לשוחח. עוד דקה יגמרו ללחוץ את ידו של סגן שר החוץ אלי דיין.

סגן השר מיכה גולדמן, אודה לך אם תשוחח מחוץ לאולם. סגן השר גולדמן שקוע בשיחה ואפילו לא שומע שפונים אליו. אודה לך אם תשב. חבר הכנסת אורי אור, בבקשה.

אורי אור (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, גם היום, יום קשה, יום של טרור, ראוי שנעשה חשבון אמת. הקשבתי לכל הדוברים לפני. לא שמעתי מכל הדוברים, אלה שהציעו להפסיק את השיחות, מי נותן להם ערבות שהפסקת השיחות תפסיק את הטרור. הרי ההיפך הוא הנכון.

מתהדר חבר הכנסת זאבי – שיצא – שהוא לא מוותר על קברי אבות, ושהוא רוצה לחסוך בקברי הבנים. הרי ההיפך הוא הנכון. אנחנו שבודקים איך להמשיך לכבד את קברי האבות, רוצים לחסוך את קברי הבנים.

רבותי חברי הכנסת, לצערנו עדיין אין לנו הסכם שלום עם הפלשתינים. יש לנו הסכם עקרונות, שמשמעותו עד היום הפסקת אש ומשא-ומתן עם חלק ביישוב הפלשתיני. אנו מקווים ומאמינים שזה הרוב. עם חלק מהיישוב הפלשתיני, בעיקר ה"חמאס" ו"הג'יהאד האסלאמי", עדיין יש לנו מלחמה. אין לנו הסכם שלום, אמרתי, יש לנו משא-ומתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אל תשלה את עצמך שהם שונים. זה עם אחד, אותם אנשים ואותן מטרות רחוקות טווח. אל תשלה את עצמך.

אורי אור (העבודה):

חבר הכנסת מיכאל איתן, אני לא משלה את עצמי. אני יודע את העובדות. יש היום משא-ומתן עם חלק מהעם הפלשתיני, עם הנהגה שאני מקווה שתוכל להיבחר בסוף השנה. מה שאתה מציע לי זה לעבור למצב מלחמה כמו שהיה עם כל העם הפלשתיני, מתחילתו, מילדו ועד בכורו. היום חלק מהעם הפלשתיני משוחח אתנו, חלק מהעם הפלשתיני רוצה להגיע לפתרון. יש ויכוח בינינו ובין אלה שאנחנו מנהלים אתם משא-ומתן על מהות הפתרון, על דרך הפתרון, ולכן זה קשה. יש לנו הרבה חילוקי דעות. אבל מה אתם אומרים? בואו נפסיק את השיחות. אין לך ערבות שזה לא יחדש את הטרור. ההיפך הוא הנכון. הפועל היוצא מההצעה שלכם הוא בעצם לחזור למצב הקודם. ואף אחד מכם לא מדבר ולא מזכיר מה היה במצב הקודם. אינני מדבר על שנה, שנתיים, שלוש או ארבע שנים. אני מדבר על הרבה מאוד שנים, שחבר הכנסת זאבי הזכיר אותן יפה היסטורית אחת לאחת.

פעם ראשונה בהיסטוריה נוצר מצב, שחלק מהעם הפלשתיני, חלק גדול, לא נוקט טרור. נאמרו פה דברים אינם נכונים. אין ולא היה הסכם בין ה"חמאס" ו"הג'יהאד האסלאמי" ובין הרשות הפלשתינית להפסיק את הטרור. ההיפך הוא הנכון. "הג'יהאד האסלאמי" אמר ועשה כל מאמץ להמשיך את הטרור. ה"חמאס" לא חתם הסכם – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

אורי אור (העבודה):

חבר הכנסת זאבי, אני לא הפרעתי לך.

רחבעם זאבי (מולדת):

שאלתי מה אמר חבר הכנסת אורי אור, כדי להשלים – – –

אורי אור (העבודה):

אחזור על הדברים.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אורי אור ציטט אותך.

רחבעם זאבי (מולדת):

נאמר לי – – – אני אומר, שכאשר יהיו בעבר הירדן, בכלל לא יעסקו בטרור.

אורי אור (העבודה):

חבר הכנסת זאבי, אני מכיר את תפיסותיך. במשך שנתיים, מ-1990 עד 1992, היית חבר בקואליציה. לא ראיתי שעשית דבר.

רחבעם זאבי (מולדת):

שנה, עד ינואר 1992.

אורי אור (העבודה):

גם בשנה הזאת, ואחרי כן נתת תמיכה של גוש חוסם. שנינו יודעים. ועובדה היא – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה חבר בקואליציה, תלמד מה שלימדו פעם במפלגת העבודה. זאת תורה שיצאה משם, מהמפלגה שלך. תורתו של בן-גוריון.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת זאבי, קריאת הביניים שלך ארוכה מדי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אבל היא צודקת.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא אמרתי שלא. אמרתי רק שהיא ארוכה מדי.

אורי אור (העבודה):

חבר הכנסת זאבי, כולנו די צעירים. תזכור מה שאני אומר – הפתרון שהממשלה הזאת הולכת אליו הוא יהיה הפתרון, ולדעתי גם לא משנה מי יהיה בשלטון. תזכור זאת.

רחבעם זאבי (מולדת):

ב-29 באוקטובר 1996 אתם תלכו למגרש הגרוטאות של הפוליטיקה הישראלית. תקום ממשלה לאומית, והשרים האלה יועמדו לדין.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת זאבי, אתה לא יכול כל הזמן לקרוא קריאות ביניים ארוכות. קריאת ביניים היא כמה מלים, אבל לא משפטים.

גדעון שגיא (העבודה):

אדוני היושב-ראש, התחשב – – –

אורי אור (העבודה):

אדוני היושב-ראש, ברשותך, אני רוצה להמשיך ולומר: נוצר מצב היסטורי חדש, לחלק מהאנשים הוא לא נוח. אני מסכים שעדיין לא הגענו למה שאנחנו רוצים להגיע. אבל במצב הזה – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אורי אור, חבר הכנסת מיכאל איתן נתן לך חצי דקה, בגלל קריאת ביניים שלו. חבר הכנסת רחבעם זאבי – דקה. אני מוסיף לך דקה וחצי.

אורי אור (העבודה):

מה שהביא לשקט שהיה במשך החודשים שעברו היה: א. עבודתם של זרועות הביטחון, של שירות הביטחון; ב. גם מלחמתה של הרשות הפלשתינית וחוסר יכולתם של חלק מהגורמים, בעיקר ה"חמאס", לנקוט פעולות טרור.

יש פה המאשימים את הממשלה, מעל במה זו, בלא שום רתיעה, כאילו היא אשמה בטרור, אבל הם אינם מציעים שום פתרון, שום דרך אחרת, פרט לאמירה: תפסיקו את השיחות, תעשו חושבים. רבותי, וכי לא חושבים? תאמרו שהמחשבות שחושבים אינן לפי ראות עיניכם, אבל יש מחשבה, יש רעיון, ויש תפיסה לטווח ארוך.

מפי כל דוברי האופוזיציה מציעי האי-אמון היום לא שמענו על שום תפיסה לטווח ארוך מלבד דבר אחד: תפסיקו, תכניסו כוח, ומה שלא הולך בכוח – תפעילו עוד כוח. זה בעצם הפתרון שלהם לאורך כל הדרך, וגם שמענו את זה מיושב-ראש האופוזיציה.

ודאי שמדי פעם טוב לחזור אל הבסיס, וכמו שאמר שר החוץ – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

– – – שמענו על מטרות לטווח ארוך.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אור, אני מוסיף לך עוד חצי דקה בגלל קריאת הביניים של חבר הכנסת מיכאל איתן.

אורי אור (העבודה):

אני רוצה לומר לך, שהיום נוצר מצב שונה. בימים שבהם נהרגים קצינים פלשתינים בידי "הג'יהאד האסלאמי", זאת אומרת שיש איזו מלחמה. נכון שהייתי רוצה גם אני, כמוך, שהרשות הפלשתינית תהיה חזקה יותר, קשה יותר, אבל הרשות הפלשתינית בהחלט עושה מאמצים רבים יותר מאשר לפני ארבעה, חמישה או שישה חודשים.

השאלה היא לא כמה מאמצים היא עושה, השאלה היא מה היא האלטרנטיבה שאתה מציע.

לכן, אני מציע, אדוני היושב-ראש, לדחות את הצעת האי-אמון ולומר לכל אלה שכל כך דואגים לקברי אבות, שידאגו יותר לקברי בנים. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חברת הכנסת ענת מאור, ואחריה – חבר הכנסת יגאל ביבי.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, ראשית, אני רוצה להשתתף באבל הכבד של המשפחות ששכלו היום את יקיריהן ולאחל רפואה מלאה לפצועים. הרצח הוא רצח נתעב, הוא ראוי לכל גינוי, מכל צד של הבית. אני מביעה – בשמי ובשם סיעת מרצ ובשם כל עמיתי – גינוי חריף של מעשה הרצח הזה. אנחנו תובעים באופן נחרץ מערפאת, יושב-ראש הרשות הפלשתינית, להילחם ולהיאבק נגד הטרור ולהכות במרצחים ככל שידם משגת. הם חייבים לעשות את כל המאמצים לעשות כן.

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, חברת הכנסת ענת מאור. אין פה נציג הממשלה.

ענת מאור (מרצ):

נמצא פה שר הפנים. זו הזדמנות לאחל הצלחה לשר הפנים החדש.

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, אדוני, אתה יושב, אבל השולחן מסתיר אותך. אני מברך אותך.

שר הפנים א' ברק:

אני משתדל לא להתבלט.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מברך אותך. אתה פעם ראשונה בכנסת כשר. אני מברך אותך.

גברתי, אני מחזיר לך את הזמן הזה.

ענת מאור (מרצ):

גם אני מצרפת את ברכותי לשר הפנים החדש, לשר אהוד ברק. אני בטוחה, שהוא יתרום רבות לבית הזה כולו ולממשלה. אני בטוחה, שהוא יתרום מניסיונו, מעברו העשירי ומהשקפת עולמו, שכל כך חשובה לכולנו בקידום השלום.

אני רוצה לציין, שאנחנו נמצאים ברגע קשה. זו מטלה לא קלה לכל חבר כנסת, לאחר פיגוע כל כך חמור שאירע הבוקר, לעמוד ולשאת כאן דברים. ברגעים כאלה אין כמו דמותו של מרדכי גור, זיכרוננו לברכה, אישיות, רוחב אופקיו ומורכבות מחשבתו כדי להוביל אותנו דווקא במצבים הקשים.

כאשר הדברים הולכים כשורה, כאשר השלום מתקדם, כאשר ההישגים קיימים – אז לא צריך את כוח העמידה, את כוח הנחישות. דווקא בשעת משבר, דווקא בשעת פיגוע, דווקא בשעת טרור, דווקא בשעות הקשות האלה צריך את המצפן, את אמת המידה ואתם ביטויים של חוסן פנימי, של לכידות, של רוח צוות, של רוח לחימה. אוי לנו אם בציונות המתחדשת שלנו יהיה דינם יפה רק לשעת מלחמה, ואילו בעת שלום, במאבק על השלום – ולא בטעות אנחנו אומרים בקרב על השלום – אותן תכונות שהובילו את הציונות יאבדו לנו, ודווקא מצד אנשי צבא, מפקדים מהוללים שמגישים הצעת אי-אמון, שלא לדבר על אלה המדברים על טרנספר ועל דברים שהבית הזה אסור לו לשמוע אותם, דברים שנוגדים כל ערך של דמוקרטיה ושל סובלנות.

מחלוקת – כן; גישה שונה – בהחלט לגיטימי, אבל לא טרנספר ולא גזענות, וודאי שלא רפיון רוח.

אני רוצה לשבח את הממשלה על התהליך המדיני. מישהו היה אומר לפני שנתיים-שלוש שנים, שנצליח להגיע להישגים מדיניים כאלה? שלום עם ירדן; הסדר עקרונות עם אש"ף; ערפאת לקח על עצמו להילחם בטרור – אומנם עדיין לא בעוצמה המספקת, ועדיין בלי הישגים מוחלטים, אנחנו יודעים שמול טרור אין הישגים מוחלטים, גם במדינות רבות בעולם – הוא לקח על עצמו להיאבק נגד ה"חמאס", מאבק של פלשתיני נגד הטרור – מישהו מאתנו האמין בזאת לפני שנתיים-שלוש שנים?

הממשלה הזאת עושה ככל שלא ידה לדאוג למקומות הקדושים, לדאוג לכל מתיישב.

אני רוצה לציין, שסיעתי, סיעת מרצ, תובעת לדאוג לכל מתיישב, אבל להוריד התיישבות והתנחלות אשר הגנה עליה דורשת סיכון רב מדי והקצאת משאבים. אין שום סיבה שנצרים וכפר-דרום ולב היישוב היהודי בחברון לא יפוננו עכשיו, דווקא בעת פיגוע כזה, דווקא בעת טרור. צריך לחפש במשותף איך לצמצם את נקודות החיכוך ולא לרפות את ידי העושים בשלום.

אני רוצה לפנות אל הממשלה שלנו ולחזק את ידיה בתהליך השלום, שתדאג להפסיק את הפקעת הקרקעות והריסת הבתים בירושלים ותדאג לזכויות האדם בשטחים. מי שרוצה ירושלים אחת, מאוחדת, בירת ישראל – וזה מה שאנחנו רוצים, זה מה שרוצה הממשלה שלנו ורוצה סיעת מרצ – דווקא הוא צריך להתנגד לקרקוע מעמדה של ירושלים על-ידי הפקעות והריסת בתים.

אמרו כאן, שרחל אמנו מבכה את היוצאים לגולה. היום אנחנו מבכים מרה את אלה ששילמו מחיר נוראי באסון הטרור של היום ובאסונות טרור אחרים ומשתתפים בצערן של המשפחות.

אני רוצה להזכיר, שעברנו שבוע קשה מאוד: האסון בפסטיבל בערד; אסון קריטי במקום עבודה; תאונת מטוסים והרצח המתועב בוואדי קלט. דווקא בימים כאלה צריך לזכור, שזו לא תקופה שרחל אמנו בכתה על היוצאים לגולה. אנחנו פה במדינת ישראל הציונית, אנחנו פה בתקומה, אנחנו פה בגאולה. מי שרוצה שהציונות תצלח דרכה, לא יכול שלא להעמיד, דווקא ברגעים הקשים, את עוצמות הנפש ואת כוח העמידה של העם היושב והבונה את עצמו בציון. רק עם שלום ועם כוח עמידה נצליח בכך. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

הכרזתי קודם על שמו של חבר הכנסת יגאל ביבי. חבר הכנסת יגאל ביבי הראה חברות טובה, ולפי בקשה אישית של חבר הכנסת הרב אברהם שפירא ולבקשתי הסכים שחבר הכנסת אברהם שפירא ידבר לפניו. רשות הדיבור לחבר הכנסת אברהם שפירא.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לחבר הכנסת יגאל ביבי.

מורי ורבותי, כבוד היושב-ראש, עת צרה היא ליעקב – דברים אלה אמר ירמיהו הנביא. זו בעצם ההגדרה הקולעת ביותר למצב שבו אנחנו נתונים. עת צרה; וכי יש הגדרה אחרת נוכח הפיגוע שאירע היום? הייתי היום בתל-אביב במקום שבו אירע הפיגוע הקשה, בלב הארץ, ודם יהודי נשפך פעם נוספת. וזה לא ביהודה ושומרון אלא בתל-אביב.

אני רוצה לשאול את ראש הממשלה, בלי נאומים, לגבי התרופות האלה. יש הרוצים לפגוע בשלום, ה"חמאס". קודם כול, מי יודע אם זה ה"חמאס"? איך בודקים אם זה ה"חמאס"? האם אש"ף לא מסוגל לזה?

ראינו בירדן שחוסין הוא יותר בן-אדם מערפאת. בסוריה, כאשר הם רצו לעשות חשבון עם אלה שמפריעים להם, הם לקחו כמה אלפי איש ורצחו אותם. אם ערפאת באמת חושב שזה מפריע לו לשלום, מי מונע ממנו לקחת 100 רוצחים ולעשות את מה שעשה חוסין בסוריה עם עשרות אלפי איש? כפי שאמר פעם ראש הממשלה, שם אין בג"ץ; אין בג"ץ שיעשה משפט. לא רק שהוא לא עושה משפט, אלא הוא עוד מבקש שנשחרר את האסירים האלה שרק אתמול רצחו יהודים.

סאלח סלים (חד"ש):

טוב שיש לנו בג"ץ.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אני רוצה לשאול את הממשלה שאלה. אם יהודי כמו גולדשטיין היה עושה לאוטובוס ערבי את מה שהיום קרה באוטובוס יהודי, האם היו יכולים פה לדבר מלה? היו תולים את היהודי הזה, היו הורגים אותו, היו עושים לו את המוות. עד היום אסור להזכיר את המלה גולדשטיין.

גדעון שגיא (העבודה):

נכון.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

אנשים מחליפים את השם.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

בסך הכול זה רק משום שרצחו יהודים ולא ערבים. את כל התרופות האלה שומרים. ניסו את התרופות עם אוטובוס קו 5. מה עושה רופא כשהוא רואה שכל התרופות לא עוזרות? הוא מנסה להחליף תרופות. אני מדבר אל הממשלה מכל הלב. הממשלה אומנם נבחרה על-פי חוק. אבל צריך לדעת, שאחרי שהיא נבחרה היא מייצגת את כל העם, והיא לא מייצגת רק את השמאל.

תאמינו לי, אני בטוח, שאם יהודי היה עושה זאת לערבים, עם אוטובוס, הערבים היו אומרים שיש להפסיק את השיחות, אף שלהם יש מה להפסיד, כי בכל שיחה הם מקבלים. אנחנו הולכים לשיחות כדי לתת. אנחנו לא מקבלים כלום. אבל תשאלו את דראושה. הכבוד שלהם היה אומר: אני מצפצף על כל מה שאתם נותנים, אם אתם רוצחים את האנשים שלנו.

הבעיה היא לא רק קבר רחל. יש פה עניין של הר-הזיתים. ראיתי אצלנו בעיתון, שיש סכנה לגבי הר-הזיתים, שבו טמונים כל כך הרבה צדיקים, וכל אחד הולך להתפלל שם. נצטרך פספורט או ליווי משטרה כדי להגיע להר-הזיתים או לקבר יוסף הצדיק, שאומנם שולמית אלוני אמרה עליו: השיח' יוסף. מיום שרחל נקברה נקבע קבר רחל כמקום תפילה. אחרי הכותל בא המקום הזה לתפילה. גם אם השטח המצומצם נשאר בידי צה"ל, השאלה היא, מה יהיה עד שנגיע לשם, מה יהיה עד שייסלל הכביש – האם נצטרך לעבור את הרוצחים האלה?

לא יכול להיות שעל כל רצח לא יהיה עונש. עונש זה לא לתפוס את הרוצח. אילו זה היה בארצות ערב, ויהודי היה עושה זאת – היו לוקחים היום 100 יהודים והיו הורגים אותם.

אנחנו האומללים עם הדמוקרטיה, אנחנו רוצים להיות יפי נפש, ואנחנו משלמים את המחיר. מי שלא ראה איך נשפך היום דמם של ילדים שיצאו בבוקר מהבית ולא חלמו על זה – אינו יודע במה מדובר.

אני פונה לממשלה. היא מייצגת גם אותנו.

היו"ר ע' מאור:

משפט מסכם, בבקשה.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אני לא רוצה לדבר עליהם כמו שהאופוזיציה מדברת. אתם חייבים לשמוע גם את הקול שלנו. אתם מייצגים אותנו. אין פה שתי ממשלות. אתם לא יכולים לצפצף על כל התורה ועל כל הרבנים בישראל, אותם רבנים צדיקים שמדברים עכשיו – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת שפירא, אני מבקשת לסכם.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

לי יש מזל. תמיד כשאני מדבר את יושבת-ראש, ואני לא מסוגל לדבר.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת שפירא, ברשותך, ראית שהיושב-ראש הקפיד מאוד. אני מבקשת. כבר אפשרתי לך דקה וחצי יותר. אני מבקשת, משפט מסכם.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

הרבנים שלנו לא פסקו לחיילים לא לקבל פקודה. הם מתחננים בפני הממשלה הזאת: אל תיקחו מאתנו את הלב היהודי, לא את קבר רחל, לא את הר-הזיתים, לא את מערת-המכפלה, ואל תיתנו לנו פה לחיות בפחד; יהודי כבר לא יודע באיזה מקום הוא יכול לצאת לרחוב.

אני מבקש מהממשלה. האי-אמון שנצביע עליו היום, גם אם נקבל את כל הקברים, הוא גם על הפיגוע. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת יגאל ביבי. אחריו – חבר הכנסת אריה דרעי. אני מבקשת מהדוברים לסייע, לשתף פעולה לגבי הזמן.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, מכובדי שר הפנים, שאני מאחל לו הצלחה רבה, שייקח את הדברים הטובים שעשו במשרד הפנים וישלים. אני באמת בטוח שהוא יעשה ככל יכולתו במשרד הפנים. התקווה שלי היא, שגם בוועדת השרים לנושא ביטחון, בקבינט, הוא יתרום מניסיונו, ממרצו ומיכולתו. אנחנו מאחלים לך באמת הצלחה בכול.

בשם סיעת המפד"ל אני רוצה למחות על כך, שכל עם ישראל ראה היום את רבין בשידור ישיר, במפלגה, בקרב חבריו, נותן הודעה מדינית, ואילו כאן, בכנסת, בכנסת הנבחרת על-ידי העם, הוא מזלזל ולא בא. מי שמזלזל בכנסת מזלזל בנשיא וסופו גם לזלזל בעם. לא מזיז לו, העם.

אני תמיד זועם על חבריו, חברי הכנסת בשמאל, על שיש להם מוסר ומוסר. כשרב מסוים, כשאנשים מסוימים אומרים להם, שבגלל פיקוח נפש אפשר להחזיר שטחים, הם מבסוטים, מוחאים כפיים, כל הכבוד לנאורות. זאת כשאומרים להם: פיקוח נפש. והיום, לצערנו, ראינו מה הוא פיקוח נפש, וכיצד נפשות נהרגות על-ידי עוד מתאבד. ואומרים להם: היזהרו, חשבו לפני שאתם מפנים את מחנות צה"ל.

רבתי, חברי הכנסת, יש תוכנית ברורה כבר בחודש הקרוב לפנות מחנות. משטרת בית-לחם מצויה על הכביש הראשי שכולנו נוסעים עליו יום-יום, ואלפים נוסעים שם. ניתנה הוראה לפנות ב-15 בספטמבר, לברוח, להפקיר. רבתי, פיקוח נפש כבר לא מזיז לכם?

נדהמתי היום ממפכ"ל המשטרה. טיפשות כזאת. בשעה 09:00 פתחתי את הרדיו. טוב שלא היתה לי תאונה בדרך. מפכ"ל צריך להיות קצת חכם – שיקנה איזה קילו שכל. הוא מדבר אל העם, והעם נדהם כולו. הוא אומר: היה היום פיגוע קל. שש נפשות, זה פיגוע קל?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הוא אמר: קל יותר מאחרים.

יגאל ביבי (מפד"ל):

הוא אמר קל יותר, קל יותר. האמינו לי, דפקתי על ההגה באותו רגע. טיפשות כזאת. זה נשמע כל כך לא חכם. רבותי, אני מבקש מכולם לנהוג קצת עם מחשבה. דם נשפך. קצת מחשבה, או לא לדבר. אבל טיפשות?

אני, בשם המפד"ל, פונה שוב לממשלה. נשיא המדינה הוא לא איש מפד"ל, הוא לא איש בימין האומר לכם: חכו רגע, חכו, עצרו רגע בטרם תעבירו את הכול. לחשוב קצת; מה בוער? מה קרה? תבחנו את הדברים. אז במקום להגיד: נשקול, נדון, נקבל – לא. אותם שמאלנים – תסלחו לי שאני אומר את המלה הזאת, סליחה, היושבת-ראש – –

היו"ר ע' מאור:

ברשותך, נודה לך אם תמצא ביטוי – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

– – מתנפלים על הנשיא. אם הוא היה אומר לכם: תמשיכו, תמשיכו, הייתם מרימים אותו על הכתפיים.

אני רוצה לומר דבר חמור מאוד – אני רוצה לדבר על המלה טרנספר. יושב פה חבר הכנסת זאבי, ואני רוצה לומר על טרנספר מלה אחת: אם תמשיכו בדרך הזאת, רבותי, לא חבר הכנסת זאבי יעשה טרנספר, רק השמאל יעשה טרנספר, כי אתם מביאים את העם הזה למצב בלתי נסבל. לא יהיו לנו לא מקורות מים, לא קרקע, לא ביטחון, לא חיים קלים, מאות אלפים אתם מחזירים מהפזורה – כבר החזרתם, אני חושב, כ-100,000 פלשתינים. לא יהיה אפשר לנשום במדינה. השמאל יעשה טרנספר. אל תפחדו מחבר הכנסת זאבי, הוא לא יעשה טרנספר – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אני אעזור להם. אני מתחייב לעזור להם.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אתם לא רואים מה שהולך בעזה? יושב פה הרמטכ"ל לשעבר. 20,000 שוטרים הם עשר חטיבות. בשביל מה הם צריכים? יותר ממשטרת ישראל? למשטרת ישראל אין 12,000 שוטרים, אז בעזה 20,000?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת ביבי.

יגאל ביבי (מפד"ל):

מה צריכים, היום – – –

היו"ר ע' מאור:

חמש דקות.

יגאל ביבי (מפד"ל):

לא עברו.

היו"ר ע' מאור:

חמש דקות.

יגאל ביבי (מפד"ל):

דקה "ספייר". השמאל מתחשב בימין, לא?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

– – – מה אכפת לך שיהיו להם – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

בשביל מה הם צריכים 20,000 – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

כדי לשמור על הסדר הפנימי אצלם.

יגאל ביבי (מפד"ל):

20,000?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דראושה, אני מבקשת, בלי קריאות ביניים.

יגאל ביבי (מפד"ל):

עשר חטיבות צריך שם?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

יגאל ביבי (מפד"ל):

רבתי, יש האומרים: חשבנו שאנחנו אנשים -- --

עובדיה עלי (הליכוד):

חבר הכנסת ביבי, יש -- --

יגאל ביבי (מפד"ל):

אז להם יש כבר עכשיו 20,000, יש להם היום 20,000, חכה, עוד 20,000 יהיו ביהודה ושומרון –
40,000. 40,000 פירוש 20 חטיבות; יותר – 30 חטיבות -- --

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת ביבי, משפט מסכם.

יגאל ביבי (מפד"ל):

עשר עוצבות, בשביל מה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מה זה מפריע לך?

יגאל ביבי (מפד"ל):

מפריע לי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מה מפריע לך?

יגאל ביבי (מפד"ל):

אנחנו לא ניתן שיהיה כאן צבא נוסף שיחבל ויעשה תוכנית שלום.

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת דראושה – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ע' מאור:

אני מצטערת. חבר הכנסת ביבי, אתה צריך לסיים.

יגאל ביבי (מפד"ל):

לא יכול להיות שחמש דקות אני לא אוכל לדבר.

היו"ר ע' מאור:

בחמש הדקות לא היתה שום הפרעה. עכשיו בלי קריאות ביניים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ע' מאור:

אני לא מסכימה. בבקשה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

משאיות הבטון שנוסעות לעזה – אני אשמח מאוד, שיבנו שם בתים, יבנו שם משרדים, אבל נודע לי, שהם בונים שם בונקרים. מה קרה? כבר בונקרים? כבר התחפרויות? כבר מתכוננים? כך אמרו לי.

הסירות שלהם באות, לא בודקים את הספינות, ושם מביאים אמל"ח –אמצעי לחימה – מביאים סמים, מה קורה פה?

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת לסיים.

יורם לס (העבודה):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת לס, ברשותך.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני רוצה להגיד לסיכום – – –

יורם לס (העבודה):

– – –

היו"ר ע' מאור:

משפט מסכם, בבקשה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

שקט רגע.

יורם לס (העבודה):

הם מצייתים לפקודות – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת לס, ברשותך.

יורם לס (העבודה):

אתה בעד זה שלא יצייתו לפקודות בצה"ל – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

שקרן.

יורם לס (העבודה):

זה מה שאתה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

שקרן.

יורם לס (העבודה):

יגאל ביבי (מפד"ל):

שקרן.

יורם לס (העבודה):

למה שקרן?

יגאל ביבי (מפד"ל):

שקרן.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת לס ---

יגאל ביבי (מפד"ל):

אתה שמעת אותי?

יורם לס (העבודה):

— — —

יגאל ביבי (מפד"ל):

אתה שמעת אותי?

יורם לס (העבודה):

אתה בעד ציות לפקודות או נגד? תגיד כבר.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת לס, אני מבקשת להפסיק.

יגאל ביבי (מפד"ל):

המפד"ל בעד שתהיו שפויים, ואתם לא שפויים. אתה מייצג אותם, תסלח לי.

יורם לס (העבודה):

— — —

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת לס, אני קוראת אותך לסדר פעם ראשונה.

יורם לס (העבודה):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת לס, קראתי אותך לסדר.

יגאל ביבי (מפד"ל):

תקרא בעיתון.

יורם לס (העבודה):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת ביבי, אני מצטערת, זמנך -- --

יגאל ביבי (מפד"ל):

הוא לא נותן לי לומר משפט סיכום.

היו"ר ע' מאור:

אם כך, משפט מסכם.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני קורא לראש הממשלה לעלות על איזה פיסטין, יש שם אוויר צלול, לחשוב, לחשוב על איזה יישוב, על איזו התנחלות, לשבת ולחשוב בראש צלול, והוא יגיע למסקנה, שמוליכים אותו שולל, הוא מוליך את העם שולל, והגיע הזמן שהוא יחשוב בשכל וברצינות למען ביטחון עם ישראל.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת אריה דרעי, ואחריו – חבר הכנסת פני בדש.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ע' מאור:

עד שחבר הכנסת דרעי יגיע, הודעה לסגנית מזכיר הכנסת, בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושבת-ראש הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו על שולחן הכנסת –

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: הצעת חוק מס רכוש וקרן פיצויים (תמריץ לבניית דירות מגורים) (הוראת שעה), התשנ"ה-1995, שהחזירה ועדת הכספים; הצעת חוק כלי הירייה (תיקון מס' 10), התשנ"ה-1995, שהחזירה הוועדה לענייני ביקורת המדינה.

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה: הצעת חוק ועדות חקירה (תיקון מס' 4), התשנ"ה-1995.

לדיון מוקדם: הצעת חוק להעתקת "שדה דב" למסלול ימי, התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת גדעון שגיא; הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – ביטול תקופת הכשרה לקצבת זיקנה לאסירי ציון), התשנ"ה-1995, של חברת הכנסת ענת מאור; הצעת חוק לתיקון פקודת האגודות השיתופיות (ביקורת חשבונות על-ידי רואה-חשבון), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת אלי גולדשמידט; הצעת חוק האנטומיה והפתולוגיה (תיקון – סודיות בדבר תרומת איברים), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת יוסי כץ; הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון – עמלות), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת סילבן שלום; הצעת חוק השמות (תיקון – חופש בחירת שם משפחה), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת דוד צוקר; הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – ביטול הקיצוץ בקצבת ילדים), התשנ"ה-1995, של חברי הכנסת ת' גוז'נסקי, ה' מחאמיד וס' סלים; הצעת חוק הדרכונים (תיקון – הסכמת שני ההורים), התשנ"ה-1995, של חברת הכנסת לימור לבנת; הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם) (תיקון – איסור חילופי גברי בכהונת ראש הרשות), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת פני בדש; הצעת חוק הלוואות לדיור (תיקון – אופציה להחזר מסים), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת משה גפני; הצעת חוק הצמדת משכנתאות למדד יוקר הדיור,

התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת יוסף בא-גד; הצעת חוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים) (תיקון – סירוס ועיקור חתולים), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת דב שילנסקי; הצעת חוק פדיון שבויים, התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת ז' המר וקבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק הבחירות (דרכי תעמולה), (תיקון – הארכת תקופת ההתיישנות), התשנ"ה-1995, של חברי הכנסת ד' מגן, א' הירשזון, ש' יהלום ו' שפי; הצעת חוק חובת דיווח על חריגה מהנורמות, התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת יוסף בא-גד; הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון – העמדה לדין של מפעילי תחנות שידור פירטיות), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק עובדי המעבדות, התשנ"ה-1995, של חברת הכנסת נעמי בלומנטל; הצעת חוק המפלגות (תיקון – מימון בחירות מוקדמות), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק לתיקון פקודת בריאות העם (מזון) (תוקף מכירת מוצרים), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת סילבן שלום; הצעת חוק בתי-דין למסים, התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת גדעון שגיא; הצעת חוק לימוד חובה (תיקון – שירותי בריאות), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת שאול יהלום; הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (החמרת ענישה), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת גדעון שגיא; הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (התניית חידוש רשיון נהיגה), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת אליעזר זנדברג; הצעת חוק העונשין (תיקון – הגדרות לעניין הוצאת שטח מריבונות המדינה), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת שאול גוטמן; הצעת חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון – בחירת רב עיר), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת משה גפני; הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (עסקים קטנים), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת סילבן שלום; הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (תיקון – ייצוג הולם בדירקטוריון תאגיד עירוני), התשנ"ה-1995, של חברות הכנסת י' דיין ול' לבנת.

החלטות ועדת הכספים המאשרות הוראות בצו תעריף המכס והפטורים ומס קנייה על טובין (תיקונים מס' 22 ומס' 26), התשנ"ה-1955.

החלטות ועדת הכנסת בנושאים אלה: אישור שינוי בהרכב הסיעתי של הכנסת על-פי חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969, התפלגות סיעת מולדת והקמת סיעת ימין ישראלי; וכן החלטה בדבר סדרי הדיון בהצעה להביע אי-אמון לממשלה. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה לסגנית מזכיר הכנסת.

הצעות סיעות הליכוד, מפד"ל, צומת, יהדות התורה ומולדת להביע אי-אמון לממשלה בשל: טיפולה הכושל בתחום המדיני-הביטחוני; עמדתה לגבי עתידם של קבר רחל בפרט והמקומות הקדושים בכלל; מדיניות הממשלה לגבי עתידם של אתרים המוכיחים את הקשר של העם היהודי לארץ-ישראל; יחסה לקבר רחל ולמכלול הנושאים הדתיים; עמדתה לגבי המקומות הקדושים ליהדות, קבר יוסף בשכם וקבר רחל בשערי בית-לחם, ומסירתם לשליטת אש"ף

היו"ר ע' מאור:

אנחנו שבים להצעות האי-אמון. רשות הדיבור לחבר הכנסת אריה דרעי.

אריה דרעי (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ראשית, אני רוצה לשלוח תנחומים לכל המשפחות השכולות היום ולאחל רפואה שלמה לכל הפצועים ולכל הפצועות, שהקדוש-ברוך-הוא ישלח להם רפואה שלמה במהרה.

שנית, אני רוצה, בהזדמנות הזאת, לברך את שר הפנים החדש – נעים לא נעים לומר, עדיין קשה להתרגל – שר הפנים אהוד ברק. בירכתי אותו קודם, אני מברך אותו שיצליח בתפקידו ושימולאו כל משאלות לבו.

היום אנחנו דנים בחמש הצעות אי-אמון – חלקן על המקומות הקדושים, חלקן על התהליך המדיני. אמר כאן קודם שר החוץ, שנמצא פתרון לקבר רחל – יסללו כביש ישיר, גישה ישירה, וקבר רחל יהיה בשליטה ישראלית. לכאורה ובא לציון גואל והכול בא על מקומו בשלום.

בזמן הקצר שעומד לרשותי אני רוצה להתמקד בכל התהליך ולקחת דווקא את הטיפול בקבר רחל, לנתח אותו ולראות איך מטפלים, בכלל, בכל הסדר הביניים, שלב ב', מה, לצערי, לא טוב, ומה עדיין ניתן לעשות כדי לעצור את הדבר הזה, לחשוב פעמיים.

לפני שבועיים הודיע ראש הממשלה, הודיעו בוועדת חוץ וביטחון, שמעתי את הדברים במו אוזני, שבקבר רחל תהיה אותה מתכונת כמו בבית-כנסת "שלום על ישראל" ביריחו. מקום קדוש, תהיה שם שליטת האוטונומיה, ומי שרוצה – כמו בבית-הכנסת ביריחו.

כאשר צעקנו ואמרנו, מה אתם משווים זה לזה – בית-כנסת ביריחו שבאים אליו 20 מבקרים או לומדים שם כמה תלמידים וקבר רחל? זה פשוט בורות, עם-ארצות. לא ידעו מה הוא קבר רחל. זהו. האלופים שישבו במטכ"ל עשו למקום קדוש גזירה שווה, וכך טיפלו בעניין.

כאשר צעקנו והשתוללנו כולנו, כל החוגים, כל הרבנים, אמרו: או.קיי, קבר רחל יהיה בשליטה ישראלית. כאשר עדיין המשיך קול הצעקה אמרו: 460 מטר מירושלים, עשרות אלפי איש – מה הם עשרות אלפי איש? עשרות אלפי איש בחודש. אלה הם מאות אלפים. אחרי הכותל המערבי, זה המקום שבאים אליו הכי הרבה, קבר רחל, ובשעות הלילה, ובשעות היום, אמהות – מה חוסר הרגישות הזה? הרי אם לא מפנים יישובים, ולכל יישוב פותחים ציר נפרד, קבר רחל הוא פחות מהתנחלות של 40 משפחות? מנין חוסר הרגישות? 400 מטר מירושלים?

אז היום שר החוץ הודיע שהנה מצאו פתרון. זה מלמד אותי, זה מביא אותי למסקנה, ויש לי כמה שאלות. לפני שבועיים לא העליתי על דעתי, שאלה שמנהלים את המשא-ומתן לא רצו שקבר רחל יהיה בשליטה ישראלית. הבנתי, שערפאת לא ויתר, ולכן נכנעו לו. נו, מה קרה? צעקנו כמה צעקות – פתאום כן אפשר לכופף את ערפאת, וערפאת מוכן לקבל שהמקום יהיה בשליטה ישראלית.

עכשיו נמצא פתרון של כביש גישה. מה זה מלמד אותנו? זה מלמד אותנו, שקודם כול אין חשיבה. יש איזה תאריך יעד שחייבים להגיע אליו – אני לא קורא ל-25 ביולי תאריך יעד. היעד הוא נובמבר 1996. חלק מהשרים לא היו חכמים מספיק, והם כבר אמרו: אנחנו חייבים להגיע לשנת 1996 עם עובדות בלתי הפיכות. לכן, עם העובדות הללו צריך לעשות כל מה שרוצים. מה משנה קבר רחל פה, ומה זה משנה המקום הזה, מערת-המכפלה, קבר יוסף או מקומות אחרים? או להכניס משטרה פלשתינית לאל-עזריה ולאבו-דיס. נו, מה נשאר אחר כך?

אני לא מבין. סיעתנו – אינני מתכחש לכך – אמונה על פסקו של הרב עובדיה יוסף, שאפשר להחזיר שטחים תמורת שלום כאשר יש עניין של פיקוח נפש. אבל כשאתה עושה שלום, כאשר אתה מקבל הסכם שלום עם מצרים, עם סוריה, כאשר אתה מקבל ביטחון.

אנחנו נמצאים בהסכם ביניים שלב ב'. בנושא עזה ויריחו נמנענו. בסדר. עכשיו שלב ב'. אתה מכניס בשלב הפלשתיני – ואני לא מכיר את המשחק הזה, עם כל הכבוד, עם שטח A, B, C – לא שוטרים, אלא פקחים. יש עכשיו שם חדש. באזור ב' זה לא שוטרים. רבותי, כל מקום שצה"ל יפנה זה למעשה הסדר קבע, זה להחזיר להם.

אני בעד ללכת להסדר קבע. אני בעד להגיע לפשרות ולהחזיר חלק מהשטחים ביהודה ושומרון. אני לא בעד שליטה על אוכלוסיות צפופות של ערבים. אבל אם אנחנו הולכים לדבר קשה מאוד, למה שלא נלך לפתרון קבע? מה אנחנו עושים כאן? אני תוהה, לפעמים, איפה החוכמה היהודית, שכולם מהללים ומשבחים אותה.

אנחנו עושים ויתורים מפליגים ביותר, מביאים את המשטרה הפלשתינית לגבולות ירושלים, אנחנו נותנים להם – למעשה, נכון, היישובים היהודיים ביהודה ושומרון נשארים, אבל מה זה נשארים כשהמשטרה הפלשתינית נמצאת מסביבם?

מה נשאר לנו למשא-ומתן? מה קיבלנו מהם בתמורה? מלחמה בטרור? לצערנו הרב, הנה אנחנו רואים מה שקורה. מה קיבלנו? הסכם שלום? זהו, נגמרה המלחמה, ויש פיוס? הרי בעוד שנה, כשיתחילו את הדיונים על הסדר הקבע, הם יבקשו את ירושלים, הם יבקשו – פליטי 1948, ואני לא יודע מה עוד הם יבקשו. אני קראתי אתמול שהם מבקשים גם שטחים בגולן, והם יבקשו גם את ירושלים המערבית, ואיזה "נשק" יישאר לנו אחר כך? מה נשאר לנו למשא-ומתן? מה נגיד להם? שאנחנו נפנה אתכם מיהודה ושומרון? מה נשאר לנו בכלל לתת להם?

אז אם כבר הולכים להסדר קבע – ומה שאנחנו עושים זה למעשה הסדר קבע – בואו ננהל את המשא-ומתן על הסדר קבע, בואו ננסה לראות איפה יש אוכלוסיות יהודיות, איפה יש אוכלוסיות ערביות, וננסה לספח אלינו את השטחים של היהודים, וניתן להם את השטחים, נעשה החלפת אוכלוסין, נעבוד כמו שיהודי חכם היה עובד, כמו שבעל עסק היה עובד אם זה היה עסק שלו.

אני כבר מסיים. ברשותך, עוד משפט אחד קצר, אני לא נוהג לדבר הרבה. אני קורא בעיתונים, ואני ממש כועס – ואני לא כועס מהר – כשאני שומע פקידים של משרד החוץ, ואני לא רוצה לנקוב בשמות, שאומרים בגאווה, איך הם מנהלים את המשא-ומתן – אני לא מצטט מלה במלה, אבל תאמינו לי שאני מדייק: מה שאנחנו רוצים אנחנו יכולים לעשות עם ערפאת; למעשה אין כאן עניין של משא-ומתן, אנחנו יכולים להכתיב להם, ולערפאת אין ברירה; אנחנו כל הזמן חושבים, שערפאת לא

יושפל, ושגם תהיה לו תמיכה ציבורית. זו מחשבה טובה. באמת אסור להשפיל את היריב, כיוון שאחר כך אין לך עם מי לעשות הסכם. אולי תחשבו גם מה העם שלנו רוצה? אולי תנסו, פקידי משרד החוץ הללו, להבין גם מה העם שלנו רוצה?

אני מסיים במשפט אחד. הגענו, לדעתי, לשלב – גם הרגישות הפוליטית של שנה לפני בחירות, גם ממשלה עם רוב מצומצם מאוד, גם הליכה להסדר קבע שהוא חד-סטרי ולא דו-סטרי – אנחנו לא מקבלים הסכם שלום, גם בגלל כל הפיגועים. אני חושב שאין ברירה. צריך לעצור את התהליך הזה וללכת להכרעת העם ולהסביר לעם: הנה, יש אלטרנטיבה של הסדר קבע, להחזיר חלק מהשטחים, יש פתרון של הסדר ביניים חלק ב'. מי שרוצה, שיציג גם את ה"אף שעל" שלו. אנחנו לא נתמוך ב"אף שעל". אבל ללכת ולהכריע בנושא כזה בלי הכרעה לאומית – זה יגרום, לדעתי, לתוהו ובוהו ולקרע בעם; קרע עמוק מאוד. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת פני בדש, ואחריו – חבר הכנסת סאלח סלים.

פני בדש (צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני, כמוכן, מברך את שר הפנים החדש, שהיה מפקד אוגדה שלי. אני ראש רשות, אבל לא יהיו לך חיים קלים אתי.

אני רוצה להתחיל את דברי בהבעת תנחומים למשפחות השכולות ואיחולי החלמה לפצועים אחרי הפיגוע הרצחני היום.

צר לי על שאחרי כל פיגוע אנחנו חוזרים על אותם דברים. אני חושב, שבשנה וחצי האחרונה, ובחודשים האחרונים, בעיקר, מדיניות הממשלה ומדיניות ראש הממשלה – שבפגישות לפני שנה, כשניהלנו משא-ומתן על הצטרפות לממשלה, נתן לנו, פחות או יותר, את הקווים האדומים הברורים שלו, הקווים האדומים של ראש הממשלה יצחק רבין לגבי הכניעה לערבים, קווים שהם קו אדום בל יעבור – הקווים האלה כבר מזמן הפכו צהובים, ורודים ולבנים. הוא עבר את הקווים האלה. הקווים האדומים זזו קילומטרים קדימה, בכל המדיניות החדשה.

אני בכלל לא מצליח להבין, אף אחד לא מצליח לעקוב. אנשים ברחוב הנאמנים למפלגת העבודה, נאמני המרכז, פשוט מבולבלים ולא מבינים מה קורה בכלל. מצד אחד מכריזים, שירושלים מאוחדת, בירת ישראל, לא ניתנת לחלוקה לעולמי עד, לא ימשיכו לשלב ב' של המשא-ומתן. לאחר שערפאת הפך להיות ראש מועצה ממונה של עזה ונכשל קשות בעניין, נותנים לו את טול-כרם, שכם וג'נין. גם אתה, אדוני השר, גר לא רחוק משם; לא תרווה נחת מהעניין הזה. ולאחר שהוא אמר את כל הדברים האלה, עושים בדיוק את ההיפך – נותנים את כל הכפרים סביב ירושלים שהם במובלעת שהוא דיבר עליה, ירושלים רבתי. הוא אמר תמיד: ירושלים זה מגוש-עציון עד מעלה-אדומים – פסגת-זאב. אז מה החלוקה הזאת של מסירת הכפרים הערביים שנמצאים בפאתי ירושלים?

ערפאת כל הזמן חוזר על עצמו; כל הזמן. ירושלים בירת ישראל. הוא עוד אפילו היה נחמד אלינו לפני שבועיים – חבר הכנסת דראושה, לא מפריעים לשר בנאום הראשון שלו, אבל גם לא מפריעים לו לשמוע את הנאומים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה לא נואם רק לשר, אתה נואם בפני כולם.

טלב אלסאנע (מד"ע):

השר יודע בעל-פה את הנאומים שלך.

פיני בדש (צומת):

אני רוצה שגם הוא ישמע.

ערפאת אמר לפני שבועיים: אני ארשה ליהודים לבקר בכותל המערבי. הוא עושה לנו טובה. כבר ברור לו שמחזירים את ירושלים המזרחית. הוא אמר: אני ארשה ליהודים לבקר בירושלים המזרחית ובכותל המערבי. מה אמר פייצל חוסייני? לא יעזור לכם כלום, תחזירו את הכול. לא תחזירו את ירושלים שתהיה בירת פלשתיין – לא יהיה שלום. ולא שהוא אומר זאת בחדרי חדרים. הם אומרים זאת יום-יום ושעה-שעה. אבל, גברתי סגנית השר, אתם פשוט לא רוצים לשמוע. הראש שלכם כמו ראש של בת-יענה באדמה, ולא מוכנים לשמוע.

מאשה לובלסקי (העבודה):

פיני בדש (צומת):

משהו נדפק פה. אולי עוצרים ואומרים: רגע, מר ערפאת, אתה מדבר על ירושלים, אנחנו בכלל את ירושלים סגרנו, היא מאוחדת; הבטחת ביטול האמנה הפלשתינית, תבטל אותה מייד, אחר כך נמשיך הלאה. אבל למה להחזיר לו את הכול ולהיכנע לכול? ואחר כך הוא אומר: רבותי – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מה כתוב בהסכם אוסלו? אחרי הבחירות יבטלו בזמן סביר.

פיני בדש (צומת):

חבר הכנסת דראושה, אתך אני לא מתווכח, גם אתם אומרים אותו דבר כל הזמן. אם אתם אומרים, שבהסכם אוסלו יש ויכוח על ירושלים וצריכים להחזיר את ירושלים, אז שרבי'ן יגיד זאת ולא יספר סיפורים לעם. שיגיד: אני מחזיר את ירושלים המזרחית. שלא יספר סיפורים שירושלים מאוחדת. שלא יעבוד על העם, שלא יבלבל את כולם. שידבר כמו שאתם מדברים, בקול אחד. אז יעצרו עכשיו את המשא-ומתן, ילכו לדבר על ירושלים וידברו על ביטול האמנה הפלשתינית. הוא הבין, הגיעו להסכמה, תמשיכו הלאה. אבל למה להביא את לבנון לרעננה ולכפר-סבא?

ראיתי תוכנית טלוויזיה, אדוני השר, אני רואה שמתווכחים שם, בטלוויזיה, על כך שהפלשתינים דורשים סיור משותף בין כפר-סבא לבין רעננה. אתה שומע מה שאני אומר? אתה כנראה מעבר לקו ביישוב שלך. בין כפר-סבא לבין רעננה דורשים סיורים משותפים. לא מדברים על גבול הלבנון, לא מדברים על עזה, מדברים על סיורים בין כפר-סבא לבין רעננה. למה זה ברור להם? זה עוד צעד אחד.

שר החוץ ש' פרס:

מי ביקש זאת? מי אמר זאת?

פיני בדש (צומת):

הפלשתינים. ראיתי זאת בתוכנית בטלוויזיה. זה לא כתוב בעיתון, אדוני השר, לא כתוב. בתוכנית טלוויזיה רואים אותם מדברים. תמיד כשאמרתי את זה אמרו: ביקשו, אז מה אם ביקשו; קיבלו? הם כן קיבלו, לצערי הרב. עד היום הם כן קיבלו. אם היו תמיד רק מבקשים ולא היו מקבלים, ניחא. אבל הם ביקשו, והם קיבלו.

אם את מאלצת אותי לסיים, אני רוצה לסיים בהצהרה של נשיא המדינה. אף אחד לא יכול להגיד, שנשיא המדינה הוא איש ימין קיצוני. אף אחד לא יכול להאשים אותו. נשיא המדינה חזר היום על דבריו, שצריך לעצור את המהלך ולבחון אותו מחדש ולבדוק את הנושא מחדש, וצריך לעשות זאת מייד, לפני שיהיו עוד הרוגים. תשמעו פעם אחת בקול נשיא המדינה. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת סאלח סלים. אחריו – חבר הכנסת אריאל ויינשטיין.

סאלח סלים (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, היום הוא יום שחור לכל שוחרי השלום באזור שלנו, זה יום שחור ליהודים ולערבים. הפיגוע שהיה – – –

רפאל איתן (צומת):

יש ערבים כאלה?

סאלח סלים (חד"ש):

יש מעט ערבים כמוך, אבל יש הרבה ערבים שאוהבים שלום.

רפאל איתן (צומת):

זו קריאת הביניים הראשונה שלי לחבר הכנסת סלים.

סאלח סלים (חד"ש):

אני מגנה בחריפות ובתוקף את הפיגוע שהיה היום. זה פיגוע אכזרי ממדרגה ראשונה. בפיגועים כאלה לא רק שמתכוונים להרוג אנשים חפים מפשע – מתכוונים, בעיקר, להרוג את כל תהליך השלום.

באים לכאן חברי כנסת ומנסים, לצערי הרב, לעשות הבחנה – אם ערבי היה עושה את הפיגוע, מה היו עושים לו, ואם יהודי היה עושה פיגוע כזה, מה היו עושים לו. זה מביש. כל מי שעושה פיגוע כזה, בין שהוא ערבי ובין שהוא יהודי, הוא לא בן-אדם, לא חשוב מי הוא, מה מוצאו ומה לאומיותו. הבעיה איננה מי עשה את הפיגוע הזה, ערבי או יהודי, כי פיגוע כזה הורג אנשים חפים מפשע.

אני מאחל לכל הפצועים החלמה מהירה ומשתתף בצערן של המשפחות.

כשיש חמש הצעות אי-אמון בממשלה הזאת ביום שיש בו פיגוע כזה, הכוונה היא להוריד את הממשלה הזאת בגלל תהליך השלום. שני הדברים נפגשים בסוף. הדרך היא שונה, אבל הכוונה הסופית היא להפיל את הממשלה כדי להפסיק את תהליך השלום, וגם כוונת הפיגוע היא להפסיק את תהליך השלום.

אני פונה פה לכל אלה ששלחו את המתאבד, אם הם חלק מהעם הערבי הפלשתיני, ואני אומר להם, שפוליטית, פיגוע כזה גורם נזק רב לעם הפלשתיני; כי העם הפלשתיני איננו רוצח. עשרות שנים היה העם הפלשתיני קורבן, ומעשים כאלה מראים, שהעם הפלשתיני הוא כאילו עם תוקף, עם רוצח. זה הופך לגמרי את האמת. עשרות שנים היה העם הפלשתיני קורבן, סבל, נהרג, בתיו נהרסו, הילדים שלו נהרגו; הוא לא עם רצחני. פיגוע כזה מזיק קודם כול לעם הפלשתיני.

אני פונה לכל הכוחות הפוליטיים בעם הפלשתיני לחשוב מאה פעמים על דברים כאלה ולראות מי הניזוק. פיגוע כזה בא – בדיוק כמו שלחולה בבית-חולים חסרה מנת דם. בפיגוע הזה הבאתם מנת דם לאנשי הימין שמתנגדים לשלום ומתנגדים לתהליך. אתם, שעשיתם את הפיגוע, הבאתם מנת דם לכל אלה שמתנגדים לתהליך השלום, כי הם מתפוררים ותוססים, מפני שאין להם אלטרנטיבה אחרת. פיגוע כזה רק מחזק את כל אלה שמתנגדים לתהליך השלום ונותן להם סיבות לתקוף את התהליך המדיני.

אני קורא לממשלה שתמשיך בתהליך השלום ותחיש אותו. זו התשובה לכל אלה שמתנגדים לתהליך השלום. התגובה והתשובה הזאת תהיה גם ל"חמאס" בגדה המערבית ובעזה, וגם ל"חמאס" בתוך ישראל, כי גם פה נפגשים לבסוף באותה נקודה. לכן, האצת תהליך השלום חשובה לכל שוחרי השלום, היהודים והערבים. אני פונה עוד הפעם אל הממשלה ואומר, שפיגוע כזה לא יקטע את תהליך השלום.

כבר כמעט ידוע, שהפוגע בא מהגדה המערבית ולא מרצועת-עזה, אז מה הסיבה לעשות סגר ברצועת-עזה?

חיים דיין (צומת):

תפנה לאש"ף, למה אתה פונה לממשלה?

סאלח סלים (חד"ש):

עד עכשיו הגדה המערבית היתה בשלטון צה"ל ולא בשלטון ערפאת. אם צה"ל לא הצליח למנוע פיגוע כזה, למה מטילים הסגר על עזה וגורמים סבל לתושבים?

חיים דיין (צומת):

שם ערי המקלט של אש"ף, משם הם באים.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת חיים דיין. אני מבקשת לסיים.

סאלח סלים (חד"ש):

ההחלטה לעשות סגר בעזה איננה נכונה פוליטית, והיא גם לא תשובה על המקרה הזה, משום שהפוגע יצא מהגדה המערבית ולא מעזה. אי-אפשר להאשים את ערפאת ואת הרשות הפלשתינית בכל דבר שצה"ל, ולא ערפאת, אחראי לו.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת אריאל ויינשטיין. אחריו – חבר הכנסת יוסף בא-גד.

חיים דיין (צומת):

אתה בעד מדינה פלשתינית?

סאלח סלים (חד"ש):

כן.

חיים דיין (צומת):

שייכנסו לערי המקלט שלהם, שלא יצאו, שייסגרו אותם לכל חייהם.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אדוני שר הפנים, חברי הכנסת, הבוקר הגיעה אלינו הבשורה המרה על מעשה רצח נפשע נוסף בלב תל-אביב, העיר העברית הראשונה, על קורבנות ופצועים חפים מפשע וחפצי חיים. לבנו עם המשפחות האבלות שאיבדו את יקיריהן. כולנו תפילה לשלום הפצועים.

ומי הודה בפשע הזה? – ה"חמאס". מה אומרת לנו הבוקר השרה שולמית אלוני? בין האסירים המשוחררים יהיו גם אסירים חברי הארגון "חמאס". באותו בוקר שבו איש הארגון הזה מבצע את הפשע, באותו בוקר שבו ראשי הארגון מודיעים על כך, מודים בזאת, מכריזים וגאים על כך, מודיעה ממשלת ישראל: אנחנו עומדים לשלוח אליכם תגבורת, מאות אנשים, גדוד חדש ל"חמאס". ומה הם יעשו?

אדוני שר הפנים, הרמטכ"ל לשעבר, איפה אנחנו חיים? באותו בוקר שבו הארגון מודה בפשע הנתעב מודיעה ממשלת ישראל, שהיא עומדת לשחרר מאות אסירים אנשי תגבורת לארגון הזה, אפילו בלי פסק-זמן.

חיים דיין (צומת):

שולמית אלוני – – – נצייד אותם בנשק. זו שולמית אלוני.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דיין.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

הם יודעים שמולם עומדת ממשלה חלשה ומתרפסת, ממשלת הכניעה.

ואומר כאן שר החוץ שמעון פרס בדברי התשובה: האם אתם רוצים שנחזור לעזה? אנחנו לא רוצים ערי מקלט, אנחנו הבטחנו אוטונומיה. כאשר הביטחון הוא בידי צה"ל, והבחורים, חבר הכנסת רפול, יודעים בלילה להיכנס לערי המקלט, יודעים לעשות את המלאכה ולחזור בבוקר בריאים ושלמים – להיכנס לעזה, אם הרוצחים בורחים לשם, אם הם עוברים לשם. אבל מה הממשלה הזאת עשתה? היא סגרה את עזה בפנינו כדי שלא נוכל לחזור כשאנחנו רוצים ולצאת מייד עם תוצאות. ועשינו זאת, הצבא ידע לעשות את המלאכה. אז מה מנפנף כך כל הזמן שר החוץ ואומר, אתם רוצים לחזור לעזה?

ושמענו על הישג נוסף מפי שר החוץ. שמוע שמעו, מה אמר היום, ואני מצטט, שר החוץ שמעון פרס: "הפכנו את ה'פתח' מארגון טרור לארגון הלוחם בטרור". עוד מעט הוא יציע להעניק להם את אות המופת או את צלב ויקטוריה.

הפסקת השיחות מתחייבת לא משום שאירע האירוע הזה, אלא משום שהממשלה הזאת רצה לתהום, והפיצוץ הבוקר רק הזכיר את עומקה של התהום ואת הסכנות שהיא טומנת בחובה. אבל האם אנחנו יכולים לצפות, שהממשלה הזאת תעשה את הצעד המתחייב? ממשלת ההתרפסות? תגידו לי, כמה פעמים היו שרי הממשלה הזאת אצל מובארק, אצל נשיא מצרים? כמה פעמים הם ביקרו בקהיר? כמה זמן הם היו בירדן אצל המלך? האם הנשיא מובארק ביקר בישראל, החזיר ולו רק ביקור אחד? האם המלך ביקר? אז ממשלת ההתרפסות הזאת, עם שר החוץ פרס, נוכל לצפות להפסקת שיחות מהותית, למחשבה?

אם מישוהו בנו, לפני עשר שנים ואפילו לפני חמש שנים, היה מעלה על דל שפתיו את האפשרות שירושלים הבירה תהיה נושא לשולחן הדיונים במשא-ומתן המדיני, היו אומרים עליו שהוא הוזה ומתעתע.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לסכם, חבר הכנסת ויינשטיין.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

ירושלים שלנו שלמה לעד, בלתי מחולקת ובריבונות ישראל.

היו"ר א' סלמוביץ:

לסכם, לסכם, לסכם.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

זה היה קונסנסוס מקיר לקיר, ללא סייג, ללא הרהור, במצעי כל המפלגות הציוניות. והנה ההזיה, הבלתי-סביר, הבלתי-הגיוני, גולשים את את לעולם המציאות, ולנגד עינינו, בעטיה של הממשלה הכושלת הזאת. ירושלים איננה עוד הלב החזק והעמיד, לב הקונסנסוס.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת ויינשטיין, משפט אחד לסיכום וזהו.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

גברתי, אני הסתכלתי על השעון. התחלתי לפני ארבע דקות.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת ויינשטיין, אתה כבר סיימת, אתה כבר מדבר שש דקות.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

עוד כמה משפטים, ברשותך.

היו"ר א' סלמוביץ:

שלושה משפטים לסיכום.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני מרבה לבקר ליד ה"אוריינט האוס", והלב מתכווץ ומתחמץ וכואב: לנגד עינינו, במרכז העיר, הולך ומופעל מעין משרד חוץ של ישות עצמאית שבדרך. בניין עם דגל וסמלים, עם סמלים אוחזים בנשק, הומה פעילות, לפעמים יותר ממשרד החוץ הישראלי. וממשלת ישראל הריבונית, הנבחרת, הציונית – שמעו, הציונית, ודאי בעיניה – איננה עושה דבר לאתר את הבעירה.

היו"ר א' סלמוביץ:

כן, חבר הכנסת ויינשטיין.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

לכן, גברתי היושבת-ראש, אין לנו אמון בממשלה הזאת, ולא רק בגלל זאת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אריאל ויינשטיין. אני מזמינה את חבר הכנסת יוסף בא-גד. בבקשה. אחריו – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, ואחריו – חבר הכנסת שאול גוטמן.

יוסף בא-גד (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, סיעת מולדת הגישה הצעת אי-אמון על הסכנה שבמסירת קבר יוסף וקבר רחל, אבל אי-אפשר שלא לפתוח באסון הנורא שקרה הבוקר. מסופר שבשעה שחרב בית-המקדש יצאו כל האבות להתחנן בפני הקדוש-ברוך-הוא והגיעו לירמיהו הנביא. אמר להם ירמיהו הנביא: אי-אפשר להלך בדרך מפני ההרוגים. כל כך הרבה הרוגים, כל כך הרבה קורבנות, הכול מלא קורבנות, והבוקר עוד הקורבנות הנוספים ברמת-גן, השם ייקום דמם. הקדוש-ברוך-הוא ישלח רפואה שלמה לכל הפצועים.

מובא בפתיחה לאיכה רבתי: אמר רבי שמואל בר נחמן: בשעה שחרב בית-המקדש בא אברהם לפני הקדוש-ברוך-הוא והוא בוכה וממרט זקנו ותולש שערות ראשו ומכה את פניו וקורע את בגדיו ואפר על ראשו, והיה מהלך בבית-המקדש וסופד וצועק. אמר לפני הקדוש-ברוך-הוא: מפני מה נשתנית מכל אומה ולשון, שבאתי לידי בושא וכלימה כזאת? מפני מה הגלית את בני ומסרתם בידי האומות והרגום בכל מיתות משונות והחרבת את בית-המקדש? אמר לו הקדוש-ברוך-הוא: בניך חטאו ועברו את כל התורה.

ואז מגייסים את כל האבות, מגייסים את אברהם אבינו, והוא אומר: הקדוש-ברוך-הוא, לא תזכור לי עקדת יצחק? הקדוש-ברוך-הוא לא מוותר. מגייסים את יצחק אבינו. הוא אומר: לא תזכור לי שנעקדתי על המזבח ופשטתי את צווארי? הקדוש-ברוך-הוא לא מוותר. פתח יעקב ואמר: ריבוננו של עולם, לא תזכור לי 20 שנה שעבדתי בבית לבן? הקדוש-ברוך-הוא לא מוותר. מגייסים את משה רבנו: לא תזכור לי, הקדוש-ברוך-הוא, 40 שנה שהייתי רועה נאמן לבית ישראל? הקדוש-ברוך-הוא לא מוותר. והנה לפתע קופצת רחל אמנו. מה יש לרחל להגיד כשהאבות לא שכנעו?

וכאן אני רוצה לומר דבר עדין, שהרבה התלבטתי אם לומר אותו לעיני מצלמות הטלוויזיה, כי זה דבר שבצניעות, אבל מוכרחים להגיד, זה מדרש. קפצה רחל אמנו, והיא מספרת סיפור: אתה יודע, הקדוש-ברוך-הוא, שאני לא האמנתי לאבי, ידעתי שלבן רמאי, וידעתי שברגע האחרון הוא יחליף את לאה – במקומי. הרי אין ניאון, יש רעלה, הוא יחליף את לאה במקומי. ונתתי סימן ליעקב, ססמה, שאם הוא ינסה להחליף, יעקב ידע שרימו אותו. אבל ברגע האחרון הקשה עלי הדבר עד מאוד, ריחמתי על אחותי, לא יכולתי לסבול שהיא כבר תחת החופה, והנה פתאום מתברר שרימו, ויעקב יצא ויצעק, וברגע האחרון מסרתי את הססמה לאחותי. ולא עוד אלא שנכנסתי תחת המיטה שהיה שוכב עם אחותי והיה מדבר עמה, והיא שותקת, ואני משיבתו על כל דבר ודבר כדי שלא יכיר לקול אחותי. וגמלתי חסד עמה, ולא קינאתי בה, ולא הוצאתי עליה חרפה. ריבוננו של עולם, אמרה רחל, ומה אני, שאני בשר ודם, עפר ואפר, לא קינאתי לצרתי ולא הוצאתיה לחרפה ולבושה, ואתה מלך חי וקיים, מפני מה אתה מקנא לעם ישראל?

מה שלא עזרו אברהם, יצחק, יעקב, משה וירמיהו, עזרה אמנו רחל. מייד נתגלגלו רחמיו של הקדוש-ברוך-הוא ואמר: בשבילך רחל, אני מחזיר את ישראל למקומם. כפי שנכתב: כה אמר השם, קול ברמה נשמע, נהי בכי תמרורים, רחל, רחל מבכה על בניה, מיאנה הינחם כי איננו. וכתוב: כה אמר השם, מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מה זה?

יוסף בא-גד (מולדת):

כי יש שכר לפעולתך – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת בא-גד. חברת הכנסת גוז'נסקי, את לא מנהלת את הישיבה, מה זה?

יוסף בא-גד (מולדת):

ושבו בנים לגבולם. הקדוש-ברוך-הוא הבטיח לרחל – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת בא-גד.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מסיים: בזכותך, רחל, ושבו בנים לגבולם.

אתם, ממשלה חצופה, מעזה להחזיר להם את קבר רחל ואת קבר יוסף. על כך תהיה מפלתכם. אתם תיפלו מייד.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יוסף בא-גד. אני מזמינה את חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. אחריו – חבר הכנסת שאול גוטמן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בראשית דברי אני רוצה לשלוח תנחומים למשפחות השכולות ולעם ישראל כולו ולאחל החלמה לפצועים.

בו בזמן, אני רוצה לגנות בכל תוקף את הפיגוע הברברי שהיה היום ברמת-גן. אני רוצה לומר לאותו רוצח ולשולחיו, שהם פוגעים באינטרסים האמיתיים של העם הפלשתיני. הם מנסים לטרפד את תהליך השלום, והם מזיקים לעם הפלשתיני. כבן העם הפלשתיני אני אומר להם, שהם אויבי השלום, הם אויבי העם הפלשתיני ולא רק אויבי מדינת ישראל והעם היהודי. הם לא שייכים לי, ואני לא שייך להם, לאותם רוצחים. אני לא שייך להם, והם לא שייכים לי. אני אומר זאת, כי זאת ההרגשה של הציבור הערבי כולו במדינת ישראל. הוא כואב על הפיגוע האכזרי שהיה היום.

כאב – כן, צער – כן, אבל לבוא ולנצל אירוע טראגי כזה, פיגוע קשה ואכזרי כזה, כדי להסית נגד העם הפלשתיני כולו, נגד הערבים והמוסלמים וגם נגד הממשלה – יש הבדל גדול בין הצער והכאב הכנים והאמיתיים לבין ההסתה הפרועה של הימין הישראלי, של המתנחלים האכזריים, של מחנה הסיורב הישראלי, שהוא לא פחות גס ואכזרי ממבצעי הרצח הפלשתינים – ואני מתנגד להם התנגדות טוטלית. אני אומר שוב: הם לא שייכים לי, ואני לא שייך להם.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה לא מבדיל בין רוצחים, אתה לא מתבייש?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני לא מבדיל בין רוצחים, אבל אני יודע שבציבור היהודי הישראלי יש אנשים שרוצים לטרפד את תהליך השלום באותה אכזריות שפלשתינים מנסים להפעיל.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה וה"חמאס" זה היינו הך.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

"חמאסניק".

אברהם הירשזון (הליכוד):

זה חדש בשבילך?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

חבר הכנסת איתן, תקשיב ותשכיל. פעם אחת תבין, שכל ההסתה הפרועה שלך, ההסתה הפרועה של המחנה הזה נגד הפלשתינים, רק מחלישה את המתונים הפלשתינים, מחלישה את מחנה השלום הפלשתיני ומחזקת אותם רוצחים. האם בכך אתה חפץ?

מיכאל איתן (הליכוד):

מה שאתה עושה עכשיו מחזק אותם.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גברתי היושבת-ראש, אני מתנגד הן לסירוב הישראלי והן לסירוב הפלשתיני. אני בעד הסכם השלום, ולכן אני קורא לממשלת ישראל להמשיך בתהליך השלום.

מיכאל איתן (הליכוד):

אין כאן שום סימטריה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

לא לסגת, לא לעצור, לא להפסיק. קריאות הימין ששמעתי כאן הן קריאות נגד השלום. הן מזיקות לאינטרסים האמיתיים של עם ישראל, הן מגבירות את מעשי העוינות והאיבה. כמי ששונא רצח, מתנגד לכל אלימות ורוצה בשלום אני אומר, שהדרך הנכונה היא להמשיך בתהליך השלום ולהגיע לסיכומים לגבי ביצוע הסכם אוסלו במלואו, לרבות החלק השני שנושאים ונותנים עליו. לא להכביד על ערפאת, לא להכביד על הרשות הפלשתינית.

אברהם הירשזון (הליכוד):

לא, לא.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

לחזק אותם, כדי שיוכלו להתמודד עם מחנה הסירוב הפלשתיני. אלה שקוראים להחלשת ערפאת – מה ירוויחו מכך, חבר הכנסת הירשזון? מה ירוויח מכך עם ישראל? האם יש לך פרטנר אחר?

אברהם הירשזון (הליכוד):

מה עם פיצוץ האוטובוס? זה מחנה השלום? אתה מיתמם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני רוצה שנוביל לשלום אמת. נכון, היום אין שלום אמת, כי עדיין יש כיבוש, ויש מתנחלים הפוגעים בתהליך השלום, ויש פלשתינים אכזריים שגם הם פוגעים בתהליך השלום. אני רוצה שתהליך השלום יימשך. זה האינטרס האמיתי של העם הישראלי ושל העם הפלשתיני, זה האינטרס האמיתי של כל עמי האזור. מי שחושב, שאפשר להמשיך בכיבושים ובהתנחלויות ולעשות שלום עם הפלשתינים – טועה. רק הכרה בזכויותיהם הלגיטימיות של הפלשתינים, ובראש ובראשונה הכרה בזכותם להגדרה עצמית ולהקמת מדינה פלשתינית עצמאית בגדה המערבית וברצועת-עזה, שתחיה בשלום ובשכנות טובה עם מדינת ישראל – זה הפתרון.

מה אתם חושבים? יש עם פלשתיני המונה כ-6 מיליוני פלשתינים. אתם חושבים, שהם ישלימו עם המשך הכיבוש? אתם רוצים לגזול מהם את המים, את הקרקע, את מה שנקרא אדמות המדינה? אתם רוצים לא להכיר בזכויות שלהם, וכך תעשו שלום וביטחון? הדרך הנכונה היא המשך המשא-ומתן. הדרך של הממשלה הזאת, הממשיכה במשא-ומתן, היא הדרך הנכונה.

לכן, גברתי היושבת-ראש, אני מאמין, שהאינטרס של הילדים שלנו, היהודים והערבים, הישראליים והפלשתינים, הוא להמשיך בתהליך השלום, ולהמשיך בחלק השני של הסכם אוסלו. גברתי היושבת-ראש, לכן סיעת מד"ע, השואפת להשיג שלום אמת ודואגת לאינטרסים האמיתיים של הישראלים ושל הפלשתינים, של היהודים ושל הערבים, תתנגד להצעת האי-אמון, ונצביע אמון בעד השלום, בעד הדו-קיום ונגד כל מעשה רצח.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, ואני מזמינה את חבר הכנסת שאול גוטמן. אחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן. אחריו – אחרון הדוברים, חבר הכנסת גדעון שגיא.

שאול גוטמן (ימין ישראל):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, קיים קשר ישיר בין הכישלון בתחום המדיני-הביטחוני לבין הפקרת המקומות הקדושים, ובהם קבר רחל והר-הבית. לאחר כיובל שנות מדינה וכ-100 שנות מאבק הפכנו לספסרים, הפכנו לספסרי קרקעות.

יורם לס (העבודה):

הפכנו לסיעת "כך".

שאול גוטמן (ימין ישראל):

ללא כל לחץ חיצוני – – –

יורם לס (העבודה):

לסיעת "כך" הפכנו.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת לס.

שאול גוטמן (ימין ישראל):

תפסיק לקשקש. תקשיב, ספסר.

יורם לס (העבודה):

אני לא ספסר, אתה סיעת "כך".

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת לס.

שאול גוטמן (ימין ישראל):

ספסר, תוריד את האפסר ותקשיב לי.

ללא כל לחץ חיצוני, הממשלה מתכוונת למסור את אדמות יש"ע לרב-המרצחים ערפאת ואת אדמות רמת-הגולן לנשיא סוריה אסד. ראש הממשלה קורא להפרדת העמים לאורך "הקו הירוק", ומנציח את מדינת ישראל בתחומי "הקו הירוק" כמדינה דו-לאומית. כי זאת לדעת, הרוב היהודי בתחומי "הקו הירוק" קטן בשיעור של 3% בכל עשור.

ראש הממשלה מתעלם מן הארסנל הכימי שסוריה הקימה בעשור האחרון. מדוע? מדברים על משא-ומתן לשלום, ילמדונו ראש הממשלה ושר החוץ על מה ויתר אסד. על גודל צבאו? על הנשק הכימי? על הטרור מלבנון? מדוע אין הממשלה מפעילה את צה"ל לעבר הבטן הרכה של סוריה ברמת-הגולן? מדוע מאפשרים לסוריה להפעיל את הטרור ללא תגובה ברמת-הגולן? רבותי, חברי הכנסת, מי שמוותר מראש על רמת-הגולן, מוותר באופן טבעי על יכולתנו להגיב צבאית ברמת-הגולן. וכך נמשך הטרור מלבנון, ולאסד אין מה להפסיד.

גם לערפאת אין מה להפסיד: הוא מדבר, וחבריו רוצחים. כדאי לו, אחרי הכול הקורבנות הם קורבנות שלום. ה"חמאס", הזרוע הצבאית של ערפאת, רוצח, והממשלה מודיעה על המשך התהליך, לבל יצליח ה"חמאס" לעצור את התהליך, תהליך השלום, תהליך הרצח.

גברתי היושבת-ראש, המחדל המדיני-הביטחוני קשור לספסרות בקרקעות, ספסרות בהיסטוריה היהודית. מי שמנותק ממורשת ישראל, מי שרואה בקברי אבות קברי שיח', מאבד כל זכות מוסרית על הארץ הזאת – גם על שיח'-מוניס, היא רמת-אביב, ואפילו על גבעת-רם בירושלים המערבית.

כדאי להזכיר, כי רק בזכות המורשת היהודית שלבה תורת ישראל אנו נמצאים כאן. כדאי להזכיר, כי לב הארץ הוא הר-הבית. לחסימת הר-הבית בפני תפילות יהודים שותפות כל סיעות הבית. ממשלת רבין הגדילה לעשות – היא מסגירה את הר-הבית, לב האומה, לידי המלך חוסיין וערפאת. היא מסגירה את קבר רחל אמנו ואת קבר יוסף הצדיק לידי המרצחים הפלשתינים. זה תהליך שלום.

רבותי חברי הכנסת, אילו היה מר רבין נאמן לקריאתו בוועידת מפלגת העבודה האחרונה להפרדת העמים לאורך "הקו הירוק", היה עליו להיות עקבי. אם מגמתו להעביר את יהודי יש"ע לתחומי "הקו הירוק", עליו להעביר סימולטנית –

רון נחמן (הליכוד):

מה זה להעביר? זה לטרנספר.

שאול גוטמן (ימין ישראל):

תקשיב. – את ערביי המדינה אל מחוץ לתחומי "הקו הירוק". אך אצלנו טרנספר ליהודים זו ליברליות. עשו זאת בימית, ועתה מתכננים זאת ביש"ע וברמת-הגולן. ואילו טרנספר לערבים – זו גזענות. הצביעות חוגגת.

רשמו זאת לפניכם. מה שלא עשינו אנחנו על המורדות המערביים של השומרון יעשו הפלשתינים. הם יביאו מיליון פליטים שישוכנו במחנות פליטים מעל גוש-דן כדי להראות להם את הארץ המובטחת. אז יחל הקרב האחרון על רצועת החוף.

היום כבר ברור, שאין תפיסה אסטרטגית כוללת שממנה נגזרים המהלכים. ברצוני להדגיש, ששלום אינו ערך, שכן – "עת מלחמה ועת שלום". ערך ראוי הוא קיום עם ישראל בארצו לעד, ובכך נכשלה ממשלה רעה זו.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת שאול גוטמן. אני מזמינה את חבר הכנסת מיכאל איתן. אחריו – אחרון הדוברים, חבר הכנסת גדעון שגיא.

מיכאל איתן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בראשית דברי רצוני לשלוח תנחומים למשפחות הקורבנות של מעשה הרצח הנפשע, מעשה הטרור הנפשע, ולאחל איחולי החלמה לכל הפצועים.

אירוע – טראגי ככל שיהיה – אינו יכול להוות בסיס למדיניות. אנחנו מגישים היום הצעת אי-אמון לממשלה לא בגלל האירוע שקרה היום, גם לא בגלל אירוע כזה או אחר שקרה בעבר. אנחנו מגישים אי-אמון לממשלה בגלל שני תהליכים שלהם אחראית הממשלה הנוכחית. התהליך הראשון – התעצמות הטרור, גידול במספר נפגעי הטרור בתקופת כהונתה של הממשלה הנוכחית. התהליך השני – התקפות מדינית, צעד אחרי צעד, היחלשות העמדה המדינית של ישראל. ולאן מובילים התהליכים האלה?

התעצמות הטרור. יושב כאן מי שהצטרף רק לאחרונה לממשלה, השר ברק, שבתוקף תפקידו כרמטכ"ל אמר: המטרות ארוכות הטווח של אש"ף ושל ה"חמאס" הן אותן מטרות. אנחנו גם יודעים, שלאש"ף יש האמנה הפלשתינית שהוא לא שינה אותה, שמדברת על חיסול מדינת ישראל והקמת מדינה דמוקרטית חילונית. האמנה ה"חמאסית" מדברת על חיסול מדינת ישראל והקמת מדינה אסלאמית. כן, יש ניגודים בין שניהם. שניהם רבים, ה"חמאס" ואש"ף. על מה? הם רבים מה יהיה לאחר שתחוסל מדינת ישראל. זה אומר מדינה דמוקרטית חילונית, והשני אומר: לא, מדינה אסלאמית. אבל יש ביניהם גם שיתוף-פעולה והסכמה בכל מה שקשור לצורך לחסל את מדינת ישראל.

ועכשיו אומרים לנו: לא, יש שינויים. אני שואל, אילו שינויים יש אם ערפאת אומר למנהיג ה"חמאס" היושב בכלא, אחמד יאסין: שנינו נוביל יד ביד את המהפכה? אני שואל, אילו שינויים יש, כשהממשלה הזאת עומדת יום-יום מול ערפאת, והוא אומר להם: תשחררו מייד את אסירי ה"חמאס"? כן, את אסירי ה"חמאס" בבת-הכלא. ערפאת עומד מול פרס, פרס אומר לו: אני לא יכול, הציבור בישראל יכעס עלי. אומר לו ערפאת: לא, אתה חייב לשחרר אותם. את מי? את אסירי ה"חמאס". איזה הבדל יש, כשאנחנו שומעים היום, שה"חמאס" לוקח על אחריותו. המפקדות שלו בעזה. כולם יודעים איפה

הן, כולם יודעים שמחנות האימונים שלו שם. כולם יודעים שהוא מגייס שם מתאבדים לבצע בנו פיגועי טרור.

הממשלה האומללה חתמה על הסכם שהיא לא יכולה עוד להיכנס לשם. הם אמרו לנו: אל תדאגו, ערפאת ייכנס. איפה הוא נכנס? אם ערפאת כל כך נלחם ב"חמאס", מדוע ה"חמאס" לא חושש לקבל על עצמו אחריות לפיגועים? מדוע ה"חמאס" לא הולך לתוניס, לא הולך לסוריה, ומשם מקיים את הפעילות? כי הוא לא חושש מערפאת. למה הוא לא חושש מערפאת? כי אין לו מה לחשוש ממנו, כי יש להם מטרות ארוכות-טווח זהות.

הממשלה הכושלת הזאת מקבלת תזכורות פעם אחר פעם, אבל היא אומרת: אנחנו ממשלה עם אופי, נלך עד הסוף. עד הסוף של מי? עד הסוף של ערפאת? עד הסוף של ה"חמאס"? לא, נראה שמתכוונים עד הסוף שלנו. ושמעון פרס אומר: התהליך הוא כמו רכיבה על אופניים. אסור לעצור. הנשיא אומר להם תעצרו, הציבור בישראל אומר תעצרו, תחשבו לרגע, תסיקו מסקנות. אבל פרס אומר: לא, צריך ללכת כל הזמן ישר, צריך לרכוב על האופניים. אם נעצור, ניפול.

אני שואל: אולי כדאי לעצור, ליפול, לקבל אולי מכה קטנה, מאשר להמשיך למדרון ולהתרסק. אבל הממשלה הזאת לא מסוגלת לעצור. הממשלה הזאת יש לה אופי לכיוון אחד, יש לה ראייה לכיוון אחד, כי היא חכמה יותר מכולנו, היא חכמה יותר מרוב העם. יש לה עימות אידיאולוגי עם המתנחלים, לא עם אש"ף, לא עם ה"חמאס".

שרה בממשלה אומרת: צריך להפעיל גז מדמיע. נגד מי? נגד יהודים. צריך להכניס למחנות מעצר ולהטיל סגר. נגד מי? נגד היהודים. שרה בממשלה שלכם.

שמעתי היום את ראש הממשלה מספיד פה את סגן שר הביטחון, זיכרוננו לברכה, מוטה גור, ופעם אחר פעם אמר והבליט, שמוטה גור היה לוחם, אבל הוא ידע גם להבין את הצד השני. אני פונה לראש הממשלה ואומר לו: אדוני ראש הממשלה, כמו שידעת להכיר ולהעריך את התכונה הזאת אצל מוטה גור, דע גם אתה להבין, להתחשב בצד השני. אבל הצד השני הוא לא אש"ף ולא ה"חמאס". הצד השני הוא הרוב של העם שלך שחושב אחרת. דע גם אתה להתחשב, להבין, לשקול, להביא בחשבון, ואל תעמוד כמו משרוקית ותגיד: אני מצפצף, מצפצף, מצפצף.

אני מקווה מאוד – אנחנו במדינה דמוקרטית, אנחנו מתווכחים, יש לנו דעות אולי שונות, אבל אם תאמץ אותה התחשבות, הוויכוח, ההכרעה – תהיה אשר תהיה – תהיה מקובלת ואפשרית ותשמור גם על אחדות העם וגם על שלמות הארץ.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת מיכאל איתן. אחרון הנואמים מצד חברי הכנסת הוא חבר הכנסת גדעון שגיא. אחריו תהיה תשובת הממשלה; אם תהיה. בבקשה, חבר הכנסת שגיא. יש לך חמש דקות. בכל זאת אני מבקש לצלצל, כי אני עדיין לא יודע האם הממשלה תרצה להשיב או לא. בבקשה, חבר הכנסת שגיא, אתה יכול להתחיל.

גדעון שגיא (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת – – –

היו"ר ש' וייס:

רגע, לפני שאתה מתחיל. חברי הכנסת, אחרון הדוברים תמיד גם נפגע קצת מן ההתכנסות. תעשו את ההתכנסות באופן שקט יותר. אני מבקש מהסדרנים קצת לסייע.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, ראש הממשלה, אם הוא רוצה, יש לו זכות לעלות ולהשיב.

היו"ר ש' וייס:

הוא יודע שיש לו זכות. אני מודה לך על העצה, חבר הכנסת מצא. בבקשה.

גדעון שגיא (העבודה):

בראשית דברי, אדוני היושב-ראש, אני מבקש לברך את השר החדש שיושב אתנו כאן היום, שר הכלכלה והתכנון יוסי ביילין.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רענן כהן, זה מפריע לחבר סיעתך.

גדעון שגיא (העבודה):

כולנו מבקשים להביע היום תנחומים למשפחות ההרוגים ואיחולי החלמה לפצועים.

ימים קשים עוברים עלינו, והיום הזה, חבר הכנסת מצא, קשה שבעתיים. הזעזוע כבד, והוא פוגע בכולנו. כולנו משפחה אחת, שכבר שכלה רבים מבניה. היום חוזרים ומכים בנו המראות, מראות הדם, ההרוגים והפצועים. הבוקר נפגעו ילדים ובוגרים חפים מפשע שנסעו לעשות לביתם

ולמשפחתם, ורובם ככולם ביקשו, בוודאי, שלום ונמנו עם מבקשי השלום. שוב חוזרים המראות המזעזעים את יסודות האמונה והערכים שלנו.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שגיא, אני ממש מתנצל על כך שאני מפסיק אותך. חבר הכנסת האשם מחאמיד, אני מצטרף לברכה. אני מבקש מעובדי הבית ומאורחי הבית לא לדבר בכלל.

גדעון שגיא (העבודה):

חברי הכנסת, שוב חוזרים המראות המזעזעים את יסודות האמונה והערכים שלנו. שוב מערערים מראות הזוועה את יסודות השקפת עולמנו, שכל בני האדם נולדו בצלם אלוהים. הרוצחים האלה נולדו בצלם אלוהים. איזו מידה מעוותת, איזו שנאה תהומית, איזו רוח רעה, איזו מפלצת אדם מסוגלת לחרוש בלילה מזימות של פגיעה בעליל ובכוונה תחילה בחפים מכל פשע?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גדליה גל, תעזור לי בסביבה שלך לאפשר לחבר הכנסת שגיא לומר את דבריו תוך הקשבה.

גדעון שגיא (העבודה):

מי הם חיות האדם האלה ומה הם מבקשים?

בשבוע שעבר הזדרזו רוצחי הצעירים בוואדי קלט, אנשי "החזית העממית לשחרור פלשתיין", הארגון של ג'ורג' חבש, הארגון שחרת על דגלו התנגדות מוצהרת לתהליך השלום, לקחת על עצמם אחריות לרצח, והיום הזדרז "חמאס" להצהיר על אחריותו לפיגוע המפלצתי.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רביץ, סגן השר אלי דיין, חברת הכנסת דליה איציק, חבר הכנסת אורי אור. חבר הכנסת שגיא היה מעוניין, וגם אני, שדבריו יישמעו. חבר הכנסת אורי אור, חברת הכנסת דליה איציק, זה חבר סיעה שלכם, בין היתר.

גדעון שגיא (העבודה):

חברי הכנסת, אלו הם חיות האדם, ומכנה משותף אחד לכולם – שיבוש וחבלה בתהליך השלום. קיצונים אסלאמיים, פונדמנטליסטים, אויבי השלום המוצהרים, פוגעים בימים אלה בלא הבחנה ביהודים וגם בערבים – ביהודים חפים מפשע וגם באנשי הרשות הפלשתינית.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אולמרט, חבר הכנסת דרעי, ברוך בואכם. אל תפריעו. חברי הכנסת מנע, שאול עמור, רפאל אלול. חבר הכנסת אלול, חבר סיעתך מדבר. קצת יחס חברי. חבר הכנסת פורז, תואיל לשבת במקומך. חבר הכנסת מנע, אנא. מזל טוב, קודם כול.

גדעון שגיא (העבודה):

מאז אוסלו, חברי הכנסת, בפעם הראשונה חוצה הוויכוח על השלום גם את הציבור הפלשתיני. על-פי סקר שנערך ביהודה ושומרון, 29% מתושבי השטחים מתנגדים לתהליך השלום, לעומת 59% התומכים בהמשך המשא-ומתן לשלום. מי הם אויבינו מקרב הציבור הפלשתיני? חברי ארגוני הטרור? התושבים המתנגדים לשלום? או אולי יש כאן בינינו הרואים דווקא בפלשתינים התומכים במשא-ומתן לשלום אויב? או אולי כל הפלשתינים הם אויבים?

במי מהערבים נתמוך היום אם נקבל את עמדתו של חבר הכנסת ביבי נתניהו? האם לא נתמוך ב"חמאס" וב"חזית" וביתר הפלשתינים המתנגדים היום לשלום? זה מה שמבקש חבר הכנסת ביבי נתניהו? לתמוך בקיצוניים שבין הערבים? לעודד את ארגוני המרצחים? את זה אתה רוצה, חבר הכנסת ביבי נתניהו? חבר הכנסת ביבי נתניהו, אתה רוצה לספק לפלשתינים – – –

היו"ר ש' וייס:

רבותי, נא לא להפריע. חבר הכנסת גדעון שגיא ממש עומד לקראת סיום דבריו.

גדעון שגיא (העבודה):

אתה רוצה לספק לפלשתינים את ההוכחה, שדרך ה"חמאס" היא הדרך שתביא לפלשתינים הישגים פוליטיים? לתמוך ב"חמאס", זה מה שאתה מבקש, ביבי?

חברי הכנסת, בעומק לבי אני משוכנע, שחברי הכנסת מהליכוד אינם מתכוונים לתמוך בפלשתינים הקיצונים ובתומכי הטרור. אני גם לא מאמין, חברי הכנסת, ולא רוצה להאמין – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שגיא, נא להתקרב לסיום.

גדעון שגיא (העבודה):

– שחברי הליכוד היושבים כאן מבקשים לעשות הון פוליטי מהאסון שאירע הבוקר.

היו"ר ש' וייס:

אני רוצה להציע לכל חברי הכנסת שבהצעות האי-אמון הבאות או לקראת כל הצבעה חשובה בכנסת נקבעו כדוברים אחרונים, להביא בחשבון שדובר אחרון נופל קצת קורבן להתכנסות. זה חלק מהווי הבית. נא לא להפריע.

גדעון שגיא (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני גם לא מאמין, וגם אינני רוצה להאמין, שמנהיג הליכוד מבקש לנצל את הפיגוע ולרכוש אפילו את לבם של הקיצונים מקרב מתיישבי יש"ע ולהוכיח שהוא מעניק גיבוי לקריאה של לוינגר והעצני למרי אזרחי.

היו"ר ש' וייס:

נא לסכם.

גדעון שגיא (העבודה):

אני מסכם. אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת ביבי נתניהו, הרשה לי לעוץ לך עצה חברית: אל תדבק במשנתם של העצני ולוינגר אפילו למראית עין ואל תיתן להם גיבוי, אם אתה מבקש להישאר במסגרת הקונסנזוס הלאומי.

אני מסיים, אדוני. חברי הכנסת, עם כל הקושי ועם כל הכאב, אם איננו רוצים ללכת היום בדרך התמיכה בטרור עלינו לנשוך שפתיים, למחות דמעה ולאזור את כל הכוחות, להפגין כאן בכנסת ישראל אחדות לאומית, לנהל מלחמת חורמה בטרור, לעמוד ולהתעקש על האינטרסים הביטחוניים החיוניים שלנו ולהמשיך בתהליך השלום.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת גדעון שגיא.

חברי הכנסת, נא לשבת איש איש במקומו.

יהושע מצא (הליכוד):

אולי ראש הממשלה רוצה להשיב.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מצא, כבר הצעת פעם.

נא לשבת. חברי הכנסת, אני מבקש לשבת. אני לא רוצה שמישהו חלילה ייפגע מזה שאיננו יושב במקומו.

אני שואל עכשיו את בעלי הצעות האי-אמון, האם יש הסכמה לכך שנצביע על כל ההצעות במקובץ.

הליכוד – חבר הכנסת קצב, אתה מסכים לכך שנצביע במקובץ על כל ההצעות?

משה קצב (הליכוד):

כן.

היו"ר ש' וייס:

המפד"ל – חבר הכנסת המר, אתה מסכים?

זבולון המר (מפד"ל):

כן.

היו"ר ש' וייס:

צומת – יש הסכמה. יהדות התורה – מסכימים. מולדת – מסכימים.

לפיכך, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על חמש הצעות האי-אמון של סיעות הליכוד, מפד"ל, צומת, יהדות התורה ומולדת.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעות להביע אי-אמון לממשלה – 53

נגד – 61

נמנעים – 1

הצעות סיעות הליכוד, מפד"ל, צומת, יהדות התורה ומולדת
להביע אי-אמון לממשלה לא נתקבלו.

היו"ר ש' וייס:

53 תומכים, 61 מתנגדים, נמנע אחד. אני קובע, שהצעות האי-אמון נדחו.

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בסדר-היום. יש לנו סדר-יום עמוס. תודה רבה לכולכם.

גברתי סגנית היושב-ראש אסתר סלמוביץ, אני מחזיר לך את ניהול הישיבה. בבקשה.

הודעת היושבת-ראש

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אני רוצה לקרוא כעת נוסח של מכתב שנשלח ליושב-ראש הכנסת על-ידי יושב-ראש ועדת הכלכלה, חבר הכנסת גדעון פת.

חברי הכנסת, אני מבקשת לא להפריע. נא לשבת. אני מבקשת מכולם לשבת ולא להפריע. מי שלא רוצה לשבת – יצא.

"כבוד היושב-ראש. הנדון: הצעת חוק כבישי אגרה (מנהרות הכרמל), התשנ"ה-1995, חידוש דיונים בוועדת הכלכלה. הריני מתכבד להודיעך, כי לפי סעיף 124(א) לתקנון הכנסת, החליטה ועדת הכלכלה לחדש את דיוניה בהצעת החוק הנ"ל. אבקשך להודיע על כך לכנסת לפי סעיף 124(ב) לתקנון הכנסת. בכך יורדת הצעת החוק מסדר-יומה של הכנסת. בכבוד רב, חבר הכנסת גדעון פת, יושב-ראש ועדת הכלכלה."

רענן כהן (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, היתה תקלה – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

זה יירשם בפרוטוקול. חבר הכנסת רענן כהן הודיע שהוא קוזז עם הרב עזרן, ולכן הוא מבקש למחוק את הימנעותו בהצבעת האי-אמון. נרשם.

שאלות ותשובות

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא על סדר-היום: שאלות ותשובות.

אני מזמינה לדוכן את סגן שר הבריאות להשיב על שאלות.

דרישה לבחינות מאחיות עולות מחבר העמים

חבר הכנסת ד' שילנסקי שאל את שר הבריאות ביום י"ב בניסן התשנ"ה (12 באפריל 1995):

בבית-החולים האיטלקי בנצרת מועסקות אחיות מחבר העמים. הן קיבלו בעבר רשיונות עבודה כאחיות מעשיות, וכיום הן נדרשות לעבור בחינות כתנאי להמשך עבודתן.

רצוני לשאול:

1. מדוע דורשים בחינות באופן רטרואקטיבי?

2. מדוע האחיות מחבר העמים מופלות? האם לא די שהן הורדו בדרגתן לעבוד כאחיות מעשיות?

3. מה יעשה משרדך בנדון?

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

1. אחיות עולות שעלו ארצה בשנים 1989-1992 זכו להיתר מוגבל לעסוק בסיעוד כאחיות מעשיות. אלה מהן שעברו קורס השלמה למוסמכות בארץ נדרשו לעמוד בבחינות כניסה כמיון וכתנאי לקבלה לקורס השלמה לסמכות. עם סיום הקורס הן ניגשו, כמקובל, לבחינות גמר ממשלתיות ברמה של אחיות מוסמכות.

מינהל הסיעוד שבמשרד הבריאות קובע את מעמדם המקצועי של אלה שלמדו בחוץ-לארץ ואינו מתייחס למקום העבודה. מי שעל-פי הכשרתם בחוץ-לארץ זכאים לקורס השלמה חייבים, כאמור, לעמוד בהצלחה במבחן כניסה כתנאי להשתתפות בקורס.

עמידה בבחינות לקבלת תעודת רישום כאחות מעשית נדרשת במקרים שבהם קיימים ספקות לגבי כושרן ויכולתן של האחיות לתפקד ברמה של אחות מעשית.

ההתייחסות אפוא פרטנית, והדרישה לבחינה נובעת מסיבות "יחודיות".

2. המעמד המקצועי של אלה שרכשו את הכשרתם המקצועית בחוץ-לארץ ומבקשים לעסוק בארץ בסיעוד נקבע על-פי קריטריונים קבועים שלפיהם מושווים התואר, משך הלימודים ותוכנם מבחינה מעשית ועיונית לנדרש בארץ.

אין האחיות מחבר העמים מופלות לרעה. הן נהנו מזכאות להשתתף בקורס השלמה מקוצר בסיעוד, שבו הן לומדות את הנדרש והמקובל בארץ טרם העמדתן למבחן ברמה של אחות מוסמכת.

3. משרדנו מתייחס, כאמור, ובודק כל פנייה ופנייה באופן אינדיבידואלי טרם קביעתו האם צריך להעמיד את האחיות למבחן.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחבר הכנסת דב שילנסקי. בבקשה.

דב שילנסקי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אנו מצווים על קליטת עלייה, לעשות הכול כדי לעזור לעולים החדשים להיקלט ולהשתלב בעבודה במקצועות שלהם. ואני קובע, שמדינת ישראל מנצלת, לצערי, את המצוקה של עולות חדשות מברית-המועצות הזקוקות לפרנסה בשטחים רבים מאוד.

יש הרבה אחיות מוסמכות שבאות מברית-המועצות, ממדינות שהרפואה מפותחת בהן מאוד, וכאן הן יורדות לדרגה של אחיות מעשיות רק על מנת לקבל פרנסה. יש מקרים, שאחרי שהן עובדות, כשהן כבר מקבלות רשיון עבודה, דורשים מהן לעמוד בבחינה. איפה נשמע כדבר כזה? אם הן לא טובות, אל תיתנו להן רשיון עבודה. אם הן טובות, למה אתם דורשים רטרואקטיבית בחינות אחרי שהן התקבלו לעבודה? היכן נשמע כדבר הזה?

אדוני סגן השר, אני מכבד מאוד את תשובתך, אבל אודה לך, אם תבדקו את הנושא הזה, ובפרט שאין בארץ עודף אחיות בעלות ניסיון לעבודה בכל מיני מוסדות, ובעיקר במוסדות גריאטריים וכדומה. תודה רבה.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

גברתי היושבת-ראש, חבר הכנסת שילנסקי, אני יזמתי את הדיון יחד עם חבר הכנסת עמנואל זיסמן, ואתה השתתפת בו, בוועדה לקליטת העלייה. מסרנו נתונים מפורטים.

כ-9,900 אחיות עולות מברית-המועצות קיבלו תעודות, קרוב ל-10,000. זה מספר מדהים לעומת אלה שמסיימות לימודיהן בארץ.

יש בארץ חוק, ורופאים ניגשים לבחינה אפילו אחרי שעבדו כרופאים בברית-המועצות במשך 13, 14 ו-15 שנים. בגלל הדרישות והרמה הגבוהות בארץ, כדי לשפר את רמתם, הם נבחנים. אין שום התערבות בבחינות, לא של שר, לא של מנכ"ל, לא של סגן שר, לא של פוליטיקה. אני מסכים שהסטנדרדים גבוהים.

יש בארץ מאות ואלפי אחיות מעשיות בוגרות בתי-ספר בארץ, והן מובטלות. אני אישית מטפל בעניין זה. יש לנו בשנה שלושה קורסים של אחיות מעשיות בוגרות בתי-ספר בארץ, והן משלימות, חוץ מהקורסים שלנו.

אני חושב שהיה דיון ממצה בוועדה. תאמין לי שאין בנושא הזה של האחיות איפה ואיפה.

דב שילנסקי (הליכוד):

לו בהתאם לפרוצדורה היתה לי אפשרות לענות לך – הייתי עונה. אבל אין לי אפשרות כזאת.

הטיפול הרפואי של אנשי צבא הקבע

חבר הכנסת י' לס שאל את שר הבריאות ביום י"ב בניסן התשנ"ה (12 באפריל 1995):

מפנייה שהגיעה למשרדי בנושא הטיפול הרפואי הניתן לאנשי צבא הקבע עולה, כי אף שאנשי צבא הקבע מחויבים היום לשלם מס ביטוח בריאות, עליהם ללכת לרופאים הנקבעים להם מראש במסגרת הצבאית.

רצוני לשאול:

1. כמשלמי מס ביטוח בריאות, מדוע לא ניתנת לאנשי צבא הקבע הזכות להירשם בקופת-חולים לפי בחירתם?

2. איך יתאפשר לאנשי צבא הקבע למצות את כל ההטבות שמספקת הקופה שבה הם יהיו חברים?

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

1. חוק ביטוח בריאות ממלכתי קובע, כי החוק לא יחול על המשרתים בצה"ל – שירות חובה וקבע – ולפיכך הוראות החוק אינן חלות עליהם, לרבות ההוראות העוסקות במתן שירותי בריאות על-ידי קופות-החולים. בפועל נגבים דמי ביטוח בריאות מאנשי צבא הקבע בלבד, וזאת מכוח תקנות שהותקנו על-פי חוק ביטוח בריאות ממלכתי.

יצוין, כי בגלל פעילותו של צה"ל, הכוללת פריסה במקומות מרוחקים – גם מחוץ לגבולות מדינת ישראל – ובגלל אופי המשימות שמהוות, לעתים, סיכון בריאותי לחייל, סל הבריאות של חיילי צה"ל שונה תכלית השינוי מהסל שנקבע בחוק ביטוח בריאות ממלכתי; פריסתם שונה ועוד.

כמו כן, חוקי השיקום מטילים אחריות על מערכת הביטחון בכל הקשור לטיפול הרפואי שניתן לחיילים, ומכאן הצורך בפיקוח של גופי הרפואה הצבאיים על שירותי הבריאות שניתנים לחיילי צה"ל באשר הם.

2. על-פי חוק ביטוח בריאות ממלכתי, זכאותו של איש צבע הקבע שסיים את שירותו הצבאי לקבל את השירותים הרפואיים שנקבעו בסל השירותים היא מלאה ומיידית.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחבר הכנסת לס, בבקשה.

יורם לס (העבודה):

אדוני סגן שר הבריאות, השאילתא שלי באה בעקבות פניות שקיבלתי ממשפחות של קצינים בצבא הקבע – כידוע, לקצינים עצמם אסור לפנות – שאומרות במפורש, שמצד אחד הקצינים משלמים מס בריאות, ומצד שני, טיב השירותים שמקבל הקצין נופל ממה שמקבל כל אזרח, מפני שהיה שיפור גדול מאוד בשירותי קופות-החולים.

אני מציע למשרד הבריאות להביא לכך, שקופות-החולים שפתח הצבא לעצמו בהוצאות עצומות ייסגרו. רוב החיילים משרתים בגבולות הארץ. אפשר להביא לחיסכון כספי גדול מאוד אם ייסגרו רוב השירותים ב-541, ב-542 וב-543, שהן קופות-חולים מקבילות, ובמקום זה יאפשרו לקצין בצבא הקבע שמשרת במתקן עורפי כזה או אחר להשתמש בכל המתקנים הטובים של קופות-החולים האזרחיות. זה יחסוך הרבה כסף למדינה וגם יעזור לקצין.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

גברתי היושבת-ראש, זו לא הצעה לסדר-היום. גם חבר הכנסת לס וגם אני איננו יכולים להפוך את השאילתא להצעה לסדר-היום ולדון בה בוועדת העבודה והרווחה. חבר הכנסת לס, אתה מכיר היטב את החוק. אם פונים אלי או אל השר אותם אנשים או חלק מהאנשים שפנו אליך, במסגרת הצעה לסדר-היום אני מוכן ליזום דיון ממצה בוועדת העבודה והרווחה. אם צריך להתקין תקנות או לשנות דברים – אני לא מתנגד. שואלים שאילתא – אני חייב להשיב. רוצים לפתור בעיה? שיפנו לשר אפרים סנה עם העתק אליך, ונדון בעניין בוועדת העבודה והרווחה. כפי שאמרתי, זו לא הצעה לסדר-היום. אם תרצה למצות את הנושא – תביא את האנשים ותציע את ההצעות שלך.

התאבדויות בקרב עולים חדשים

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את שר הבריאות ביום כ"ו בניסן התשנ"ה (26 באפריל 1995):

ממדי התופעה של התאבדויות עולים חדשים, לפי הדברים המובאים בתקשורת, מדאיגים, ללא ספק.

רצוני לשאול:

1. מה הוא היקף תופעת ההתאבדויות של העולים יחסית לקבוצה דומה מקרב האזרחים הוותיקים?

2. האם יש נתונים על מניעה של קבוצה זו למעשה שכזה? אם כן – מה הם?

3. כיצד פועל משרדך בנוגע לתופעה זו, מבחינת העמדת משאבים ואמצעים מתאימים לנזקים לטיפול נפשי?

תשובת סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. היקף תופעת ההתאבדויות וניסיונות ההתאבדות של עולים חדשים הן מאתיופיה והן מחבר העמים גדול יותר בהשוואה לאוכלוסיית האזרחים הוותיקים.

בשנת 1993 היה שיעור ההתאבדויות בקרב עולים שהגיעו ארצה מאתיופיה לאחר שנת 1990 10.5 ל-100,000 נפש, ובקרב עולים מחבר העמים – 8.6 ל-100,000 נפש, לעומת 4.9 ל-100,000 נפש בקרב האוכלוסייה הכללית.

2. המניעים להתאבדויות ולניסיונות התאבדות בקרב עולים חדשים ידועים ומוכרים בספרות המקצועית הבין-לאומית המתייחסת למצבי לחץ האופייניים לאוכלוסיית מהגרים.

אוכלוסיית העולים נמצאת במצב של קשיי הסתגלות ומצוקה נפשית בעקבות השינויים במסגרת החיים כמעט בכל תחום: שפה, תרבות – לרבות הרגלי חיים בסיסיים הקשורים גם למערך המשפחתי ולמבנהו – תעסוקה, דיור, מצב כלכלי ועוד. הניתוק מארץ המוצא וממסגרת החיים המוכרת מהווה קושי וחושף אוכלוסייה זו לסיכון נפשי גבוה.

ככלל, ככל שתהליך הקליטה בארץ החדשה יעבור ללא זעזועים רבים מדי, יפחת הסיכון לבעיות נפשיות וממילא תצטמצם תופעת ההתאבדויות המהווה, למעשה, ביטוי או סימפטום למצוקה הרגשית והחברתית.

3. בעקבות האמור לעיל, אין לראות בתופעה בעיה הקשורה רק לתחומי בריאות, אלא בעיה פסיכו- חברתית הנובעת מקשיים מורכבים. לפיכך, הפתרון או הסיוע המאפשר מניעה חייב להינתן תוך שילוב משרדים אחרים הערוכים לטיפול במגוון תחומים, כגון רווחה, חינוך, דיור ותעסוקה.

עם זאת, מהכרת התופעה הנדונה הקשורה למצבי חיים משבריים, כמצוין לעיל, נערך משרד הבריאות לטפל באוכלוסיית העולים באמצעות הצוותים המקצועיים בתחום בריאות הנפש. לצורך זה הוקצה לפני שנים מספר תקציב מיוחד עבור כוח אדם ששולב במסגרת מרכזי קליטה של העולים מאתיופיה. מטרת הצוות היתה איתור, זיהוי וטיפול מיידי בבעיות המתעוררות. כמו כן, עם גל העלייה מארצות חבר העמים תגבר משרד הבריאות את יחידות בריאות הנפש בעובדים דוברי רוסית, לאבחון ולטיפול בבעיות הנפשיות של העולים. להערכתנו, פעולות אלה מיתנו את היקף התופעה ואפשרו טיפול נאות במצבים המסכנים את העולים.

ביטוח חולי סרטן

חברת הכנסת א' סלמוביץ שאלה את שר הבריאות ביום ט"ז בסיוון התשנ"ה (14 ביוני 1995):

הובא לידיעתי, כי קופות-החולים מסרבות לבטח חולי סרטן בביטוח משלים. כמו כן מסרבות חברות הביטוח לבטח חולי סרטן הנוסעים לחוץ-לארץ כנגד פגיעות שאינן קשורות למחלה.

מצורף מכתבה של הגברת ח"ל (שמה המלא מופיע במקור) מנהרייה.

רצוני לשאול:

האם, כיצד ומתי יורה משרדך לקופות-החולים לבטח חולי סרטן בביטוח משלים ובביטוח לנסיעה לחוץ-לארץ?

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

לפי חוק ביטוח בריאות ממלכתי, זכאים כל התושבים המבוטחים בקופות-החולים למכלול שירותי בריאות כמוגדר בחוק. סל השירותים הרפואיים מבטיח שירות רפואי הולם ורחב, כאמור, לכל המבוטחים, ללא התניה או הגבלה. הביטוח המוסף הוא ביטוח רשות בלבד, והוא בנוי על בסיס העקרונות של ביטוח מסחרי. הביטוח הנ"ל נתון לפיקוח של המפקח על הביטוח בהיבטים האקטואריים.

אין בכוונת משרד הבריאות להורות על ביטוח נסיעה לחוץ-לארץ או לשנות את תנאי הביטוח כפי שאושרו על-ידי המפקח על הביטוח. כל נושא פוליסת ביטוח הנסיעה לחוץ-לארץ מצוי באחריות המפקח על הביטוח במשרד האוצר, ואין לו נגיעה למשרד הבריאות.

היו"ר א' סלמוביץ:

סליחה, אדוני, עם כל הכבוד, אני דיברתי עם שר הבריאות על העניין הזה.

אני חושבת, שלשר הבריאות כשר הבריאות במדינת ישראל יש אחריות מיניסטריאלית לכל מה שקשור לענייני ביטוח רפואי. השר אמר לי, שהוא לא ידע על הבעיה. הוא הבטיח לי חד-משמעית, שמכיון שהוא יודע שמדובר במקרים רבים, הוא ינסה למצוא פתרון לבעיה הזאת.

התשובה שלך אינה עולה בקנה אחד עם דברי השר. אני מציעה, שהדברים ייבדקו שוב. מדובר באנשים רבים מאוד שלא יכולים לקבל לא ביטוח רפואי משלים ולא ביטוח אפילו נגד תאונות עקב מחלת הסרטן. אני מבקשת מאוד מאוד לבדוק שוב את הדברים, כי השר התייחס לבעיה אחרת לחלוטין.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

גברתי היושבת-ראש, היות שהדברים נרשמים בסטנוגרמה, ויש טלוויזיה, אני מראה לך שאני מחזיק בידי את התשובה מלשכת השר.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבינה. אבל לפעמים מכיני התשובות לא מתייעצים עם השר. השר אמר לי דברים אחרים לחלוטין.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

אני חוזר ואומר, שהתשובה היא מלשכת השר. אני עונה בשם השר ובאחריותו.

כפי שאמרתי, אני אביא את הדברים לתשומת לבו של השר אפרים סנה שדיבר אתך.

היו"ר א' סלמוביץ:

הוא דיבר אתי ואמר לי, שהוא לא ידע בכלל על הבעיה הזאת. הוא אמר, שהוא יפתור אותה.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

אני מראה לך שאני מחזיק בידי את התשובה מלשכת השר. אין זה אומר, שזה סוף פסוק. אני אבקש מהשר שיענה לך בכתב, ואם אפשר לתקן – שיתקן.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה. תודה רבה לסגן שר הבריאות על תשובותיו.

הצעת חוק ועדות רפואיות, התשנ"ה-1995

(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא שעל סדר-היום, הצעת חוק ועדות רפואיות, התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת אליעזר זנדברג; הצעת חוק ב'תתקלט. בבקשה.

אליעזר זנדברג (צומת):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, מר אלי דיין – לא חבר הכנסת אלי דיין אלא מר אלי דיין, אזרח מאזור המרכז שנפגע בתאונת דרכים, ניגש לוועדה רפואית, ועדה של המוסד לביטוח לאומי, שהיתה אמורה לקבוע לו אחוזי נכות. קבעו לו אפס אחוזי נכות. מר דיין התייעץ אתי, ולאחר שגידל זקן, הרכיב משקפיים וגידל גם שפם, הלך לרופא פרטי שכיהן באותה ועדה עצמה. הוא קיבל 30% נכות.

ממקרה זה, רבותי, התחלתי ללמוד בעיה כאובה הנוגעת לקשר שבין הרופאים המכהנים בוועדות רפואיות מטעם ועל-פי חוק, ושכרם משולם להם על-ידי הגוף שצריך, בסופו של דבר, לשלם את הפיצוי, לבין חוות הדעת.

אני רוצה לומר בצער רב, שלהערכתי הרופא מכהן בוועדה אינו אובייקטיבי, משום שהוא מקבל שכר מאותו גוף שיישא, בסופו של דבר, בתשלום הפיצויים, ויש לו גם אינטרס שהפיצוי יהיה נמוך.

לכן אני מציע כאן, רבותי, הצעת חוק שקובעת, שכל הוועדות הרפואיות תורכבנה מרופאים שמשדר הבריאות, ומשרד הבריאות בלבד, ימנה כרופאים בוועדות. שכרם של אותם רופאים ישולם להם על-ידי משרד הבריאות, ומשרד הבריאות יקבל תשלום מאותם גופים שצריכים, בסופו של דבר, לשאת בתשלום, כפי שנהוג היום. כך נפריד בצורה מוחלטת בין חובת הנאמנות של הרופאים ופסיקתם לבין העובדה שמישהו משלם את שכרם.

אני יודע שהדברים חמורים. אבל על מנת למנוע לזות שפתיים ותחושה קשה – ומאז אותו מקרה הגיעו אלי עשרות ומאות של תלונות – אני מציע וסבור, שכדאי לבחון את המנגנון הזה. אני רק רוצה לומר, ששתי הצעות חוק בעניין זה כבר עברו בקריאה טרומית והן נמצאות בוועדת העבודה והרווחה. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אליעזר זנדברג. סגן שר הבריאות, בבקשה.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק של חבר הכנסת זנדברג מכוונת לשנות את כל מערך הוועדות הרפואיות הקיימות על-פי חוקים שונים ולכנס את כולן בהצעת חוק שאינה בשלה, אינה ממצה ואינה מתחשבת במטרות השונות של ועדות רפואיות על-פי חוק. הפגם העיקרי, לטעמי, הוא בביטול בהינף יד של מערכות קיימות הפועלות היטב והשונות אחת מרעותה במטרותיהן ובדרכי פעולתן, הכול לפי החוק המסמיך וכוונת המחוקק בכל מקרה.

מוכרות לנו הוועדות הרפואיות בחקיקה המסדירה רישוי מקצועות מסוימים, כגון רפואה, רפואת שיניים, פסיכולוגיה ורוקחות. מטרת המחוקק בחוקים אלה להגביל את עיסוקם של בעלי מקצוע רפואי שחלו במחלה המסכנת את מטופליהם. יש ניסיון טוב, של שנים רבות, עם ההסדר הקיים.

במקביל, הוסדרו ועדות רפואיות על-פי חוקים אחרים, כגון חוק שירות המדינה, שמטרתו לבדוק את מצב בריאותו של עובד המדינה והתאמתו לתפקידו בשירות המדינה, ועדות המוסד לביטוח לאומי לקביעת אחוזי נכות וזכאות לקצבאות השונות של המוסד, וכן ועדות רפואיות לנכים שונים הקובעות זכויות, כגון נכי רדיפות הנאצים ונכי צה"ל. הוועדות הרפואיות הנ"ל מתמנות לפי סוג המחלה או הנכות הנטענת ומורכבות מרופאים מומחים בתחום המתאים. כמו כן, קיימות ועדות רפואיות נוספות במסגרת חוקים שונים, כגון בתחום החינוך או בדיקות רפואיות לשופטים.

לכל אחת מהוועדות האמורות ייעוד שונה ותפקיד שונה, וטוב שהוסדרו בחוקים שונים המפרטים, כל אחד בתחומו, את תפקידי הוועדה, סמכויותיה, כישורי הרופאים החברים בה וזכות הערר, שלא תמיד יכולה להיות זהה בכל תחום ותחום.

לפי הצעת החוק שלפנינו, תבוטלה כל הוועדות הקיימות כיום על-פי החוקים השונים – סעיף 3 להצעה – ועל שר הבריאות להקים ועדות רפואיות וועדות ערר חדשות לפיה. לא קיימים בהצעת החוק פירוט או התייחסות לשוני שבין תחומי הפעילות של הוועדות השונות ולבעיות השונות. גם לא ניתנה הדעת על הצרכים הספציפיים של הנזקקים לוועדות השונות.

נראה לנו, שלהצעת החוק מטרה מסוימת מאוד, והיא למנוע היווצרות של ניגוד אינטרסים בוועדות המוסד לביטוח לאומי. אם לפי חוק כלשהו עלול להיווצר רושם של ניגוד אינטרסים, יש לפעול לתיקון הבעיה הספציפית בלבד, ולא לעשות תיקון גורף, שהיקפו אינו ברור והוא עלול לקלקל הסדרים שהוכיחו עצמם במשך שנים.

אנחנו מתנגדים להצעת החוק, ואני מבקש להסיר אותה מסדר-היום.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגן שר הבריאות. חבר הכנסת זנדברג, האם אתה רוצה לחזור ולשכנע? לא.

נעבור להצבעה בקריאה טרומית על הצעת חוק ועדות רפואיות, התשנ"ה-1995, והעברתה לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע בעד או נגד.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 11

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 10

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק ועדות רפואיות, התשנ"ה-1995, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

11 תומכים, עשרה מתנגדים, אין נמנעים.

יורם לס (העבודה):

הייתי כאן, וההצבעה שלי לא נקלטה.

היו"ר א' סלמוביץ:

טוב, נבדוק זאת עוד מעט. נבדוק אם זה עבד או לא עבד.

רענן כהן (העבודה):

הוא יושב במקום. הוא יושב במקום.

קריאות:

היו"ר א' סלמוביץ:

רק רגע, אנחנו מבררים. אנחנו בודקים. תאפשרו לנו לבדוק. מה זה?

אליעזר זנדברג (צומת):

אני מבקש לערוך הצבעה חוזרת.

היו"ר א' סלמוביץ:

לא נערוך הצבעה חוזרת, כי כל ההרכב פה השתנה.

רענן כהן (העבודה):

לס היה פה, יושב והצביע.

היו"ר א' סלמוביץ:

בסדר, הוא היה וישוב, והעניין נתון לשיקול דעתי. לא נעשה פה דיון.

חגי מירום (העבודה):

אני מציע שלא תאשרי הצבעה חוזרת.

היו"ר א' סלמוביץ:

לא, לא, אני לא מאשרת. יש צורך ללמוד לקבל את ההכרעות.

רענן כהן (העבודה):

סליחה, אתה לא היית פה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אפשר לבקש להפסיק? חבר הכנסת רענן כהן, אני מדברת אליך.

אברהם הירשזון (הליכוד):

זו קריאה טרומית. מה קרה?

רענן כהן (העבודה):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת רענן כהן, תאפשר לי. אני רוצה לקרוא פה את הסעיף שמתייחס לכך. אני מפנה לארבע הכוכביות, לסעיף 63(א), שם נאמר כדלקמן: "חבר הכנסת שהשתתף בשעת ההצבעה בכנסת וטען שהצבעתו לא נקלטה או ביקש לשנות את הצבעתו בשל טעות, ישקול יושב-ראש הישיבה את הבקשה שהוגשה לו מייד לאחר ההצבעה, והחלטתו לשנות את התוצאה תינתן סמוך להצבעה". זאת אומרת, זה נתון לשיקול דעתי, קודם כול. בסדר?

עכשיו נרשום את התוצאה, ואני רוצה לבדוק אם הכפתור שלך, חבר הכנסת לס, פועל או לא.

קריאה:

היו"ר א' סלמוביץ:

כבר היו דברים מעולם, שאנשים לא הספיקו להגיע, לא לחצו על הכפתור, ויושב-ראש הישיבה לא קיבל. מה לעשות?

אני אומרת שוב את התוצאה: 11 בעד, עשרה נגד, אין נמנעים. אני עדיין לא קובעת את ההחלטה שלי. אני רוצה, שעכשיו רק אתה תלחץ, חבר הכנסת לס. אני רוצה לראות אם המערכת פועלת. בבקשה.

הצבעה מס' 3

בעד – אין

נגד – 2

נמנעים – אין

קריאה:

הנה, זה עובד.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה לא לחצת טוב. נו, מה לעשות?

קריאה:

אתה לא יודע ללחוץ.

יהושע מצא (הליכוד):

פרופסור, זה בסך הכול ללחוץ על הכפתור.

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, 11 תומכים, עשרה מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת, שהצעת החוק התקבלה בקריאה טרומית, והיא מועברת לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 42), התשנ"ה-1995

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא על סדר-היום: הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 42), התשנ"ה-1995, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את ההצעה יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, חבר הכנסת דדי צוקר. בבקשה.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, נאמנים להשקפתנו בוועדת החוקה, נאמנים להשקפתנו, כי ענישה איננה תכלית בפני עצמה, וכי שיקום, שיקומו של עבריין ושיקומו של מי שבא מהעולם העברייני הוא משימה חשובה יותר גם מבחינת האינטרס החברתי וגם מנקודת ראותו של הפרט, נאמן להשקפה הזאת אני מביא את הצעת החוק הזאת מטעם ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת.

עיקריה של הצעת החוק, גברתי היושבת-ראש, הם, שבית-המשפט יהיה רשאי שלא להפעיל עונש על תנאי, ויותר מפעם אחת, אם הוא שוכנע שהפעלת העונש על תנאי תפגע בשיקומו של אסיר הנמצא עכשיו בתהליכי גמילה מסמים. כלומר, החוק הזה מציע, שבית-המשפט, אם הוא השתכנע, כי שאכן נאשם מצוי בתהליך של גמילה מסמים במוסד מוכר, ובית-המשפט קיבל תסקיר של קצין מבחן על כך, על מצבו של הנאשם, וכי תהליך הגמילה הוא אכן רציני, יוסמך בית-המשפט, שלא להפעיל ענישה על תנאי שהוטלה על הנאשם בפעמים קודמות, פעם ועוד פעם, ובלבד שתהליך הגמילה הוא אכן תהליך גמילה רציני.

חיים דיין (צומת):

זאת הצעת החוק המשותפת של ועדת הסמים, נכון?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

לא, זאת הצעת חוק שהוגשה על-ידי הממשלה והועברה לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

החלק השני של הצעת החוק אומר, שאם בית-המשפט ישוכנע, שעצור באמת נמצא במוסד לטיפול במשתמשים בסמים – שוב, על-פי הוראות חוק הפיקוח על המוסדות – ואם, תנאי מצטבר, המוסד שבו מקבל העצור את הטיפול אכן אושר בידי קצין מבחן, אם שני התנאים הללו מתמלאים, יוסמך, יהיה רשאי בית-המשפט לשחרר עצור בערובה – כאמור, בתנאי שהוא נמצא במוסד מוכר לגמילה מסמים.

כאמור, תכלית הצעת החוק הזאת ללכת לקראת עבריינין או חשוד הנמצא בהליכי גמילה מסמים. ההנחה שלנו פה היא, שמערכת הפעילות הפלילית שלו היא, בעיקר, תוצאה של הצורך שלו בכסף להשגת הסמים. אנחנו מעדיפים את תהליך השיקום על פני ענישה עיוורת שאיננה מתחשבת בסיכוי לגמול אותו ולשקם אותו.

עד כאן הצעת החוק מטעם ועדת החוקה, חוק ומשפט.

חיים דיין (צומת):

יש לי שאלה אליך.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה. בבקשה.

חיים דיין (צומת):

היה לנו דיון בוועדת הסמים בנושא הזה – – – מה יקרה לאחר שהוא גמר 19 חודשי גמילה, והוא יצא, הוא משתלב בחברה. האם כל תהליך המשפט ייעצר, וייתנו לו את מבחן הביניים – – – או שיכולים להחזיר לו את כל המשפטים שהוא צבר לפני שהחל בגמילה?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

ההנחה היא, שהוא אכן מצוי בעיצומה של תקופת הגמילה. רק בעניין זה החוק מטפל. האפשרויות שאתה מצביע עליהן אינן כלולות בהצעת החוק הזאת. הצעת החוק הזאת עוסקת רק באותו פרק זמן שבו הוא מצוי במוסד – בין שלצורך שחרור בערובה ובין שלצורך אי-הפעלת מאסר על תנאי. באותה תקופה שהוא מצוי במוסד, והוא נגמל ומשתקם – לא יופעלו מאסרים על תנאי.

האפשרויות שאתה מצביע עליהן אינן על-פי חוק זה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה.

חיים דיין (צומת):

למה שאלתי את השאלה הזאת? ברשותך – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

לא. די. חבר הכנסת דיין, אין בתקנון דבר כזה.

חיים דיין (צומת):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

אז תשאל אותו אחר כך בשקט, אם אתה רוצה.

חיים דיין (צומת):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

אין דבר כזה. מה לעשות? אפשרתי לך פעם אחת. יש גבול.

תודה רבה ליושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, חבר הכנסת דוד צוקר.

אנחנו עוברים לדיון בהסתייגויות. אני מזמינה את ראשון המסתייגים, חבר הכנסת אברהם רביץ, בבקשה. אתה מסתייג, מסתבר. אם אתה לא רוצה – אפשר לוותר.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אני מוותר.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יצחק לוי – אינו נוכח. חבר הכנסת אלי גולדשמידט – אינו נוכח. חברת הכנסת יעל דיין – אינה נוכחת – – –

יעל דיין (העבודה):

– – –

היו"ר א' סלמוביץ:

סליחה, לא ראיתי אותך, אני מצטערת. בבקשה, חברת הכנסת יעל דיין.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אני יכול לחזור בי?

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה יכול לחזור כך. אני אאפשר לך. בסדר. בבקשה. אתה רוצה לנמק אחת או שתיים?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אני אעשה זאת בכמה משפטים.

היו"ר א' סלמוביץ:

קצר, בסדר.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני עולה לבמה רק כדי להציג את התפיסה הבסיסית שאני מאמין בה. לפי תפיסת עולמי, ואלה שביקרו בחדרי מעצר ובחדרי מאסר יודעים זאת, המקומות

האלה עלולים להיות חממה – והם כאלה, בעצם – לפשע. אלה מה? אין לחברה ברירה. החברה רוצה להגן על עצמה, והיא רוצה גם להעניש, להרתיע. לכן יש לנו בכלל היצירה הנוראה הזאת שנקראת בתי-מאסר.

הצעת החוק הזאת מדברת על הדבר האמיתי שצריך לעשות, לאמור, לגרום לאדם לתקן את דרכיו; אבל לא כל אדם עושה זאת. בדרך כלל יש לנו בעיה עם בני אדם – הם אינם מתקנים את דרכיהם. אבל בהצעת החוק הזאת מדובר על אדם שעושה מאמצים עילאיים, ומי שמצוי בנושאים האלה וקרוב אליהם, כמו חבר הכנסת חיים דיין, שהוא חבר בוועדת הסמים, יודע איזה מאמצים נפשיים ופיסיים עושה אדם בתהליך הגמילה שלו.

אני חושב, פילוסופית וגם דתית, שלו יכולנו לבצע את המשימה הזאת לגבי מערכת שלמה של עבירות שנעשות בחברה – הייתי גם שם מעדיף את הדברים האלה. אבל אשר לעבירות סמים ולכל העולם הכרוך בעבירות סמים אני חושב, שאדם שעושה את המאמצים בכל שלב מהשלבים, שאדם שעושה את המאמצים ועובר את הגמילה ונמצא בתהליך של גמילה – נכון תעשה החברה אם תיתן לו את ההזדמנות המלאה לשוב ולחיות כאחד האדם.

זאת מטרת הצעת החוק הזאת. נכון שהנושא שהעלית, חבר הכנסת חיים דיין, גם בו יש עניין, אבל החוק הזה אינו עוסק בו. לא שזה לא נכון, אבל החוק הזה, במקרה, אינו עוסק בפרשה שהעלית, ויש לתקן זאת.

אני באמת קורא לכל חברי הכנסת להצביע בעד הצעת החוק הזאת, שעניינה לעזור לאדם לחזור ולהיות אדם ישר, איש טוב בחברה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת רביץ. אני מזמינה את חברת הכנסת יעל דיין.

יעל דיין (העבודה):

כבוד היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להביע תנחומים למשפחות ששכלו את יקיריהן היום באירוע המזעזע, הנורא, הפוגע בכלנו וגם בתהליך השלום. אני חושבת, שהמלים שחוזרות ונשמעות בבית הזה בנושא הפיגוע הפכו להיות כל כך נדושות, שאולי להזיל דמעה באיזו פינה ולהיות נחושים בהמשך הדרך טוב יותר מאשר לעלות זה אחר זה ולהביע תנחומים.

הצעת החוק שלפנינו באה להתיר לבית-המשפט שיקול דעת נוסף במקרים מסוימים מאוד. אנחנו מסתכלים על ענישה בשני היבטים. היבט אחד, הרתעתי, ועליו אסור לוותר – וכאן אני יכולה רק להביע צער רב על כך שבהרבה מקרים, כאשר הצד ההרתעתי צריך להיות חזק, כמו בענישות ממש מגוחכות בקולת העונש, כמו בעבירות מין, אנחנו רואים שנשכח לגמרי ההיבט – סליחה – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

סליחה, זה מפריע לנו. חבר הכנסת רענן כהן, חבר הכנסת שפי, זה מפריע. סליחה, מדברת פה חברת כנסת על הדוכן.

יעל דיין (העבודה):

כל המיקוחים – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אפשר להפסיק זאת?

יעל דיין (העבודה):

אני רוצה לומר, שיש פן הרתעתי בענישה, וכפי שאמרתי, הוא נשכח, לצערי, ואיננו מודגש בהרבה מאוד מהפסיקות שאנחנו רואים לאחרונה בעבירות מין. הפסיקות הן לקולא, אין בהן לא הענשה, לא שיקום ולא הרתעה. עם זאת, אנחנו בכל זאת רואים בענישה, גם במקרים פליליים, איזו כוונה של שיקום.

אני מבקשת מאוד ממצליף הסיעה שלי, מיושב-ראש הסיעה שלי – יש כאן שתי דקות, בואו נגמור עם זה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — —

יעל דיין (העבודה):

זה חוק שתצביע בעדו. אני לא חושבת שיש בעיה.

במקרה הנוכחי, כאשר אנחנו דנים בעבירות סמים, הגורם ההרתעתי חשוב, והוא צריך להיות בענישה. עם זאת, הגורם השיקומי חשוב פי שניים – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

סליחה, אפשר לבקש שקט? אי-אפשר כך. תודה.

יעל דיין (העבודה):

אנחנו מדברים על הקדמת הגורם השיקומי לזה הענישתי, לשם הענישה. ואנחנו אומרים, שבמקרה של עברייני סם תהליך הגמילה, תהליך השיקום, חשוב יותר מהפעלת צו על תנאי, מהכנסתם חזרה כאשר הם כבר התחילו להשתקם. לפיכך התיקון הזה בא להציע לתת אפשרות לבית-המשפט להאריך את הגמילה על חשבון מאסר נוסף, לאפשר שיקום, מתוך הבנה ששיקום הוא הדרך היחידה להוציא אותו עברין סמים ממעגל הפשע. לצער כולנו, אין מערכת שיקום מספיקה בבתי-הכלא. אילו היתה כזו, היינו יכולים לשלב את תהליך הגמילה, את תהליך השיקום, יחד עם הענישה, ואז היה מושג גם הגורם ההרתעתי.

אני רוצה לומר לפרוטוקול, שבנושא כזה, שחייב לעניין את כולנו, באים אנשים כדי להצביע בלי שיהיה להם איזה עניין בנושא עצמו, שעליו הם עומדים להצביע. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת יעל דיין. אני מזמינה את חבר הכנסת דדי צוקר, יושב-ראש ועדת החוקה

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אני מוותר.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה מוותר.

אם כך, אנחנו נעבור להצבעה בקריאה שנייה על חוק העונשין (תיקון מס' 42), התשנ"ה-1995. אנחנו עוברים כעת להצבעה על ההסתייגויות לשם החוק. אנחנו נצביע בהרמת יד.

הסתייגות לחבר הכנסת אברהם רביץ לשם החוק.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אני מוותר.

היו"ר א' סלמוביץ:

מוותר.

הסתייגותו של חבר הכנסת יצחק לוי לשם החוק, מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת י' לוי לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

ההסתייגות הוסרה.

הסתייגותו של חבר הכנסת אלי גולדשמידט לשם החוק.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת א' גולדשמידט לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

ההסתייגות הוסרה.

הסתייגותה של חברת הכנסת יעל דיין לשם החוק.

יעל דיין (העבודה):

אני מוותרת.

היו"ר א' סלמוביץ:

הסירה.

אם כך, ההסתייגויות הוסרו. אנחנו עוברים להצבעה על שם החוק כהצעת הוועדה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

שם החוק, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

שם החוק התקבל כהצעת הוועדה.

אנחנו עוברים כעת להצבעה על הסתייגותו של חבר הכנסת רביץ לסעיף 1.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

מסיר.

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים להצבעה על סעיף 1 כהצעת הוועדה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

סעיף 1 נתקבל כהצעת הוועדה.

אנחנו עוברים כעת להצבעה על הסתייגותו של חבר הכנסת יצחק לוי לסעיף 2. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת י' לוי לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

ההסתייגות הוסרה.

הסתייגותו של חבר הכנסת אלי גולדשמידט לסעיף 2 – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת א' גולדשמידט לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

ההסתייגות הוסרה.

אנחנו עוברים להצבעה על סעיף 2 כהצעת הוועדה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

סעיף 2 כהצעת הוועדה נתקבל.

לסעיף 3 אין הסתייגויות. אנחנו עוברים להצבעה על סעיף 3, כהצעת הוועדה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

סעיף 3 נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

סעיף 3 נתקבל כהצעת הוועדה.

אנחנו עוברים כעת להצבעה בקריאה שלישית – אלקטרונית – על הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 42), התשנ"ה–1995. נא להצביע בעד או נגד.

הצבעה מס' 4

בעד החוק – 17

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק העונשין (תיקון מס' 42), התשנ"ה–1995, נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

17 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת, שהצעת חוק העונשין (תיקון מס' 42), התשנ"ה–1995, נתקבלה בקריאה שלישית.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, הודעה לסגנית מזכיר הכנסת, בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושבת-ראש הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו על שולחן הכנסת –

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: הצעת חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה–1995; והצעת חוק מס מקביל (תיקון מס' 15), התשנ"ה–1995 – שהחזירה ועדת הכספים; הצעת חוק שכר מינימום (תיקון), התשנ"ה–1995; והצעת חוק קליטת חיילים משוחררים (תיקון מס' 2), התשנ"ה–1995 – שהחזירה ועדת העבודה והרווחה; הצעת חוק שירות המדינה (מינויים) (תיקון מס' 7), התשנ"ה–1995 – שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט; הצעת חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס' 20), התשנ"ה–1995 – שהחזירה הוועדה לענייני ביקורת המדינה; הצעת חוק הרשויות המקומיות (הגבלת הזכות להיבחר) (תיקון), התשנ"ה–1995 – שהחזירה ועדת הפנים ואיכות הסביבה. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לסגנית מזכיר הכנסת.

הצעת ועדת הכספים להסיר מסדר-יומה של הכנסת את: . הצעת חוק רשות השידור (פטור מאגרה למחברים לכבלים), התשנ"ד-1994; הצעת חוק רשות השידור (ביטול אגרת הרדיו והטלוויזיה), התשנ"ג-1992

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא לסדר-היום: הצעת ועדת הכספים להסיר מסדר-יומה של הכנסת את הצעת – –

דן תיכון (הליכוד):

איך יתנהל הדיון כאן?

היו"ר א' סלמוביץ:

רק שנייה אחת. תיכף אנחנו נסביר הכול.

חבר הכנסת דן תיכון שאל בנוגע לאופן ניהול הדיון בנושא הזה. יציג את הנושא לגבי שתי הצעות החוק יושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת גדליה גל. לאחר מכן כל אחד מהמציעים ידבר במשך שלוש דקות, ונעבור להצבעה.

דן תיכון (הליכוד):

על-פי איזה סעיף בתקנון?

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו בודקים את הסעיף בתקנון. אנחנו נועצנו במזכיר הכנסת, תיכף נגיע לזה, חבר הכנסת תיכון, אני עוד לא הצגתי אפילו את הנושא. אני ראיתי את הסעיף שאתה מתכוון אליו.

דן תיכון (הליכוד):

לפי דעתי, רואים את כל ההליך הזה כאילו היה קריאה ראשונה, ולכן כל חברי הכנסת יכולים להירשם ולהשתתף בדיון. זו דעתי.

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו נבדוק את העניין.

דן תיכון (הליכוד):

אבל אם תמצאי סעיף שסותר את עמדתי זאת, אשמח מאוד.

היו"ר א' סלמוביץ:

טוב, אנחנו תיכף נבדוק את הנושא, חבר הכנסת דן תיכון. אבל תרשה לי להציג את הנושא. קודם כול תרשה לי להציג את הנושא. אני עדיין לא הספקתי להציג אותו.

דן תיכון (הליכוד):

לא, קודם נקבע את המסגרת.

היו"ר א' סלמוביץ:

בסדר, אבל עוד לא אמרתי על מה מדובר בכלל. רק רגע.

דן תיכון (הליכוד):

אנשים יושבים כאן.

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו מדברים על הצעת ועדת הכספים להסיר מסדר-יומה של הכנסת את: 1. הצעת חוק רשות השידור (פטור מאגרה למחברים לכבלים), התשנ"ד-1994 – של חבר הכנסת רון נחמן; 2. הצעת חוק רשות השידור (ביטול אגרת הרדיו והטלוויזיה), התשנ"ג-1992 – של חבר הכנסת אליעזר זנדברג.

מי שצריך להציג את ההצעות הוא יושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת גדליה גל. תיכף אני אבדוק ואני אשיב לך. בבקשה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

לא שומעים אותך. הרמקולים לא עובדים.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, לפני שעליתי הנה שאלתי מה הפרוצדורה, ונאמר לי, שאם הכנסת מחליטה להסיר, העניין יורד מסדר-היום; אם היא לא מחליטה להסיר, דנים בהצעה לקראת קריאה ראשונה – אבל זה רק אם הכנסת לא אישרה את החלטת ועדת הכספים.

יורם לס (העבודה):

לפי איזה סעיף?

היו"ר א' סלמוביץ:

סעיף 139(ב).

דן תיכון (הליכוד):

רק רגע.

היו"ר א' סלמוביץ:

בסדר. מה הבעיה? אנחנו נערוך הצבעה, חבר הכנסת דן תיכון, אני אקרא את הסעיף.

דן תיכון (הליכוד):

אני קראתי. השאלה היא, מתי יתקיים הדיון?

היו"ר א' סלמוביץ:

הפרשנות היא כזו: הדיון יתקיים כשמזכירות הכנסת, יושב-ראש הכנסת יקבע, לא מייד.

דן תיכון (הליכוד):

לא זאת השאלה. אם הכנסת תדחה את הצעת ועדת הכספים, אז ממילא יש קריאה ראשונה.

היו"ר א' סלמוביץ:

נכון. היא לא תתקיים מייד.

דן תיכון (הליכוד):

אם היא תסיר מסדר-היום – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

זה לא נמצא בסדר-היום.

דן תיכון (הליכוד):

מתי יתקיים הדיון?

היו"ר א' סלמוביץ:

כאשר יושב-ראש הכנסת ומזכירות הכנסת יקבעו. חבר הכנסת תיכון, כדי שכל חברי הכנסת ידעו מה נמצא כרגע על סדר-היום ומה אומר הסעיף, אקרא אותו. סעיף 139(ב) אומר: "הציעה הוועדה לכנסת להסיר את הצעת החוק מסדר-יומה, ודחתה הכנסת הצעה זו, תתקיים הקריאה הראשונה בהצעת החוק כפי שהגיש אותה חבר הכנסת המציע". לא כתוב מתי. מה שעולה כרגע על סדר-היום הוא אך ורק הצגת הדחייה על-ידי הוועדה וקיום הצבעה. אם זה יידחה, זה ייקבע בסדר-יומה של הכנסת ויעלה יותר מאוחר, לא כתוב מתי.

שרת התקשורת ש' אלוני:

ואם הכנסת מאשרת?

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מסבירה. הכנסת מאשרת את הדחייה שמציג עכשיו יושב-ראש הוועדה.

יורם לס (העבודה):

על איזו הצעה אנחנו מצביעים?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת לס, שמעתי אותך. אם היית מקשיב לי, לא היית שואל.

יורם לס (העבודה):

אני רוצה לשאול. לפי סעיף 139(ב): "ודחתה הכנסת הצעה זו", גברתי היושבת-ראש, איזו הצעה אנחנו דוחים – האם אנחנו דוחים את הצעת החוק או את הצעת הוועדה?

היו"ר א' סלמוביץ:

זה בדיוק מה שהסברתי קודם. אם היית מקשיב לי קודם, לא היית שואל כלל. חבר הכנסת לס, תקשיב לי. מה שמציג כעת יושב-ראש ועדת הכספים הוא דחיית הצעות החוק שצינתי קודם. אם הכנסת מקבלת את זה – לא מתקיים כלום; אם הכנסת לא מקבלת את זה – יתקיים דיון בקריאה ראשונה; לא היום. היום זה לא נמצא על סדר-היום.

יורם לס (העבודה):

זו הפרשנות?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת לס, אין צורך בפרשנויות, זה ברור לחלוטין.

חיים אורון (מרצ):

ההצעה היא להסיר.

היו"ר א' סלמוביץ:

בדיוק כך, ההצעה היא להסיר. בבקשה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

חבר הכנסת לס, בינתיים נשמע במה מדובר.

חבר הכנסת רון נחמן הציע לפטור מתשלום אגרה לרשות השידור את מי שמחובר לרשת השידורים בכבלים. ועדת הכספים דנה בהצעתו והחליטה להסירה.

חבר הכנסת רון נחמן לא הציע מקור חלופי לסכום האגרה הנגבית בידי רשות השידור. לא ייתכן שנייבש לחלוטין את מקורות ההכנסה של רשות השידור הממלכתית. העובדה שרשתות הכבלים מעבירות גם את שידורי הערוץ הראשון היא שירות נוסף שהן נותנות למנויים שלהן, אך אין זה בא במקום תשלום האגרה.

חיים דיין (צומת):

למה הם לא משדרים את שידורי הכנסת?

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

חבר הכנסת דיין, ייתכן שאילו היה החוק המתייחס להקמת רשת השידור בכבלים מועבר בזמנו לוועדת הכספים, הוועדה היתה חושבת על התייעלות הגבייה ומביאה לידי כך שרשתות הכבלים תהיינה קבלניות גבייה גם עבור רשות השידור הממלכתית. כיוון שזה לא נעשה בעבר, לא ניתן לשנות את המצב עכשיו.

לפיכך, אני קורא לחברי הבית להצביע בעד הצעתה של ועדת הכספים להסיר את הצעת החוק הזאת.

חבר הכנסת אליעזר זנדברג מציע לבטל את אגרת רשות השידור. ועדת הכספים דנה בהצעתו והחליטה להסירה.

הערוץ השני הוא ערוץ מסחרי, ואגרת רשות השידור איננה מיועדת עבורו. האגרה הקיימת נועדה לשמור על עצמאותו של הערוץ הראשון, שרק חלק קטן מהכנסותיו בא מחסויות וכדומה, והוא זקוק לאגרה כדי להתקיים. ההכנסה מאגרות רשות השידור מהווה כ-70% מתקציב רשות השידור. חבר הכנסת זנדברג לא הציע מקור חלופי להכנסה זו, אם כי אני מבין שמדובר בתקציב המדינה. לפיכך, אני קורא לחברי הבית לקבל את הצעתה של ועדת הכספים לבטל את הצעתו של חבר הכנסת זנדברג ולהסירה.

אני רוצה להוסיף כמה מלים. נדמה לי, שכולנו מתחילים להבין, שכלי התקשורת במדינת ישראל הופכים להיות נחלתם או בבעלותם של קומץ אנשים. אני רואה זאת בדאגה רבה, אני חרד מפני השתלטותן של קבוצות קטנות על התקשורת כולה. יש לנו ערוץ ממלכתי אחד, בואו נשמור עליו, אל נכפיף אותו לתקציב המדינה – –

מיכאל איתן (הליכוד):

הכול ממלכתי, כל הרדיו הוא של הממשלה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

– – אל נכפיף אותו לשום מקום אחר, בואו נשמור עליו מכל משמר.

מיכאל איתן (הליכוד):

גם הערוץ הראשון וגם הערוץ השני הם בשליטת הממשלה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

לתת משהו בידי הממשלה זה רע, אבל יש גרוע מזה, חבר הכנסת איתן, ואל נחליף רע בגרוע. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת גדליה גל, יושב-ראש ועדת הכספים.

אני מזמינה כעת את חבר הכנסת רון נחמן להתייחס להצעת ועדת הכספים. בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

ערוץ-1, 2 ו-3 – כל מה שיש זה ממשלתי, כמו שהיה ברוסיה.

רון נחמן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני מודה לחבר הכנסת גדליה גל על שאחרי שנה ושמונה חודשים הגיעה הצעת החוק שלי לדיון, אם היא תעבור בקריאה ראשונה.

גברתי השרה, הצעת החוק שלי, שבעבר הממשלה התנגדה לה, מדברת על כך, ש-850,000 בתי אב בישראל משלמים פעמיים בשביל אותו מוצר: פעם אחת הם משלמים תשלום רגיל של למעלה מ-100 שקל לחודש – למעלה מ-1,200 שקל לשנה – עבור הציבור לכבלים; פעם שנייה הם צריכים לשלם את אגרת רשות השידור. מדוע הם צריכים לשלם פעמיים את התשלום? הציבור הוא פראייר? הציבור הוא מסחטה? הציבור הוא כזה שאפשר לחלוב אותו?

ידידי חבר הכנסת גדליה גל, מאותו מקום שלקחו את התקציב לדברים אחרים – אתן לך את כל הרשימה – אם הממשלה הולכת לחייב אותנו, את הבנים שלנו ואת בני בנינו בהסדרי קרנות הפנסיה של ההסתדרות כשמדובר בעשרות מיליארדי שקלים, ונמצא המקור התקציבי לשעבד אותנו עד שנת 2050; אם אתה מוצא גם 17 מיליארד שקל לקיבוצים ואתה משעבד אותנו לעשרות שנים; אם אתה מוצא את הכסף לקופת-חולים – אני שואל אותך: ציבור של 850,000 בתי אב צריך לשלם פעמיים בעבור אותו מוצר?

הנה סקר שעשיתי בהתאחדות חברות הטלוויזיה בכבלים. תראה את הרייטינג בימים א', ב', ג', ד', ה'. ערוץ-1 ביום ראשון – 6.2% צפייה; ערוץ-2 – 19.1%; הכבלים – 20.8%. ביום ב' – 12.5% ערוץ-1; כנ"ל ערוץ-2; 21.3% הכבלים. ביום ד' בערוץ-1 – 5.7%; בערוץ-2 – 15.9%; בכבלים – 26.8%.

דן תיכון (הליכוד):

מי עשה את הסקר על הרייטינג?

רון נחמן (הליכוד):

הכבלים.

אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, אני רוצה לקרוא לך את הנתונים לגבי החדשות. "מבט לחדשות" בערוץ-1 – 11% צפייה; בערוץ-2 – 12%. ביום ב' – 10% צופים ב"מבט לחדשות"; 13% בערוץ-2. הכבלים גוברים על כולם, גם בחדשות מוביל ערוץ-2. כתוב כאן, המסקנות: מן הנתונים עולה, כי חלף עבר לו המונופול של רשות השידור בכלל וגם של מהדורת "מבט לחדשות". היום ללא "מבט לחדשות" אין, למעשה, ערוץ-1. כניסתו של ערוץ-2 תרמה לשינוי מדהים בהרגלי הצפייה.

ואני שואל, אדוני יושב-ראש הוועדה: מדוע אנחנו צריכים לשלם כפל תשלום בעבור השידורים? ואם צריך לדאוג לרשות השידור – הייתי המשנה למנכ"ל רשות השידור ומילאתי את התפקיד הזה יותר משנתיים, אני הייתי אחראי לגבייה, ואתה יודע שהופעתי בוועדת הכספים בעניין זה של הגבייה – צריך לשמור על עצמאות רשות השידור, אבל האזרח לא צריך להיות פראיר, הוא לא צריך להיות זה שחולבים אותו.

חיים דיין (צומת):

כמה כסף רזרבה מחזירה רשות השידור לאוצר כל שנה?

רון נחמן (הליכוד):

לא, הכסף הזה שייך לרשות השידור.

מדינת ישראל רוצה ערוץ עצמאי? שתתקצב אותו כיאות, ואנחנו האזרחים לא צריכים לשלם את הכספים. 850,000 בתי אב צריכים להיות מחוברים לכבלים, לשלם לפי חוק הבזק.

אני הצעתי חוק נוסף, יושב-ראש הוועדה, שהכבלים ישלמו תמלוגים לפי הרייטינג. אין רייטינג, אין תשלומים. ואם המדינה רוצה את הכספים הללו, היא תבטיח אותם בתקציב.

גברתי היושבת-ראש, אני פונה ומבקש לאשר את הצעת החוק הזאת בקריאה ראשונה, כי היא עושה צדק עם 850,000 בתי אב, שהם 3 מיליוני תושבים.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני רוצה לתקן משהו, חבר הכנסת נחמן: אנחנו לא מצביעים כעת בקריאה ראשונה, אנחנו מצביעים בעד או נגד הצעת ועדת הכספים להסיר את הצעות החוק.

רון נחמן (הליכוד):

אני יודע.

היו"ר א' סלמוביץ:

חשוב מאוד לדעת על מה מצביעים.

רון נחמן (הליכוד):

נכון.

בוועדת הכספים הממשלה לא רצתה לאשר, כי זאת עלות של 250 מיליון שקל.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

350 מיליון.

רון נחמן (הליכוד):

350 מיליון שקל? עוד מעט, כשהיו מיליון ו-200,000 בתי אב, זה יעלה לך יותר.

הבקשה שלנו היא לאשר את ההצעה להבאה לקריאה ראשונה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת רון נחמן.

אני מזמינה כעת את חבר הכנסת אליעזר זנדברג להתייחס להצעת ועדת הכספים.

אליעזר זנדברג (צומת):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני חושב, שגם חברי הכנסת של הקואליציה, שעתידיים באופן אוטומטי להניף את היד ולהצביע נגד הצעת החוק, מבינים עמוק בלבם ועמוק בנפשם, שהאגרה תעבור מן העולם וצריכה לעבור מן העולם, כי האגרה היום היא לא אגרה, היא מס, מס שמוטל על האזרחים באופן לא צודק, מס שמוטל על עניים ועשירים באופן דומה.

דן תיכון (הליכוד):

מס על קופסה.

אליעזר זנדברג (צומת):

מס על קופסה, אומר חבר הכנסת דן תיכון. היה אפשר להטיל אותו על ארון מטבח או על כורסה בסלון – אותו הדבר בדיוק. כולם יודעים, שהאגרה עבור תעבור מן העולם, וזאת רק שאלה של זמן.

אבל אני רוצה להתייחס לנקודה אחת, והתייחס אליה גם חבר הכנסת גדליה גל בדבריו, והיא מקור המימון האלטרנטיבי. כבר אמרתי, ואני שב ואומר: יש שתי אפשרויות – האחת פרסומת, האחרת מימון שלא נובע מפרסומת או מהכנסה חיצונית. מדוע צריך שני מנגנוני מס נפרדים – האחד מס רגיל, השני מס מיוחד לטלוויזיה? מדוע אנחנו צריכים לשאת בעלות של גביית אותו מס, שמתבטאת באותם גוברים ורשויות גבייה של רשות השידור? מדובר ב-10%, 15%, לפעמים 17% מסך כל ההכנסה שרשות השידור מקבלת מגביית האגרה. מדוע צריך זאת? מדוע צריך לתת לאנשים את הסמכות לבוא, לחפור, להיכנס הביתה ולקחת חפצים בשביל 300 שקלים? איפה ההיגיון שבדברים?

כבר הצעתי, שהאגרה תמומן באופן ישיר מתקציב המדינה. זה יהיה זול יותר. על מנת למנוע מצב שבו רשות השידור תהיה תלויה בממשלת ישראל שתאשר את התקציב, באתי ואמרתי: בואו ניצור חוקית אותו מנגנון שקובע את תקציב הכנסת. הכנסת קובעת את תקציבה, הוא משולם מתקציב המדינה, ואיש לא טוען שהכנסת תלויה בממשלה. אני הצעתי ואמרתי: היום ועדת הכספים היא הגוף שמאשר את האגרה, וועדת הכספים תאשר את התקציב גם בעתיד. לא נרע את מצב רשות השידור, אבל נחסוך פה מיליונים רבים – 25-30 מיליון שקלים לשנה – מכיסו של האזרח הישראלי.

דבר זה ממשלת ישראל מסרבת לעשות. ממשלת ישראל והקואליציה רוצות לקחת עוד כסף מהאזרחים, סתם כך, כשאפשר לקחת פחות ואפשר לייעל את העניין.

אני מבקש מחברי הכנסת להתנגד להצעתה של ועדת הכספים.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אליעזר זנדברג.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת להצבעה על הצעת ועדת הכספים – – –

דן תיכון (הליכוד):

רק רגע, יש להם אפשרות לדחות את ההצבעה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

היו"ר א' סלמוביץ:

מה אמרת, חבר הכנסת תיכון?

דן תיכון (הליכוד):

יש להם אפשרות לדחות את ההצבעה.

חיים אורון (מרצ):

מה פתאום?

היו"ר א' סלמוביץ:

אין להם שום אפשרות כזאת. איפה? תפנה אותי.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי, תקשיבי, אני מבקש את תשומת לבך.

יש בעניין הזה תורה שבעל-פה, תקדים שביקש ויצר יושב-ראש הכנסת לנוחיות הקואליציה:
כשמבקש מישהו מחברי הכנסת לדחות את ההצבעה, דוחים אותה ללא הצבעה, גברתי. עכשיו,
שיהיה ברור לך – – –

חיים אורון (מרצ):

מה פתאום?

דן תיכון (הליכוד):

גברתי, אנחנו, נציגי האופוזיציה, מתים שהיושב-ראש יבטל את התקדים הזה, כי התקדים הזה תמיד
משמש את הממשלה. כמעט מדי שבוע נזקקת הממשלה לבקשה מהסוג הזה.

חיים אורון (מרצ):

יש לה סמכות.

דן תיכון (הליכוד):

אין לה שום סמכות. בהצעות לסדר ובהצעות חוק.

רן כהן (מרצ):

עובדים לפי תקנון הכנסת ולא לפי אופוזיציה וקואליציה.

דן תיכון (הליכוד):

אני מציע, לפני שמבטלים את התקדים הזה, שיתיעצו עם יושב-ראש הכנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת תיכון. חבר הכנסת חגי מירום.

חגי מירום (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, חבר הכנסת תיכון, אנא האזן לי היטב. אכן אתה צודק, ויש פה תקדים מהסוג שאתה מתאר כאן, אלא שהתקדים הזה הוא תמיד של בעל היוזמה, ובעל היוזמה בהליך הזה, ברגע זה, הוא יושב-ראש ועדת הכספים. הוא יזם הצעה להסיר מסדר-היום והוא, ורק הוא, יכול לבקש את הדחייה. הואיל והוא אינו מבקש דחייה, אי-אפשר לתת את היוזמה, בשלב זה, למישהו אחר, ועל כן הדוגמה שאתה נותן אינה תופסת לגביו.

גברתי, אני חושב, שצריכים וחייבים להמשיך. רק אם חבר הכנסת גדליה גל היה מבקש, ניתן היה לעשות זאת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת חגי מירום.

חבר הכנסת חגי מירום, אני אכן מקבלת את הגרסה שלך. אני חושבת שאתה צודק. בעל היוזמה במקרה הזה הוא יושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת גדליה גל, והוא לא ביקש לדחות את ההצבעה.

אם כך, אנחנו עוברים כעת להצבעה על הצעת ועדת הכספים להסיר מסדר-יומה של הכנסת את הצעת החוק של רון נחמן. אם אתם מצביעים בעד ההצעה, אתם נגד החוק, שיהיה ברור. נא להצביע בעד או נגד.

הצבעה מס' 5

בעד הצעת ועדת הכספים – 22

נגד – 14

נמנעים – אין

הצעת ועדת הכספים להסיר מסדר-יומה של הכנסת את הצעת חוק רשות השידור (פטור מאגרה למחברים לכבלים), התשנ"ד-1994, נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

22 תומכים, 14 מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת, שהצעת ועדת הכספים בנוגע לחוק של חבר הכנסת רון נחמן התקבלה.

אנחנו עוברים כעת להצבעה על הצעת ועדת הכספים להסיר מסדר-יומה של הכנסת את הצעתו של חבר הכנסת זנדברג. נא להצביע בעד או נגד.

הצבעה מס' 6

בעד הצעת ועדת הכספים – 22

נגד – 14

נמנעים – אין

הצעת ועדת הכספים להסיר מסדר-יומה של הכנסת את הצעת חוק רשות השידור (ביטול אגרת הרדיו והטלוויזיה), התשנ"ג-1992, נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

22 תומכים, 14 מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת, שהתקבלה גם הצעתה של ועדת הכספים להסיר את הצעת החוק של חבר הכנסת אליעזר זנדברג מסדר-היום.

הצעת חוק בנק ישראל (תיקון מס' 19), התשנ"ה-1995

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא על סדר-היום: הצעת חוק בנק ישראל (תיקון מס' 19), התשנ"ה-1995, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את ההצעה יושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה, חבר הכנסת דוד מגן.

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

גברתי יושבת-הראש, אני רוצה להזכיר שהשעה 21:00, וזו שעת אישון לילה, והמבין יבין.

גברתי היושבת-ראש, חברי כנסת נכבדים, מונחת בפניכם להצבעה בקריאה שנייה הצעת חוק בנק ישראל (תיקון מס' 19), התשנ"ה-1995, הצעה שהיא פרי יוזמה של חברי הכנסת אברהם הירשזון, רחבעם זאבי, שאול יהלום, עוזי לנדאו, יורם לס, שאול עמור, יעקב שפי, דן תיכון ועבדכם.

הצעת חוק זו נדונה בכנסת בקריאה ראשונה ביום ה' בתמוז התשנ"ה, 3 ביולי 1995, והועברה לוועדה לענייני ביקורת המדינה. אני רוצה לומר ליריבי בספסלי הקואליציה, שההצעה הועברה כהנמקה מן המקום בהסכמת הממשלה. הצעה זו מוגשת בצירוף הסתייגויות של אחד היוזמים, חבר הכנסת דן תיכון, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. היא הוגשה ביום 18 ביולי, ואני שמח להתחיל היום בברכה על המוגמר.

חברי הכנסת, אנו מציעים להחליף את סעיף 62 בחוק בנק ישראל. כידוע, סעיף 62 הנוהג היום מצביע על ביקורת מוגבלת מאוד של מבקר המדינה על בנק ישראל, ביקורת המוגבלת רק לעניין החשבונות. אנו מציעים, שבסעיף 62 ייאמר בכותרת השוליים: ביקורת על-ידי מבקר המדינה. בסעיף 62(א) ייאמר: "הבנק הוא גוף מבוקר כמשמעותו בסעיף 9(6) לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב] (להלן – חוק מבקר המדינה)".

כדי שלא להכביר מלות הסבר בהמשך: הכוונה היא להשוות את מעמדו כלפי הביקורת למעמדו של המוסד לביטוח לאומי, לדוגמה.

"(ב) ההוראות שבסעיפים אלה בחוק מבקר המדינה לא יחולו על ביקורת המבקר על הבנק." כתוב בחוק: "סעיף 10(ב) לעניין הצעת הממשלה". אני רוצה להזכיר לחברי הכנסת, שסעיף 10(ב) לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958, אומר: לפי הצעת הממשלה או המבקר, רשאית הוועדה לקבוע מפעם לפעם, לגבי גוף מבוקר או לגבי סעיף בתקציבו, דרכי ביקורת מיוחדות או מוגבלות. עניין זה, כמובן, אנו מבקשים, לפי הצעת הממשלה, שלא להחיל על בנק ישראל, משום שבנק ישראל אינו כפוף לממשלה. הוא גוף עצמאי.

בסעיף קטן (ב)(2): "בסעיף 14(א), הקטע המתחיל 'ואם ראה צורך בכך' ועד סוף סעיף קטן (א)". אני רוצה לקרוא בפני חברי הכנסת את סעיף 14(א) ולהשמיט את הסיפא. סעיף 14(א) בחוק מבקר המדינה אומר: "העלתה הביקורת ליקויים שלא הוסברו או פגיעות בחוק, בעקרונות החיסכון והיעילות או בטוהר המידות, ימסור המבקר לגוף המבוקר את ממצאי הביקורת ואת דרישותיו לתיקון הליקויים – – –". כאן אנו מבקשים לשים נקודה. בגופים מבוקרים אחרים כתוב בעניין זה: ואם ראה צורך בכך, יביא את העניין לידיעת השר הנוגע בדבר ולידיעת שר הכלכלה והתכנון, והסיפא הזה כמובן אינו רלוונטי לגבי בנק ישראל.

אנו מבקשים לקבוע עוד סייג: "בסעיף 20(ג) לחוק מבקר המדינה, לעניין המצאת הדין-וחשבון לשר הכלכלה והתכנון ולשר הנוגע לעניין" – ברור שכאן אין כפיפות של בנק ישראל לשר כלשהו, ולכן אין כאן רלוונטיות לא שר הכלכלה והתכנון ולא לשר הנוגע לעניין.

עוד סייג אחד: אנו מבקשים לקבוע בסעיף 62(4) "סעיף 21, לעניין בקשת הממשלה". אני רוצה להזכיר לחברי הכנסת, כי סעיף 21 קובע, ש"המבקר חייב בהכנת חוות דעת בכל עניין שבתחום תפקידיו, אם התבקש לכך מאת הכנסת, מאת הוועדה או מאת הממשלה". אנו כמובן מציעים להשמיט את המלים "לעניין בנק ישראל או מאת הממשלה", כי לגבי בנק ישראל אין הנושא רלוונטי.

נעבור, ברשותכם, לפרק השביעי בחוק מבקר המדינה, המדבר על נציב תלונות הציבור ועל פנייה לנציב תלונות הציבור: בסעיף 38, בפסקה (3), אנו מציעים להוסיף (א3): "תלונה על נגיד בנק ישראל, למעט על פעולתו כממונה על הבנק". סעיף 38 קובע, שבתלונות אלה לא יהיה בירור, ובפסקה (3) כתוב, כי בין היתר לא תהיה תלונה לממשלה על ועדת שרים או על שר בפעולתו כחבר הממשלה, למעט פעולתו כממונה על משרד או על תחום פעולה, ולכך אנו מוסיפים את (א3), שלא תהיה תלונה גם על נגיד בנק ישראל, למעט על פעולתו כממונה על הבנק.

חברי הכנסת, אני רוצה להדגיש בפני הבית, כי החוק הוכן בעצה ובתיאום עם בנק ישראל. אין שום כוונה לפגוע בעצמאותו של בנק ישראל. היתה סתירה לכאורה בין הגדרת גוף מבקר, גוף ציבורי בחוק מבקר המדינה ואולי גם בחוקים אחרים, לבין תוכן סעיף 62, המגביל את מבקר המדינה מלערוך ביקורת. ישבנו על המדוכה בוועדה ברוח טובה, אם כי אני חייב לומר, שבשלב הראשונים לא היתה התלהבות יתירה מצד כל הגורמים בבנק ישראל. אבל היחס השתנה לאחר שהובהר שאין שום כוונה לפגוע במוסד הזה או בעצמאותו. הוא חייב להיות עצמאי, הוא חייב להיות בלתי תלוי, הוא חייב להיות מנותק מהרשות המבצעת, אבל הוא חייב בזיקה מסוימת לכנסת – אפילו יותר מאשר זיקה מסוימת – והוא גם חייב כמו כל מוסד ציבורי גם בביקורת המדינה, בסייגים שפירטנו.

מצאתי צורך להדגיש שוב ושוב, כי הכוונה היא לשמור, מחד גיסא, על עצמאותו של בנק ישראל, ומאידך גיסא, להכפיף אותו לביקורת המדינה בסייגים המתבקשים.

גברתי היושבת-ראש, כפי שאמרתי, הוגשו כמה הסתייגויות על-ידי חבר הכנסת דן תיכון, שהוא אחד היוזמים. אני מניח ויודע, שחבר הכנסת דן תיכון רוצה לנמק את הסתייגויותיו.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת דוד מגן, יושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה. אנו עוברים כעת לדיון בהסתייגויות. אני מזמינה את המסתייג היחיד לחוק, חבר הכנסת דן תיכון. בבקשה, יש לך שלוש הסתייגויות.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, זה חוק טוב, והיה צריך לחוקק אותו לפני שנים רבות. משלא נעשה הדבר מאז 1952, טוב שהדבר מתוקן וייעשה מעתה ואילך. אבל נזקקתי לדוכן הזה בשל הצעת חוק אחרת, העוסקת כביכול בעצמאות בנק ישראל – הצעת החוק של חבר הכנסת גדליה גל וחבר הכנסת דן תיכון, אשר עוררה בסוף השבוע מחלוקת קשה. היא הותקפה על-ידי עיתונאים רבים שלא בצדק, ונדמה לי שמן הראוי יהיה להבהיר כמה עובדות בעניין הזה.

לצערי, בשל הולדת נכדתי לא יכולתי להתייחס לאותה ביקורת.

היו"ר א' סלמוביץ:

מזל טוב.

דן תיכון (הליכוד):

תודה.

לא יכולתי להתייחס לאותה ביקורת, שכן הייתי מצוי בעיר אחרת, והעיתונאים לא יכלו להשיג אותי. אני רוצה להסביר כמה דברים ולהעמיד כמה דברים על דיוקם.

החוק המוצע איננו פוגע בעצמאות בנק ישראל. חוק בנק ישראל חוקק לראשונה עם הקמתו של בנק ישראל ב-1952, כשבראש הבנק הועמד לראשונה מר דוד דולק הורוביץ, ששימש עד לאותו מועד מנכ"ל האוצר.

במשך שנים רבות היה בנק ישראל לזרוע משנית של משרדי האוצר והתעשייה והמסחר, אז משרד המסחר והתעשייה. הוא לא פיקח על שום דבר, הוא עסק, למעשה, במתן הלוואות מסובסדות לעידוד הייצוא. היתה לו מחלקת מחקר טובה מאוד, שנחשבת עד זה הרגע למחלקת המחקר הטובה ביותר במדינת ישראל.

ב-1985, משהופעלה התוכנית הכלכלית החדשה, נוצרו כמה עובדות חדשות שהקנו לבנק ישראל שליטה על כמה מרכיבים בתחום המונטרי. די אם אציין, למשל, את הנושא של קביעת שער החליפין. מי שזוכר, בשנים הראשונות הפיחות הוכרז על-ידי שרי האוצר. למשל, גובה הריבית, שהיה מרכיב לא חשוב, נקבע בעיקר על-ידי האוצר. זאת אומרת, שאנחנו רואים, שעד לשנת 1985 לבנק ישראל בעצם לא היתה השפעה על גודל הגירעון, על כמות הכסף שהודפסה, הכול נקבע כמובן על שער החליפין ועל גובה הריבית. כל הדברים האלה נקבעו על-ידי משרד האוצר, והם הועברו לסמכותו של הנגיד דאז, פרופסור ברונו, לאחר שזה עמד בראש המציעים את התוכנית לייצוב המשק ולאחר מכן נבחר לנגיד בנק ישראל.

הוותיקים יזכרו בוודאי, שב-1988, בכנסת השתים-עשרה נפל דבר, כשאני יצאתי בביקורת קשה נגד המדיניות המונטרית של בנק ישראל, נגד שער החליפין שהוקפא, נגד שער הריבית במשק הישראלי. ואז, בלהט הוויכוח ביני לבין נגיד בנק ישראל טענתי, שבנק ישראל מנהל מדיניות שגויה שגורמת לנזק, מעכבת את הצמיחה במשך שנים רבות, מכניסה חלק גדול מהתעשייה והתיירות לקשיים בתחום המימון בשל חיובי ריבית ענקיים, ועד היום המשק הישראלי מלקק את פצעיו. ראה ההסכם להבראת הקיבוצים, שלא לדבר על הנזקים שנגרמו לתעשייה ולתיירות, מוטטו מאות מפעלים. בסך הכול, בשל חילוקי דעות ביני לבין הנגיד, כששר האוצר דאז שמעון פרס מעדיף להחריש, הנזק היה נזק עצום.

כתוצאה מן ההתקפה הזו נפתח מסע של עיתונאים מטעם שפתחו בהליך של השמצה ברמה קשה, לפחות מנקודת ראותי, וטענו שאני מנסה להצר את צעדי נגיד בנק ישראל וקורא תיגר על עצמאות בנק ישראל.

לא חלפו שנים רבות, כחמש שנים, והנה נתמנה נגיד חדש, פרופסור פרנקל, ובדוח הראשון של בנק ישראל, לפני כשנתיים ימים, כמדומני, מצאנו ביקורת קשה ביותר נגד המדיניות המונטרית בתחום שערי הריבית שנוהלה על-ידי הנגיד דאז, פרופסור ברונו. זאת אומרת, בנק ישראל, בדיעבד, כחלוף חמש שנים, הודה, שהמדיניות שנוהלה על-ידי הנגיד פרופסור ברונו היתה מדיניות שגויה. כמובן, אפשר לציין זאת בדוח, אבל אחראים כבר לא היו, כי פרופסור ברונו – ואני מקווה שהוא שומע אותי בזה הרגע – כבר נמצא בווישינגטון בתפקיד חשוב ביותר בבנק הבין-לאומי. אבל זה לא מנע ממחלקת המחקר ומן הנגיד שחתום על הדוח לבקר קשות את המדיניות שנוהלה במשך אותן שנים, ולדעתי גרמה לכך שהמשק החל לצמוח באיחור של כחמש שנים וחלק גדול מן הפירמות וממשקי הבית נקלעו לקשיים. למשל, משקי הבית, אני מדבר על אלה שלוו כספים לצורך רכישת דירה וקיבלו משכנתאות, והריבית היתה צמודה + 9%, 11%, בעיקר כשמדובר בהלוואות המשלימות. התופעה הזאת יצרה בעיה שהמשק הישראלי מסרב להתמודד אתה.

יש שר האוצר, יש ממשלה, יש הכנסת. כל מה שמחליט וממליץ שר האוצר לבצע בתחום הכלכלי כפוף לאישור הכנסת. אבל יש מוסד אחד שהוא מעל הדמוקרטיה הישראלית, והוא בנק ישראל. יכול להיווצר מצב, שבו הנגיד שוגה, אבל ברצותו יאשר, ברצותו לא יאשר – הכול תלוי באדם אחד. וגם הביקורת הפנימית שנשמעת בתוככי בנק ישראל נבלעת. אני חוזר ואומר: נבלעת, בשל הסמכה שנקראת עצמאות בנק ישראל.

אנחנו, חבר הכנסת גדליה גל ואני, סבורים היינו, שצריך לתקן את המצב שנוצר ב-1985, ומן הראוי לעקור מן השורש כמה מוסכמות שתחילתן ב-1952 ונכנסו לתוקף ב-1985 והקנו סמכויות בלתי מוגבלות לנגיד בנק ישראל בתחום המונטרי. חשבנו, שבנק ישראל הוא בנק מרכזי של מדינת ישראל, וגם הוא כפוף לביקורת הציבור, ומן הדין שתוקם מועצת נגידים שאותה יצטרך הנגיד לשכנע ולקבל את אישורה.

דרך אגב, הסדר זה קיים בארצות-הברית ופועל כהלכה. יש מועצת נגידים גם בגרמניה. אנחנו קראנו לזה בטעות מועצה עליונה. כפי שאמרתי, מרגע שנודע לנגיד בנק ישראל שאכן יש הצעות מן הסוג הזה, שומו שמים, הנגיד יוצא בקריאה: מנסים להצר את צעדי, קיימת סכנה להמשך העצמאות של בנק ישראל.

אני תמהתי מדוע הוא עושה זאת. הגדילו לעשות כמה עיתונאים, ביניהם עיתונאי אחד ששמו פנחס לנדאו, שיש לו טור בעיתון "גלובס". ב-1988, בעקבות המחלוקת שהיתה ביני לבין הנגיד – ודרך אגב, המחלוקת לא היתה על רקע אישי – אותו עיתונאי פרסם גם אז כמה כתבות משולחות רסן שכינו אותי טרוריסט, אדם שמפעיל לחצים על השרים בממשלה, ואלה, מחשש, נכנעים.

את חבר הכנסת גדליה גל הוא קטל גם הפעם בשל חוק-גל, שאין היום מחלוקת לגבי נחיצותו. אבל אז נרתמו כל ידידי הנגיד, וגם היום נרתמו כל אותם ידידי הנגיד, ובמסע חסר תקדים, משולח רסן, ובעיקר על-ידי אותו עיתונאי שעד לפני כמה חודשים ערך את העיתון "טלגרף" והביא אותו למצב בלתי נסבל של פשיטת רגל, אבל מתוך ונדטה, מלחמה אישית שהוא מנהל נגדי במשך שנים, תקף בתת-רמה.

אני מסביר את העניין הזה, כי האיש הזה גם יצא במאמרי מערכת נגד הצעת, חבר הכנסת כ"ץ-עוז, ואתה זוכר, בוודאי, שבעת שהממשלה רצתה למכור את החברה הכלכלית בנזיד עדשים, ברבע מן המחיר, גם אז הוא ניהל מלחמה אישית נגד חבר הכנסת דן תיכון, שהכול הוא יודע וכל כוונתו לעצור את המכירה וההפרטה של החברה הכלכלית. כמובן, אין היום מחלוקת על כך שהחברה הכלכלית נמכרה בחינם – אני חוזר ואומר: בחינם – אבל זה לא מפריע לאותם האנשים כשהם מתגייסים לקעקע פעולה כלשהי.

מצאתי לנכון להסביר את העניין הזה, כי נדמה לי שאנחנו כבר עברנו את השלב שבו יש מוסד כול- יכול, שאדם אחד מחליט בו. זה יכול להיות נכון לגבי מדינה כמו סוריה, כמו ירדן, כמו לבנון, כמו מצרים ועירק, אבל זה לא יאה למדינה מתקדמת כמו מדינת ישראל. ודאי כשמועלית הצעה כזאת, והיא עוד לפני קריאה טרומית.

לא אכחד, שיכול להיות שאפשר למצוא הרכב טוב הרבה יותר מהרכב מועצת הנגידים שאנחנו מציעים. אבל הטענה היתה, שהמועצה הזו תורכב מבעלי עניין. איך היא תורכב? משבעה אנשים: שניים לנגיד ולאישי בכיר שהוא ימנה מקרב בכירי בנק ישראל, שלושה יהיו פרופסורים, שאחד מהם ראש החוג לכלכלה באוניברסיטת תל-אביב, השני ראש החוג לכלכלה באוניברסיטת ירושלים, והשלישי הוא ראש בית-הספר למינהל עסקים – באוניברסיטת בר-אילן, כנראה. יהיה עוד נציג לארגון המעסיקים – התעשיינים או לשכת המסחר – ונציג אחד לבנקאות. על כך כתבו כולם, שאנחנו מפקירים את המועצה הזאת בידי בעלי אינטרסים, והם יעוותו ויסרסו. איך קרא לזה אחד העיתונאים הבכירים, שאני מעריך אותו מאוד, העורך הכלכלי של "ידיעות אחרונות", סבר פלוצקר? הוא אמר, שבכוונת שני חברי הכנסת המרכזיים בתחום הכלכלי לסרס את בנק ישראל. אני חוזר ואומר: לסרס את בנק ישראל.

למה אני אומר את הדברים האלה? כי בא חבר הכנסת מגן ומציע, בצדק, להכפיף את בנק ישראל לביקורת המדינה. חבר הכנסת כ"ץ-עוז, אני מברך אותך. זה היום הראשון לכניסתך המחודשת לכנסת. אתה יודע אילו מאמצים עשיתי כדי שביקורת המדינה תחול גם על בנק ישראל. זכורים, בוודאי, הוויכוחים על הסדר הקיבוצים שצריך היה לבדוק אותו בבנק ישראל, במיוחד את גובה החיובים והריביות. עד היום נשמעת טענה, שבנק ישראל צריך לבדוק את מה שנעשה באותה תקופה. אני, למשל, רציתי, שהמבקרת תבדוק את הצורה שבה בנק ישראל מנהל את הרזרבות הענקיות של מדינת ישראל. מי צריך רזרבות בסכום של 8-9 מיליארדי דולר, ומה הן מכניסות למדינת ישראל? היו לי עוד כמה נושאים, משבר הבנקים, למשל, וחשבתי, שיאה הדבר, שבנק ישראל יוכפף לביקורת המדינה. האם, בשל חוק שחוקק ב-1952 ומאז לא תוקן ולא עודכן אנחנו צריכים לחיות בהרגשה, שהמוסד הזה משוחרר מביקורת המדינה?

לסיום, אני חושב, שהחוק הוא חוק חשוב. אני חושב, שנגיד בנק ישראל הוא נגיד טוב. אני חולק על מדיניותו בכמה תחומים, מכבד את דעתו בכמה תחומים שבהם הוא מביע אותה. לעתים קרובות אנחנו יושבים ומחליפים דעות ורשמים. למשל, במשבר שאפיין את שוק ההון, המשבר שאפיין את קופות הגמל כששני השווקים הללו כמעט קרסו, נפלו. אני חושב, שצריך למנות מועצה ליד הנגיד שתדון בעיקרי התוכניות וההצעות שלו בתחום המונטרי – שער חליפין, גובה הריבית, אופן מימון הגירעון. אני חושב, שזה טוב, זה מאפיין את המתקנות שבמדינות העולם. לא נותר לי אלא לומר, שאני דוחה מכול וכול את הביקורת משולחת הרסן. אני בהחלט מכבד את הביקורת העניינית שמושמעת על דפי העיתונות. אני חושב, ששני חברי הכנסת המציעים יציגו את הנושא הזה בפני המליאה, ויתקיים דיון ממצה בוועדת הכספים ובמליאת הכנסת.

כאמור, אני רוצה להודות לחברי הוועדה לענייני ביקורת המדינה, שנתנו את הסכמתם לחקיקת החוק הזה. החוק הזה הוא צעד גדול קדימה בתחום הכפפת בנק ישראל לביקורת המדינה, כשם שצריך לעשות עוד בכמה תחומים. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת דן תיכון. אני מזמינה את חבר הכנסת דוד מגן, יוזם החוק, להשיב למסתייג, חבר הכנסת דן תיכון, בשם יוזמי החוק האחרים, חברי הכנסת אברהם הירשזון, רחבעם זאבי, שאול יהלום, עוזי לנדאו, יורם לס, שאול עמור, יעקב שפי ודן תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

הערה. סגן מזכיר הכנסת אומר, שחוק בנק ישראל נחקק לראשונה ב-1954 ולא ב-1952. אני מקבל את התיקון.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה. בבקשה, חבר הכנסת מגן.

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

גברתי היושבת-ראש, סקירה חטופה באולם מגלה כאן את חבר הכנסת שחזר אלינו, אברהם כ"ץ-עוז. חבר הכנסת דן תיכון ואני נזכרנו, שכאשר נבחרנו לראשונה, לכנסת העשירית, חבר הכנסת כ"ץ-עוז, כצ'לה, היה יושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה. אני מזכיר זאת, משום שפניתי היום לחברי בסיעת העבודה – וגם לכצ'לה – בבקשה להצטרף לוועדה לענייני ביקורת המדינה. נתפנה היום תפקיד. אלי דיין סגן שר החוץ, אנחנו מברכים אותו. אני בטוח, שאם סיעת המערך תשכיל לשגר אלינו את כצ'לה – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

סיעת העבודה.

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

סיעת העבודה. הוועדה לענייני המדינה תקבל תגבורת ראווה.

מדוע אני מדבר על הוועדה? משום שעל הצעת החוק הזו חתומים גם שניים מחברי הקואליציה: יעקב שפי ויורם לס. אני יודע, כי לפי הנחיות שניתנו בשבוע שעבר על רקע תיקון סעיף 14(ב) בחוק מבקר המדינה, יושב-ראש סיעת העבודה והקואליציה, חבר הכנסת רענן כהן, וחבר הכנסת יעקב שפי, יחד עם אחרים, הופכים והופכים בכל הצעה שאנחנו מגישים כאילו אנחנו רוצים, חלילה, להזיק לממשלה.

רענן כהן (העבודה):

אתה פרלמנטר יוצא מן הכלל. אנחנו רוצים ללמוד ממך.

יורם לס (העבודה):

השאלה לאיזו ממשלה.

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

אף שלא מקובל – – –

רענן כהן (העבודה):

– – –

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

אף שלא מקובל לעשות זאת, אני מבקש לשבח את חברי הקואליציה שמדי פעם נוטלים יוזמה עם חברי האופוזיציה, הכול כדי לחזק את הכנסת. כללי הדמוקרטיה קבעו, כי לא לעולם חוסן, לא לעולם תהיו בקואליציה, ולא לעולם אנחנו נהיה באופוזיציה. שיתוף הפעולה הזה מחזק את הכנסת, שיתוף הפעולה הזה פורה, ושיתוף הפעולה הזה תורם.

לחברי רענן כהן ויעקב שפי, שהם יריבים קשים – קשה לנו אתכם, אבל אנחנו מעריכים את הפתיחות ואת שיקול הדעת שלכם, הכול לטובת העניין.

סילבן שלום (הליכוד):

חבר הכנסת מגן, למה הם רוצים עכשיו להציע הצעת חוק שבאה לבטל את ההצעה שהעברת, שהוועדה לביקורת המדינה תוכל להקים ועדת חקירה?

רענן כהן (העבודה):

היו"ר א' סלמוביץ:

זה לא נושא הדין כעת, חבר הכנסת סילבן שלום.

רענן כהן (העבודה):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת רענן כהן.

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

היושבת-ראש היא חברת הוועדה לענייני ביקורת המדינה, וכרגע יש במליאה רוב גדול לוועדה לענייני ביקורת המדינה. מחר ב-10:00, בעזרת השם, ניפגש, נדבר גם על העניין הזה ונתייחס אליו.

אני מודה לתומכים. אני מנצל את המשפט האחרון לפנות כאחד היוזמים, ולאו דווקא כיושב-ראש הוועדה — — —

דן תיכון (הליכוד):

אני מסיר את ההסתייגות שלי.

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

חבר הכנסת תיכון מנע ממני משפט בקשה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דן תיכון, הסרת את כל ההסתייגויות?

דן תיכון (הליכוד):

כן.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה. אני מודה לחבר הכנסת דוד מגן שהשיב למסתייג, חבר הכנסת דן תיכון, כיוזם החוק ובשם כל יוזמי החוק.

חברי הכנסת, מכיוון שהמסתייג היחיד הוא חבר הכנסת דן תיכון, והוא הסיר את כל ההסתייגויות שלו, נעבור להצבעה בקריאה שנייה על הצעת חוק בנק ישראל (תיקון מס' 19), התשנ"ה-1995. בהצעת החוק שני סעיפים. נא להצביע.

הצבעה מס' 7

בעד סעיפים 1-2 – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 1-2 נתקבלו.

היו"ר א' סלמוביץ:

תשעה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת, שסעיפים 1 ו-2 אושרו כהצעת הוועדה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית על הצעת חוק בנק ישראל (תיקון מס' 19), התשנ"ה-1995. נא להצביע.

הצבעה מס' 8

בעד החוק – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק בנק ישראל (תיקון מס' 19), התשנ"ה-1995, נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

תשעה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת, שהחוק התקבל בקריאה שלישית.

הצעת חוק התגמולים (ילד שנתייתם עקב מעשה אלימות במשפחה), התשנ"ה-1995

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים לנושא האחרון על סדר-היום: הצעת חוק התגמולים (ילד שנתייתם עקב מעשה אלימות במשפחה), התשנ"ה-1995, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את ההצעה יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, חבר הכנסת יוסי כץ. בבקשה.

יוסי כץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני גאה במידה רבה להמשיך במסורת הדמוקרטיה הנפלאה שלנו, ובעקבות דבריו של חבר הכנסת דוד מגן, להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את הצעת חוק התגמולים (ילד שנתייתם עקב מעשה אלימות במשפחה), התשנ"ה-1995; הצעת חוק שהיא גיבוש של הצעת חוק ממשלתית ושל שתי הצעות חוק פרטיות, של חברי הכנסת סילבן שלום ונעמי בלומנטל, שני חברי כנסת מהאופוזיציה, כמובן. זו דוגמה יוצאת מהכלל לכך שאין צורך לחשוש, הכנסת שלנו יש לה מסורת חזקה מאוד של משטר דמוקרטי, של הבנה בין קואליציה ואופוזיציה לקדם נושאים משותפים בדרך של חקיקה. אני חושב שהחוק הזה הוא דוגמה יוצאת מן הכלל.

בשנים האחרונות רבו, לצערנו, התופעות של אלימות במשפחה. הרבה מאוד, יותר מדי קורבנות – בדרך כלל, נשים שהן אמהות לילדים שנרצחו בידי בני זוגן. אי-אפשר לומר שהתופעה הזו הפכה להיות מכת מדינה, אבל זו תופעה שיש לבער אותה, לעקור אותה מהשורש, ולגרום לכך שבציבור במדינת ישראל תהיה תחושה, שהחברה סולדת מתופעה זאת ונותנת לכך ביטוי מעשי, גם בדרך של החמרת עונשים וגם בדרך של מתן פיצוי ליתומים שנתייתמו במעשה כל כך אכזרי, שנותרו ללא אם וללא אב. לאחר שהאם נרצחת פעמים האב מתאבד, פעמים האב יושב במעצר ממושך או במאסר.

סילבן שלום (הליכוד):

מאסר עולם.

יוסי כץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

התוצאה הבלתי-נמנעת כמעט היא הרס התא המשפחתי, פגיעה אנושה ביתומים שנשארו ללא אב וללא אם.

סילבן שלום (הליכוד):

אם הוא רוצח, העונש הוא מאסר עולם.

יוסי כץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

אנחנו יודעים, שלפעמים אחרי שנים יש נסיבות כאלה או אחרות, עכשיו קיבלנו חוק חדש בנושא הזה. החברה רוצה לנסות לתרום משהו לאותם יתומים.

בנושא הזה הלכתי לקראת המציעים, נתתי להם מסלול מהיר במסגרת הדיונים בוועדת העבודה והרווחה. דאגתי לכך, שהצעת החוק הממשלתית תמתין להם בסבלנות, ובסופו של דבר תגיע למליאת הכנסת במשותף, הצעת חוק מוגבשת. עקרוניתה הם כדלקמן:

ראשית, ילד שנתייתם, ופרקליט המדינה קבע שיש יסוד סביר לכך שחיי ההורה קופחו בידי בן זוגו במעשה פשע, יהיה זכאי לתגמול. התגמול יהיה על בסיס של קצבת נכות שלמה, נכות בעבודה, שהיא 75% מהשכר הממוצע במשק. על התגמול הזה יחולו אותם כללים שחלים על נפגעי עבודה. כל התקציב ממומן מאוצר המדינה, אבל המשלם הוא המוסד לביטוח לאומי. אם הותיר אחריו ההורה כמה יתומים, משלם המוסד לביטוח לאומי חלק יחסי מהתגמול לכל היתומים: ילד אחד יקבל 60% מהקצבה, שני ילדים – 80%, שלושה ילדים – 90%, ארבעה ילדים ומעלה יקבלו 100% הקצבה.

מדוע פרקליט המדינה ולא בית-משפט? כדי שהיתומים לא יצטרכו לחכות עד שבית-המשפט יקבע מי אשם. לכן נותנים את הסמכות לפרקליט המדינה, הוא צריך להחליט את החלטתו בתוך חודש מיום שהגיעה לידי הבקשה. אפשר לערער על הקביעה שלו בבית-הדין לעבודה. יש מי שמפקח על פעולות פרקליט המדינה. בית-הדין האזורי לעבודה יפסוק בסוגיה.

כאמור, התגמול ניתן על-ידי המוסד לביטוח לאומי מתקציב המדינה. תחילת החוק תהיה ב-1 לחודש לאחר שיפורסם. הוא יחול גם על יתומים חדשים, נקרא להם כך, שהתייתמו 12 חודשים לפני יום

תחילת החוק. אומנם הפיצוי לא יהיה רטרואקטיבי אלא רק להבא, אבל הוא יחול גם על מי שנתייתמו בשנה האחרונה.

אני משוכנע, שהצעת החוק הזו לא פותרת את בעיית האלימות. באלימות במשפחה יש להילחם בכל האמצעים, בדרך חינוכית, בדרך של ענישה. אבל החוק הזה ייתן לפחות איזה סיוע כספי מינימלי, איזה פיצוי שיאפשר רמת חיים הולמת ליתומים שנותרו ללא הוריהם.

אני מבקש מהכנסת לאשר את הצעת החוק. אני מברך את חברי הכנסת שיזמו את ההצעה. אני מברך את הממשלה שהביאה את הצעת החוק לכנסת, ומבקש מהכנסת לאשר אותה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה ליושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, חבר הכנסת יוסי כץ.

חבר הכנסת סילבן שלום הוא אחד מיוזמי החוק, יחד עם חברת הכנסת נעמי בלומנטל. אני מזמינה אותו להציג את גרסתו. בבקשה. שלוש דקות.

סילבן שלום (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, זאת הצעת חוק שעולה לדיון בקריאה שנייה ובקריאה שלישית, לכן אין עליה דיון, ונראה שלאחר דברי תיערך הצבעה. הצעת החוק הזאת נולדה בעקבות ריבוי מעשי האלימות במשפחה ומעשי רצח של נשים בידי בני זוגן.

הגענו למצב שבו קמים ילדים בבוקר, יש להם אמא ויש להם אבא, ואחרי כמה שעות, ביום אחד בהיר, באותו בוקר, פתאום אין להם שני הורים. האמא נרצחה, והאב התאבד, בזמן האחרון הם גם לא מתאבדים, אבל אז הוא הולך למאסר עולם. פתאום שני ילדים שקמו בבוקר, שלושה או ארבעה ילדים, קמו כרגיל, ואחרי כמה שעות אין להם הורים, ואין מי שידאג להם. בחוק לא נאמר דבר לגבי מקרה כזה, שאין מי שיטפל בילדים ואין מי שיטרח עבורם, שום דבר.

התרבות המעשים האלה הביאה אותי וגם את חברתי להציע הצעת חוק – למען האמת, כל אחד מאתנו הגיש הצעה נפרדת מבלי שנדע על כך, ואז שרת העבודה הציעה הצעה משלה – כדי להביא לכך שאותם ילדים יקבלו גמלה חודשית שתספיק להם לדמי מחיה. מובן שניתנת להם האפשרות, כשהם יהיו יותר גדולים, לעשות בכספים מה שכל אחד אחר יכול לעשות.

הנושא של אלימות במשפחה מקבל בשנים האחרונות טיפול אינטנסיבי יותר גם מצד הרשויות. אני עצמי הגעתי לנושא הזה די באקראי. לאחר שהוקמה הוועדה לקידום מעמד האשה הגענו לסיוור במקלט לנשים מוכות בהרצליה, ואז נחשפתי בפעם הראשונה לתופעה הזאת. ראיתי אז נשים מפוחדות ומבוהלות עם ילדים מבוועתים שברחו מהכאות, ברחו מאלימות.

אותן אמהות הציגו אז בעיה קשה מאוד: גם כשהן פונות לרשויות, קרי למשטרה, לאחר שנים ארוכות של פחד, במשטרה לא מתייחסים ברצינות. אני ראיתי בדבר הזה את הדבר המרכזי. הגעתי להסכם, להסדר עם מפכ"ל המשטרה הקודם, רפי פלד, שתוקם במשטרה יחידת נאמני קורבנות. זאת אומרת, אם מגיעה אשה כדי להגיש תלונה, היא לא תגיע לחוקר שישאל אותה: מה קרה, למה הוא הרביץ לך? לא נתת לו בלילה? אלא בכל תחנת משטרה יהיו שני שוטרים שיוכשרו לכך, שוטרים שיש להם רגישות, הם יקבלו את התלונה ויחקרו את העניין.

מעבר לזאת, גברתי היושבת-ראש, כל קורס שוטרים שנפתח נוסף לו פרק אלימות במשפחה ואלימות נגד נשים בפרט. גם דבר זה אני רואה כהישג גדול. נוסף על כך, גם כל סגל הפיקוד הקדמי של המשטרה, סגל הפיקוד הבכיר של המשטרה עבר קורס וקיבל הכשרה בעניין הזה. הגענו לכך, שמשטרת ישראל, שהיא הגוף הראשון שמתמודד עם האלימות הזאת, קיבלה את ההכשרה המתאימה.

מובן שהדבר הזה, בתוספת סיוע תקציבי למקלטים לנשים מוכות – אני דואג לכך שכל שנה תקציב ועדת הכספים את המיליונים הדרושים להקמת עוד מקלטים – יחד עם הכנסת הנושא למערכת החינוך, יגרום אולי לכך, שגם אם התופעה לא תיעלם כליל, הממדים שלה יהיו קטנים יותר.

מאחר שהתופעה לא תיעלם, לצערנו הרב, צריך לדאוג לילדים שנשארים. הצעת החוק שלפניכם באה לדאוג לאותם ילדים מסכנים שביום אחד חרב עליהם כל עולמם, ואין מי שידאג להם. מדינת ישראל צריכה לדאוג לכך.

אני שמח על כך, שגם משרד האוצר, שלא הסכים בהתחלה להצעה, התעשת ונתן את תרומתו ואת הסכמתו, והגענו לכך, שיהיה מי שידאג, החל בעוד שעה, לאותם ילדים.

אלה שאמרו שההצעה הזאת מעודדת רצח – זה נראה לי מגוחך. זה כמו שנגיד שגמילה מסמים מעודדת צריכת סמים. בעיית האלימות קיימת, והחוק המוצע נועד לענות עליה ולנסות לפתור אותה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת סילבן שלום, אחד מיוזמי החוק. אני מודה גם ליוזמת השנייה, חברת הכנסת נעמי בלומנטל.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לדיון בהסתייגויות. אני מזמינה את חבר הכנסת חיים דיין – אינו נוכח. חבר הכנסת טלב אלסאנע גם הוא אינו נוכח.

חברי הכנסת, אם כך, נעבור להצבעה בקריאה שנייה על סעיפי חוק התגמולים (ילד שנתייתם עקב מעשה אלימות במשפחה), התשנ"ה–1995. אנחנו עוברים להצביע על הסתייגותו של חבר הכנסת חיים דיין לסעיף 1. מי בעד? הצבעה ידנית.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ח' דיין לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

ההסתייגות הוסרה.

נצביע על הסתייגותו של חבר הכנסת טלב אלסאנע לסעיף 1.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ט' אלסאנע לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

גם הסתייגותו של חבר הכנסת אלסאנע לסעיף 1 לא נתקבלה.

נצביע על סעיף 1 כהצעת הוועדה.

הצבעה

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

סעיף 1 התקבל כהצעת הוועדה.

נצביע על הסתייגותו של חבר הכנסת טלב אלסאנע לסעיף 2. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ט' אלסאנע לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

ההסתייגות הוסרה.

נצביע על הסתייגותו של חבר הכנסת חיים דיין לסעיף 2. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ח' דיין לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

ההסתייגות הוסרה.

נצביע על סעיף 2 כהצעת הוועדה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

סעיף 2 התקבל כהצעת הוועדה.

נצביע על הסתייגותו של חבר הכנסת חיים דיין לסעיף 3. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ח' דיין לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

ההסתייגות הוסרה.

נצביע על סעיף 3 כהצעת הוועדה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

סעיף 3, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

סעיף 3 התקבל כהצעת הוועדה.

נצביע על הסתייגותו של חבר הכנסת טלב אלסאנע לסעיף 4. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ט' אלסאנע לסעיף 4 לא נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

ההסתייגות הוסרה.

סעיף 4 כהצעת הוועדה, מי בעד? מי נגד?

הצבעה

סעיף 4, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

סעיף 4 התקבל כהצעת הוועדה.

לסעיף 5 אין הסתייגויות. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

סעיף 5 נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

סעיף 5 התקבל כהצעת הוועדה.

חבר הכנסת דיין מציע אחרי סעיף 5. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההצעה של חבר הכנסת ח' דיין אחרי סעיף 5 לא נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

התיקון של חבר הכנסת חיים דיין אחרי סעיף 5 לא התקבל.

כבר הצבענו על סעיף 5 כהצעת הוועדה, והוא התקבל.

לסעיפים 6 עד 10 אין הסתייגויות. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

סעיפים 6-10 נתקבלו.

היו"ר א' סלמוביץ:

סעיפים 6-10 התקבלו כהצעת הוועדה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה אלקטרונית בקריאה שלישית על חוק התגמולים (ילד שנתייתם עקב מעשה אלימות במשפחה), התשנ"ה-1995. נא להצביע בעד או נגד.

הצבעה מס' 9

בעד החוק – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק התגמולים (ילד שנתייתם עקב מעשה אלימות במשפחה), התשנ"ה-1995, נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

שמונה תומכים, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובעת, שהחוק התקבל בקריאה שלישית.

חברי הכנסת, תם הדיון. הישיבה הבאה – מחר, יום שלישי, ב-15:00. ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 21:46.